

DEBRECENI EGYETEM GYERMEKNEVELÉSI ÉS GYÓGYPEDAGÓGIAI KAR

Konzulens: Dr. Hovánszki Jánosné PhD nyugalmazott főiskolai tanár

GLEVITZKYNÉ MUDRI SZIVIA

**ZENEI FEJLESZTÉS KISGYERMEKKORBAN KONTRA
ZENEI FEJLESZTÉS ISKOLÁBAN
(2019)**

TARTALOMJEGYZÉK

VÁZLAT

I	1.Szakdolgozati témaválasztás indoklása.....	1
	2. Szakdolgozat célja.....	4
	3. A szakdolgozat felépítéséhez használt módszerek.....	4
	4.A téma kifejtéséhez használt szakirodalom áttanulmányozása, alkalmazása, adaptálása...5	
II.	1.A Kodály koncepció elemzése és az érzelmi neveléssel való összefüggése.....	5
	1.1 Kodály koncepció.....	5
	1.2 Érzelmi nevelés.....	12
	1.3 Többcsőrös intelligencia elmélet.....	18
	1.4 Kodály koncepció és az érzelmi nevelés kapcsolata.....	20
	1.5 Torzulások a Kodály koncepcióban.....	23
	2.Kulcskompetencia és attitűd.....	28
	2.1.Kompetencia fogalma.....	28
	2.2.Kulcskompetencia fogalma.....	28
	2.3. Attitűd fogalma.....	30

3.A szakdolgozat gyakorlati részének alátámasztása kérdőíves módszerrel.....	32
3.1 Kérdőívek összeállítása.....	32
3.2 Kérdőívek elemzése kördiagramon szemléltetve.....	34
III. A téma elméleti és gyakorlati részének összegzése	98
MELLÉKLETEK	
4.1 Kérdőívek nyomtatvány.....	99
4.2.Kitöltött kérdőívek.....	102
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM.....	107

I.1.Szakdolgozati témaválasztás indoklása

A téma választásánál elsődleges szempont volt számomra, hogy kapcsolódási pontot találjak a fejlesztőpedagógia és a zene között. Bízok benne, hogy sikerült. Szakmámból kifolyólag evidens volt, hogy ének-zenéhez kapcsolódó területet keresek.2004-ben végeztem a Nyíregyházi Főiskolán ének-zene tanár szakon és ezzel párhuzamosan szereztem görög katolikus hittanár-nevelő diplomát a Szent Athanáz Hittudományi Főiskolán. Végzettségem megszerzése után azonnal elkezdtem dolgozni. Számos intézményben tanítottam ének-zenét különböző korosztályú tanulóknak. Mondhatni általános iskolától kezdve, szakmunkásképzőben, szakközépiskolában, gimnáziumban is tanítottam. Széles rálátásom lett bizonyos dolgokra, melyeket az iskolában nem tanítottak. Egyszerűen szakmai tapasztalatot szereztem. Ezek után házasságomból két gyermekem született, akiknél a zene fejlesztő hatását láttam bebizonyosodni. Saját otthonomban mindig sokat énekeltem és hangszeren játszottam gyerekeimnek, amit nagyon kedveltek. Nagyon hamar megtanultak énekelni és szerettek is játék közben. Innen jött az ötletem, hogy jó lenne ezt az örömet más gyerekeknek is átadni, így másfél éven keresztül zenébölcsődei foglalkozásokat tartottam egy debreceni művelődési házban. A gyerekek nagyon élvezték és én is. Gyakran azt az örömet, amit tőlük kaptam, nem kaptam meg az iskolásoktól. Elkezdtem gondolkodni, hogy vajon mi lehet ennek az oka? Egyik oka lehet, hogy kisgyermekkorban a gyerekek sokkal fogékonyabbak és nyitottabbak, mint később. A másik oka lehet, hogy ebben az életkorban még nem szégyellik egymás előtt saját hangjukat. A harmadik oka lehet, hogy minden nap jelen van az életükben a zene, de mindig játékos formában. Az iskolában a termek

hagyományos 3 padosoros berendezése nem ad elegendő helyet az énekes játékoknak, pl. körjáték. Céлом egy zenei fejlődési folyamat bemutatása és annak tudatosítása, hogy hogyan válhatna ez ideálissá. Sajnos általában felső tagozattól tapasztalható egyfajta törésvonal a gyerekek zenei fejlődésében, ami később csak tovább fokozódik. Ideális fejlődésről csak abban az esetben beszélhetünk, ha a gyermek születése előtt már elkezdődik a zenei fejlesztése, sőt még jobb, ha már anya életének szerves része a zene.

Orvosok által bizonyított tény, hogy a magzat fogékony a környezet hangjaira, de leginkább az édesanya hangjára. Minden hang közül kiszűri és születése után is felismeri édesanya hangját. Ezért lenne kiemelkedően fontos, hogy minden édesanya énekeljen a hasában lévő magzatnak, ne pedig dübörgő zenét hallgasson. Amennyiben nem szeret énekelni, hallgasson nyugtató, szép zenét. Fontos a belső harmónia megteremtése. Azok a dalok, amiket magzatként hall, később meg fogja nyugtatni a síró csecsemőt. Emlékezni fog a dalokra is, amennyiben többször énekeljük vagy hallgatjuk őket. Még nagyobb hatást érhetünk el, ha az éneklésünket valamilyen hangszerrel kísérik. figyeljünk a jelekre. Ha a furulya hangjától fél, inkább zongorázzunk neki. Születéstől hároméves korig tart ez az időszak, ami a legmeghatározóbb a zenei nevelés szempontjából. Tévhit, hogy van „botfülű „gyerek. Mindenki, aki egészségesen születik, képes a zenei hallásra. Akinél viszont a szülő nem kezdeményez zenei foglalkozást, ott ezek a képességek ki sem alakulnak. Mivel ők nem hangicsálnak, nem lesz élmény számukra a zenei motívumok visszaismétlése sem. Sokan mondják, hogy mindig is utáltak énekelni, de ez biztosan nem lehet igaz. Kisgyermekkorban a legtöbb gyerek még szeret, bár nem minden gyerek vonzódik azonos módon a zenéhez. Az okok itt gyakran a szülőkhöz vezetnek, akik megfosztották gyermeküket a zenei élményektől. Sok gyerek zenei némaságban nő fel. Azok a gyerekek, akik bölcsődébe kerülnek nagyon szerencsések, ha jó gondozónőjük, dajka nénijük van. Sok múlik azon, hogy énekelnek-e nekik nyugtatásként, napi rutin tevékenységekhez, örömszerzésként játékosan. Még érdekesebb, ha kisebb xilofonon, vagy bármilyen ritmushangszeren. Az éneklés közben a gyerekek szabad mozgását biztosítani kell. Később az óvodában minden nap találkozik énekléssel szabadidős tevékenység közben. Ezen kívül minden héten van ének-zene foglalkozás is, ahol sok gyermekdallal, mondókéval találkozik a gyermek. Végül sok óvodában zeneóvoda foglalkozást is tartanak az érdeklődő gyerekeknek. Egy ilyen

foglalkozáson már nemcsak a pontos intonációt, a helyes kiejtést tanulják a gyerekek, hanem bevezetést kapnak a zene birodalmába is. (Például: ritmusértékekkel való játékos ismerkedés)

Gyakori az énekes köszönés, az énekes bemutatkozás, a dallammotívumok visszaéneklése lalázva, majd szolmizálva. Nagyon sok gyermekjátékdallal megismerkednek, amit általában körben állva el is játszanak.

Általános iskolába kerülve ezek a gyerekek egy nagyon jó zenei alappal érkeznek és általában nincs gondjuk egy-egy dal megtanulásával és otthoni gyakorlásával. A többiek viszont hátránnyal indulnak. Aki otthon sose hallott zeneszót, hogy fog megbirkózni egy dal hallás utáni elsajátításával? Sok múlik a tanító személyiségén is, de leginkább az időkereten. Sajnos heti egy óra maradt Kodály és Bartók országában az ének-zene oktatásra. Ez nem elég! Minimum heti két ének-zene óra kellene ahhoz, hogy lehessen élményszerző zenehallgatási órákat is tartani. Nem a koncepcióval van a gond, hanem azzal, hogy elvették mindennek az eszközét: az időt. Egyik órán lenne az új dal tanulása és a készségfejlesztés, a hét 2. óráján lenne az ismétlés, gyakorlás, a zenehallgatás és a zenetörténet. Akkora a tantervi követelmény és az elvárás, hogy egy órába mindent zsúfoljunk bele, de egyszerűen nem megy. A mi énektanításunk énekközpontú, amit én igyekszek maximálisan megvalósítani. Sajnos ma ez nem minden osztályban valósítható meg, mert sok gyerek nem akar, nem szeret énekelni. Vannak osztályok, akik inkább zenetörténetet tanulnak, mint hogy énekeljenek. Ekkor merül fel bennem a kérdés? Vajon mi lehet ennek az oka? Miért nem szeretnek? Kiskorukban sem szerettek? Nagyon nehéz a gyerekek eddigi negatív hozzáállását megváltoztatni. A pedagógus személyiségén sok múlik. Szerencsére néha sikerül. Én már azt is örömmel, pedagógiai sikernek tekintem, ha egy nem túl jó hangú osztályt is rá tudom venni az éneklésre és később már ők maguk vágnak az énekszóra. Azoknál az osztályoknál, akik semmiképp nem hajlandóak változtatni a zenei attitűdükön, érdemes néha kompromisszumot kötni. Az egyéni éneklést, szereplést kudarcént élik meg, így biztosítani szoktam a páros felelési formát. Tény, hogy a párban résztvevő feleket viszont külön-külön értékelem. Vannak, akik 4 fős csoportban szeretnek énekelni, mivel a társak támaszt nyújtanak. Ilyenkor is egyénileg értékelem őket. Volt már olyan tanítványom, aki annyira félt az osztálytársaitól, hogy szünetben felelt. Akadt olyan is aki csak zenetörténet

dolgozatokat volt hajlandó írni. Sose énekelt egy hangot se. Érdekes megfigyelés számomra, hogy általános iskola alsó tagozatán még érdeklődnek a gyerekek a komoly és népzene iránt, majd felsőben már nem igazán. Általában a könnyűzene kezdi érdekelni őket, különösen a nyelvi osztályokban. Zenetagozaton megmarad a komolyzenei és népzenei érdeklődés is a könnyűzene mellett. Nagy gond, hogy mivel az ének- zene készségtárgy, nem tartják fontosnak, a tárgyhoz való hozzáállásuk is gyakran elutasító, passzív, közömbös. Nagyon kevés egy-egy osztályban az énekelni szerető, érdeklődő, aktív diák. A legtöbb helyen csak a zenetagozatra járó tanulók számára biztosított a kórusban való éneklés, a nyelvtagozaton nem. Számukra csak a Zeneiskola marad, illetve a magán úton való zenetanulás. Ezért óriási szerepe van a zenetanárnak a tehetségígéretek felismerésében is.

1. Szakdolgozatom célja:

A zenei fejlesztés fontosságát igazolni és megmutatni, hogyan történik ez ideális esetben. A Kodály koncepción által az érzelmi nevelés fontosságára felhívni a figyelmet, s hangsúlyozni a zene transzferhatását a többszörös intelligencia elmélet alapján. Szakdolgozatom jellege: gyakorlati. A zenei identitás vizsgálata kérdőívek által.

2. A szakdolgozat felépítéséhez használt módszerek:

Kérdőívek:

1.típus: Gyerekek által kitöltött: Általános iskolai 105 darab

(17 db - 6.o. zenei tagozat, 30 db - 4.o. zenei tagozat, 31 db - 5.b angol tagozat, 27 db - 5.d angol tagozat)

2. típus: Szülők által kitöltött: Óvodai: 50 db, Bölcsődei: 35 db,

Összesen: 190 darab

A kérdőíveket saját magam állítottam össze és sehonnan sem adaptáltam!

A kérdőíveken túl felhasználtam ének-zene módszertani és pedagógiai-pszichológiai ismereteimet, illetve a fejlesztő-differenciáló szakon tanultakat. Saját gyakorlati tapasztalatomból szerzett tapasztalataimat és élményeimet is próbáltam belefűzni dolgozatomba. Végül, de nem utolsó sorban bőséges szakirodalmat tanulmányoztam. Sok hasznos ismerettel lettem gazdagabb, amit szeretnék dolgozatomban által másokkal is megosztani.

3. A téma kifejtéséhez használt szakirodalom áttanulmányozása, alkalmazása, adaptálása

Úgy érzem a zenei képességfejlesztéshez és ismeretszerzéshez sok szakirodalom áll a rendelkezésre, de az én témához (zenei attitűd) kapcsolódóan nem. Azokat maximálisan áttanulmányoztam és mivel dolgozatom leginkább gyakorlati jellegű volt, a kérdőívek kielemezésére szántam időm legnagyobb részét. Egy két szakirodalmat szeretnék kiemelni, amelyek különösen lényegesek voltak számomra és segítettek munkámat. Hátul a szakirodalom jegyzékben ezeken kívül is találunk még egy párat. Konzulens tanárom, dr. Hovánszki Jánosné írásai és Kodály írásai különösen fontosak voltak számomra. Kiemelném: Hovánszki Jánosné: Zenei nevelés az óvodában; Hovánszki Jánosné: Az ének-zenei műveltség alapjai; Kodály: Visszatekintés I.; Hogyan tovább Kodály módszer, Forrai Katalin: Ének a bölcsődében és Ének az óvodában; Kodály: Utam a zenéhez; Szabolcsi Bence: Úton Kodályhoz.

II. 1.A Kodály koncepció elemzése és az érzelmi neveléssel való összefüggése

1.1Kodály koncepció

Fontosnak tartom megállapítani, hogy Kodály Zoltán nem írt semmiféle módszertant, hanem kialakított egy átfogó zenepedagógiai felfogást, koncepciót a zenei nevelésről. Ezt a koncepciót munkatársai és tanítványai dolgozták ki egy-egy részterületre. Forrai Katalinnak köszönhetjük a bölcsődei és óvodai zenei nevelés módszertanát, míg az iskolai zenei nevelés módszertana Ádám Jenő érdeme. Kodály szerint e zenei nevelés célja, hogy utat találjunk a remekművekhez. Ennek eszköze a remekművekkel való találkozás. A remekmű lehet egy egyszerű mondóka, egy gyermekjátékdal vagy népdal is. Azért, hogy eljussanak a gyerekek a remekművek világába különböző technikai-elméleti elemeket kell megtanítani nekik. E célból Kodály számos pedagógiai művet írt, melyek úgynevezett olvasógyakorlatok, énekgyakorlatok voltak. Kodály koncepciójának lényege: a művészi nevelés-elsősorban a zene álljon a gyermek nevelésének középpontjában. A művészet tartalmi befogadásának alapja : a zene érzelmi átélése. A zene elsősorban érzelmileg hat a gyerekekre, fejlődésének igen korai szakaszától. Ezért lenne kiemelkedően fontos, hogy a gyerekek korai fejlesztésében központi szerepet kapjon a zene. A koncepcióban az alábbi pedagógiai elveknek kell megvalósulni.

1. A zene ez embernevelés nélkülözhetetlen eszköze.

Nagyon fontos az értékelismerés és az értékválasztás.

„A jó zenének feltétlenül van általános embernevelő hatása, mert sugárzik belőle a felelősségérzet, az erkölcsi komolyság. A rossz zenéből mindez hiányzik, romboló hatása odáig terjed, hogy megingatja az erkölcsi törvénybe való hitet.” (Kodály, 1982. 306p) Mindezt kiegészíteném azzal, hogy a zene a magyarrá nevelés eszköze is. Meg lehet ismerni általa a nemzeti kultúrát, mivel nemzeti kulturális kincseket közvetít egy egyszerű népdal is.

2. A zenei nevelést minél korábban el kell kezdeni. Az a legjobb, ha már anya életének szerves része a zene. *„Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése, azt találtam felelni: kilenc hónappal a születése előtt. Első percben tréfára vették, de később igazat adtak. Az anya nemcsak testét adja gyermekének, lelkét is a magából építi fel... még tovább mennék: nem is a gyermek: az anya születése előtt kilenc hónappal kezdődik a gyermek zenei nevelése.”* (Kodály, 1982. 246p) Kodály Zoltántól 1948-ban, Párizsban, egy művészeti nevelésről szóló gyermeknap konferencián.

Amennyiben az anya szeret énekelni, mélyebb érzelmi kapcsolatot tud kialakítani a gyermekével. Tehát fontos lenne, hogy már a születendő gyermek anyja is zeneszerető-éneklő ember legyen, mert így tud is mit átadni. Meghatározó az édesanya, bölcsődei gondozónő és óvónő szerepe. Amit e kor elmulaszt később nehezen vagy egyáltalán nem pótolható.

3. Énekközpontúság, vokális= énekes indíttatás

Mivel mindenki rendelkezik a legdrágább hangszerrel, saját hangjával, így ez mindenki számára hozzáférhető és ingyenes. A hangszer csak a kiváltságosok ajándéka, így evidens, hogy a közoktatásban a zenei nevelésnek az éneklésre kell építenie. *„Mélyebb zenei műveltség mindig csak ott fejlődött, ahol ének volt az alapja. A hangszer a kevesek, kiváltságosok dolga.”* (Kodály, 1982. 117p.)

Továbbá az éneklésben egész testünk részt vesz, mely sajátos játékos hatást gyakorol a szervezetünkre a belső rezonanciák által. Testünket átjárják a hangok és a rezgő érzésből zene születik. Tanárnőm szerint:

„Aki aktívan nem énekel, az csak külső megfigyelő lehet.”
(Hovánszki,2013.8p)

Az éneklés olyan komplex tevékenység melynek három komponense: 1. kifogástalan anatómiai adottság, 2. lelki adottság, és a 3.muzikalitás. Végül, de nem utolsó sorban az éneklés olyan lelki tevékenység, ami kifejezi az éneklő érzelmi állapotát. „Az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, félénkségből kigyógyít. Koncentrál, testi-lelki diszpozíciót javít, munkára kedvet csinál, alkalmasabbá tesz, figyelemre-fegyelemre szoktat...egész embert mozgat, nemcsak egy-egy részét.”
(Kodály,1982.304p.)

4. A zenei nevelés anyaga: a folklór, népzene

Korosztályonként: Bölcsődében: különböző funkciókat betöltő gyermekdalok (pl.: sírás-nyugtatás, alvás-altató, önmagát felfedező mondókák, sétához, játékhoz, hintáztatás, lovacsázáshoz kapcsolódó dalok. Környezetet megismerő dalok.

Óvodában: népi gyermekjátékdalok, népdalok, melyeknek nagy közösségformáló ereje van. Ezek a dalok emelik az ünnep szépségét és elűzik a hétköznapi fáradtságát.

Iskolában: népdalok és műdalok. Elsősorban a népdalok, melyekre az ötfokúság, pentatónia a jellemző. Népdalainkat 3 csoportba osztályozhatjuk: régi stílusú, új stílusú és vegyes osztályú népdalok. Főleg az első két csoportból tanítunk nekik népdalokat. A fokozatosság elvét követve a pentatóniától (5 fokúság dó, ré, mi, szó, lá) haladunk a heptatónia (7 fokúság) felé, ahol a fá és a ti hangok is megjelennek ez előző 5 hangon kívül)

5. A zenei írás-olvasás, relatív szolmizáció

Már a középkorban Arezzói Guido: *Ut queant laxis* kezdetű himnuszában (Szent János himnusz) megalkotta a szolmizációs hangokat. Ut-dó, Re-ré, Mi-mi, Fa-fá, Sol-szó, La-lá (ti hang nem volt-bűnös hangnak tartották). Ebben a korban még csak 4 vonalrendszer volt a mostani 5 vonalrendszerrel szemben és a hangjegyek négyzet alakúak voltak, nem pedig kör alakúak. A Kodály koncepció az elmúlt évszázadok legjobb zenepedagógiai gyakorlatát használta fel.

Guido-szolmizációs nevek

Curwen-kézjelek
Rousseau-számjelzéses módszer
Weber-vonalrendszer
Hundoegger-mozgó dó

A zenei analfabetizmus megszüntetése fontos cél, ami csak az iskolás korban gyakorolt zenei írás-olvasás elsajátításával érhető el.

Lényeges hasonlóság van Kodály szerint az olvasástechnika és az éneklés (lapról olvasási) technika között. *„Pedig a zeneértéshez közelebb visz a kottaolvasás, mint az operabérlet vagy a népszerű zeneesztétika.” „Aki a főbb hangközöket jól-rosszul eltalálja még nem olvas, az még csak silabizál. Globálisan kell olvasni: egész szót, majd többet, az egész mondatot átfogni egy pillantással, az egészből indulni a részletek felé. Szokjunk rá: a dallamot ne hangonként szedjük össze, hanem elejétől a végig gyorsan áttekintve, mint egy térképet.”* (Kodály, 1982.127p)

Zenekultúránk legfőbb problémái

Az embernek két kommunikációs rendszere van: a beszéd és a muzikalitás. Sajnos az utóbbi sem a köztudatban, sem a közoktatásban nem kap megfelelő hangsúlyt. *„Az ének ma: Hamupipőke az iskola tárgyai közt. Pedig hiába: ő érte jön el a királyfi, csak az ő lábára illik a cipő.”* (Kodály, 1982.40p)

Manapság sokan szidják a Kodály módszert, úgy, hogy helytelen, mert a koncepcióra gondolnak. Sajnos sok laikus ember szidja úgy Kodály elképzeléseit, hogy nincs tisztába vele, hogy ő milyen jót akart. Természetesen egyetértek azzal, hogy egy rossz tanító, tanár akár mindent lerombolhat, de ez már nem Kodály hibája. A koncepció alapvetően hibátlan és bár megvalósulna mindenütt. A legnagyobb probléma az, hogy a gyerekek zenei fejlődése óvodás kor után valahogy megtorpan, sőt valakinek már akkor. Az okok számtalanok lehetnek. Nem megfelelő óvónő, tanító, tanár. (pl.: Utál énekelni a tanító. Kiegett pedagógus, aki már csak a fizetés miatt jár be vagy hogy elüsse az időt, ne legyen egyedül otthon.) Míg az óvodákban általában minden nap találkozik a gyermek a zenével játékos tevékenység közben, addig az iskolákban nem. Itt jelenik meg a legsúlyosabb hiba, amit lekövettek: kivették a koncepcióból az időt. Heti egyszer 45 percben nem lehet tovább fejleszteni azokat a zenei készségeket, amik eddig kialakultak. Gyakran előfordulhat, hogy az az ének

óra is elmarad, pl. ünnep miatt és nincs pótlás. Még rosszabb, hogy sokan alsóban ének órán is olvasással nyaggatják a gyerekeket, mert elvárás, hogy fél év alatt megtanuljanak olvasni. A tantervnek hatalmas elvárásai vannak, ugyanis abba az egy órába bele kellene zsúfolnunk azt, amit régen heti két órában tanultak a gyerekek. A személye véleményem az, hogy általános iskolában minimum heti kettő ének óra kellene, hogy pozitív hatást tudjunk elérni, de még jobb lenne a heti három. Mivel számos általános és középiskolában tanítottam éneket tudom, hogy egy nem elég. Ének órán egy új dalt jól megtanítani, sok idő és fáradtság. Minimum 20 perc. A zenetörténet korszakai és a zeneszerzők élete, illetve zeneművek hallgatása szintén több órát igényel. És még nem beszéltünk az éneklési, zenei írás-olvasási készség, ritmusérzék, hallásérzék fejlesztéséről. Ahhoz, hogy élményszerző legyen, az ének tanításra kellene a heti 3 óra. Egy óra új dal tanításra és a gyakorlásra. (Egy óra zenei készségek fejlesztésére játékosan és zeneelméletre szolfézs alapok, hangszerbemutató órák.) Egy óra a zeneszerzők életének, zenei korszakok jellemzőinek tanítására és a zenehallgatásra. És még nem említettem a legfontosabbat az improvizálást=rögtönzést, ami a kreativitást=alkotóerőt és a fantáziát=képzelőerőt kiválóan fejlesztené. Kérdem mikor, hogyan? Milyen jó lenne hangversenyre, koncertekre is vinni a diákokat, illetve színházlátogatásra. Ezek általában elmaradnak, mert nincs rá pénz vagy érdektelenek a gyerekek. Az élmények átadása lenne a legfontosabb a gyerekeknek, hiszen, ha jól végezzük munkánkat, akkor egy kulturális közönséget is kinevelünk. Nem lesznek üresek a színházak sorai! Továbbá minden iskolában kellene, hogy működjön kamarakórus és a lehetőséget még délelőtt kellene biztosítani, mert délután már fáradtak. Olyan jó közösséget tudna formálni. Egymást nem ismerő (más osztályban tanuló) embereket hoz össze egy közös célért, hogy énekeljünk együtt. Kodályt idézve: *„Nem lekicsinylése a zenének, általában a művészetnek, ha a táplálkozáshoz hasonlítom, mert a lélek éppúgy mindennapi táplálásra szorul, mint a test és a művészet, közte a zene az egyik legfontosabb lélektáplálék.”* (Kodály, 1982.300-301p) És ha még ez nem lenne elég, a legszomorúbb dolog az, hogy nincsen saját ének könyvük a gyerekeknek.

Egyre több intézményben találkozok azzal a helyzettel, hogy csak 15-20 könyv van minden évfolyamon, amit a tanórára a könyvtárból, vagy a tanáriból kell becipelni az órára, majd vissza. Mivel egy évfolyamon több osztály is van, nem beszélek róla, hogy néznek ki a könyvek. Mindenki beleír ceruzával, rossz

esetben tollal firkál, így sok esetben a könyv használhatatlan. A tanult népdalnak a szövegét is le kell diktálni a füzetbe, mert otthon nem tudja használni saját könyvét. A másik probléma a teremről-teremre vándorlás. Nagyon kevés iskolában van ének szaktanterem. Ha van is az órákat nem oda teszik, általában más tanárok is használják. Sok helyen nincs egyetlen épp hangszer sem. A zongorák általában összetört, lehangolt állapotban vannak. A legtöbb tantárgynál csökkentették a tananyagot és növelték az óraszámot. Itt más a helyzet nem csökkent a tananyag mennyiség, de az óraszámot megfelezték. (heti kettőről egyre) Sőt még nem beszéltem arról, hogy a Szakképzési Centrumba beolvasztott szakgimnáziumokban és szakiskolákban megszüntették még azt a heti egy órát is, ami volt. Így, hogy lesz a zene mindenkié? Nagyon nehezen. Úgy látszik, nem kell a zenei alapkultúra, a magyarságtudat erősítése. Olyan mintha azt akarnák, hogy újra csak az előkelők kiváltsága legyen a zene.

Érdekes, mert az egyre szaporodó jelentkezés a zeneiskolákba viszont nem ezt mutatja. De, aki nem kap jó alapot ének órán, nagyon nehezen fog megbirkózni a zeneiskolai szolfézs tárggyal, ami erre épülne. Sokan azért hagyják abba a hangszer tanulást, mert nem értik a szolfézszt. Ha az alap hiányzik, összedől az épület. A legrosszabb, hogy ez nem a gyerek hibája, hanem a rendszeré, de neki lesz kudarcélmény.

Érdekes számomra, hogy Magyarországon nem tűnik fontosnak a testi –lelki harmónia. Rengeteg betegség forrása lelki eredetű. A zene terápiás hatásai jelentősek. Kodály szavait idézve „*A zene nem magánosok kedvtelése, hanem lelki erőforrás, amelyet minden művelt nemzet igyekszik közkinccsá tenni. Kapja meg belőle részét minden magyar gyermek!*” (Kodály, 1982. 50p)

Jelenleg csak a test a fontos, ezért is vezették be a mindennapos testnevelés órát. Sok gyerek nem is örül neki, mert túlzásnak érzik. Viszont mindenki elfogadta, mert ez van. Szerintem ez jó kezdeményezés, mert a mai világban a képernyő előtt ülő eltunyult, sok esetben elhízott gyerekeknek szükségük van a mindennapi mozgásra és a friss levegőre. Miért nem lehetne ugyanezt elérni Kodály és Bartók országában a zenével kapcsolatban is? A mindennapi éneklés a lelket erősítené és így nem ülné annyi depressziós, szorongó és pesszimista, gyerek egy osztályban. Nézzünk csak körül! Gomba számra szaporodnak a konditermek, ahová mindenki azért jár, hogy csinosabb, fittebb legyen. De ki jár

kórusba énekelni? Sajnos nagyon kevesen. Főleg idős emberek. Mi lesz, ha ők nem lesznek? Mi van az utánpótlással?

A mai világ a táplálkozásnak is nagy szerepkört tulajdonít. „*A magyar zene leghatalmasabb fái azért sorvadtak el, mert gyökérszálaik nem találtak elég tápláló talajra-mondotta egy előadásában. -A magyar zenészek nem érezték maguk mögött a tömegeket.*” (Szabolcsi,1972.33p) Kodály mondta, hogy ha azzal etetnék a gyerekeinket, amilyen zenével találkoznak, már rég elpusztultak volna. Sajnos igaza van. Megdöbbenve tapasztaltam egy sétám alkalmával, hogy már a kocsiban ülő kisgyermek is dübörgő house zenét kénytelen hallgatni, mert a szülő csak ezt ismeri, szereti. Rengeteg silány zene van és lesz is, de épp ezért lenne fontos feladatunk, a művészileg szép zenét bemutatni ének-zene órán és megkülönböztetni az értéktelentől. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy vannak időtálló, kortalan, örök klasszikusok és vannak egy-két hetes slágerek. Személy szerint én nem vagyok ellenzője a kor követésének, mert szerintem tisztába kell lennünk a korosztály érdeklődési körével és erre reflektálni kell. Tanítok én pop zenét is, amikor arra kerül a sor. Általában nagyobb érdeklődést mutatnak iránta, mint a klasszikusok vagy a népzene felé. Ne csodálkozzunk rajta, mert azt hallja otthon is, a rádióban is. Kodály koncepciójának legjelentősebb részét képezte az ének-zene tagozatos iskolák bevezetése. A mindennapos ének órák nem csupán zenei többletet, hanem képességbeli előnyt is jelentett az ott tanulóknak. A zene transzferhatására nemcsak belföldi, de külföldi szakemberek is felfigyeltek. Elkezdtek minket utánozni, ma pedig már meg is előztek minket e téren.

A zene transzferhatására már Kokas Klára rámutatott kísérletében és más kísérletek is igazolták, hogy a mindennapos ének órának transzferhatása van a többi tantárgyban való fejlődésre. A zene tagozatos diákok minden vizsgálaton jobb eredményt értek el, mint a normál vagy nyelvi tagozaton. Az alábbi területeket vizsgálták: számolás, helyesírás, testi ügyesség, megfigyelőképesség, vitákapacitás=életben maradás, erőnlét, zenei aktivitás, kreativitás, szocializáció és általános intelligencia.

Zenekultúrának legfőbb baja, hogy felülről épült. Mi előbb a tornyokat raktuk fel. Mikor láttuk, hogy inog az egész alkotmány, akkor fogtunk a falakhoz. Még hátra van az alapincézés. Ha 1875-ben a Zeneakadémia felépítése helyett az iskolák énektanítását alapoztuk volna meg, ma nagyobb és általánosabb volna az ének-zenei műveltség. A Zeneakadémia első esztendei hiábavalónak

bizonyultak, ugyanis nem voltak jelentkezők. Elfelejtkeztek ugyanis az elemi és középfokú tanításról. Ezután a Zeneakadémia az alsó- és középfokú oktatás ügyét is irányította és lassan kineveltek egy pár kiváló szakzenészt. De kinek? Külföldnek, mivel itthon nem tudtak megélni. Miért? Elfelejtkeztek a legfontosabbról: a fogyasztókról. A kulturált igényes zenére vágyó közönséget ki kellett volna nevelni és ma is ezt kellene csinálni. Ez a feladat pedig az iskolában valósulhatna meg a legjobban. Nem heti egy órában! Sajnos zeneellenes és kreativitásgyilkos a tantervünk, mert nem ad időt ezek megvalósulásának az iskolában. Heti egy óra nem elég a közönségneveléshez és a nemzeti öntudat erősítéséhez. Angliában a zeneoktatásban betöltött szerepe annyira egyértelmű, hogy nem is kell róla beszélni. Az angol gyerekek sokkal hamarabb írnak ritmust (rajzolnak ritmusjeleket), mint írnak betűket. Kodály szavaival: *„Az angol gyermek már ritmusírást is tanul, még a betű előtt. Minden gyermek szeret firkálni. Egy kis irányítással nagy hasznára firkálna, üres időtöltés helyett.”* (Kodály,1982.106p)

Ezért kulcsfontosságú az óvónő személye, mert ő nyújtja az első gyermekszobát sok gyereknek. Ezen kívül megfigyelhető, hogy ő vezeti be a gyereket a társas életbe. Kodály szerint ugyanez igaz a bölcsődei gondozónőkre is. *„Az óvó munkája nélkülözhetetlen, nemcsak egyéni, hanem a nemzetnevelés szempontjából is. A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvó nyújt: az emberi közösségbe való beilleszkedést.”* (Kodály,1982. 94p) A néphagyományra kellene, hogy támaszkodjanak. *„De fel kell világosítani őket arról is, hogy nem szabad a kicsinyek lelkébe zenei gyomot ültetni. Vagyis: zenei nevelésüket odáig kell mélyíteni, hogy megkülönböztessék a gyomot a nemes növénytől.”* (Kodály, 1982.113p) Később már hiába küzd a tanító, munkája eredménytelen.

1.2 Érzelmi nevelés

A legtöbb, amit a szülő adhat a gyermekének ahhoz, hogy vidám és kiegyensúlyozott élete legyen a feltétel nélküli szeretet és a szerető biztonság. Olyannak kellene elfogadni gyermekeinket amilyenek, nem pedig egy álomképet kivetíteni rájuk. Ehhez szükségük van nyugodt, derűs környezetre, ahol személyiségük szabadon kibontakozhat. A gyermek érzelmvilága, egész személyisége úgy változik, formálódik, ahogy mi ezzel bánunk. A szülőknek kulcsszerepe van a gyermek érzelmeinek kialakításában egészen

csecsemőkortól. Nevelési célkitűzéseinket saját személyes tapasztalataink függvényében határozzuk meg. Általában minden szülő jobb életet kíván gyermekének, de gyakran esnek abba a hibába, hogy saját vágyaikat erőltetik rájuk. Az ilyen gyermekek gyakran szenvednek amiatt, hogy megfeleljenek a gyakran irreális elvárásoknak. Ezek kellemetlen érzéseket váltanak ki a gyerekekből. Ezzel szemben, ami vágyainkkal azonos, az kellemes érzéssel tölt el bennünket. Vágyaink sajátos egyéniségünkől alakulnak ki, amelyben benne van a személyiségünk, szükségleteink és az ezek kielégítése során felkeltett érzések. Kulcsszerepe van a szülőknek, később a nevelőknek, hogy a szükségleteket megfelelő módon, kellő időben kielégítse. Ha ez nem történik meg a családban, a gyermek frusztrált, depressziós, szorongó lesz. A családnak szeretetbázisként kellene működni, de sajnos ez nagyon sokszor nem így van. Az alsó társadalmi osztályokban a pénzhiány és a munkanélküliség okoz problémát az alapvető szükségletek kielégítésében. Ezzel szemben a felső osztályokban a túl sok pénz és az utána való rohangálás veszi el az együtt töltött szeretettel teli percek a gyermektől. A szülőnek figyelmet és szerető odafordulást kell adnia. A szegények gyermekei gyakran testileg nincsenek kielégítve, a gazdagoké pedig lelkileg. Ebben az a szomorú, hogy ennek pecsétje egy életre meghatározza a felnövekvő gyermek lelkivilágát. Ráadásul mindenki azt adja tovább, amit kap. Így ez generációkra kiható probléma forrása lesz. A gyermek tükör, benne a szülő magatartását, érzelmvilágát látjuk. Boldog akkor lesz a gyermek, ha a nevelési hatások és követelmények megegyeznek sajátos egyéniségével és igényeivel, mert ez kellemes érzéssel tölti el. Legfontosabb nevelési célunk az, hogy saját életének vezetésére képes legyen. Ennek feltétele, hogy szabadsággal rendelkezzen, tehát azt tegye, amit szeret és mindezt úgy tegye, hogy a társadalom számára is értékes legyen. A szülő legfontosabb feladata a szükségletek kielégítése. Itt nem csak a testi, de a lelki szükségletek is lényegesek. A szükségletek kielégítésének és ki nem elégítésének látható jelei vannak a gyermekben. A felnőtt számára ezeket a jeleket komolyan kell venni. Ezek hívó szavak a gyermek részéről.

Abraham Maslow amerikai pszichológus az emberi szükségletek hierarchiáját ábrázolta, ahol lentről felfelé találhatóak a legalapvetőbb biológiai szükségletek. Ettől feljebb találhatóak a biztonság szükséglete, a szociális, társas szükséglet, megbecsülés, önbizalom, tudásvágy és legfelül az önmegvalósítás. (alkotás) A piramis csúcsán áll az önmegvalósítás, amely egyfajta alkotó önkifejezést jelent.

Ebbe az önkifejezésbe bármely művészeti ág bele tartozhat, úgy, mint a zene, a festészet stb. A gyermekek ideálisan abban az esetben fejlődnek, ha testileg és lelkileg is jól érzik magukat. Ahogy nő a gyerek, képes lesz szükségleteit maga is elvégezni. Óvodásként már elvárás a napközbeni szobatisztaság. Ez hároméves korra tevődik. Továbbá iskolásként már elvárás, hogy adott esetben szükségleteit késleltetni is tudja. Összefoglalva minden gyermek más, ezért más fajta bánásmódot igényel. Ehhez a szülőknek és a nevelőknek alkalmazkodniuk kell. A gyermek testi biztonsága biológiai szükségleteinek kielégítésével biztosítható, míg a lelki biztonság a védettség érzés megadásával és a szeretet kimutatásával lehet elérni. A gyermek szeretve érzi, ha figyelnek rá, testközelben lehet szüleivel, együttes élményekben részesül, közös tevékenységek, szokások által. Minden gyermeknek más az érési folyamata, amit a szülőknek figyelembe kellene venni. „*Lehet a gyermeket könyvből nevelni, de minden gyermekhez más könyv kell.*” (Perali-Gordon, 2002.37p) Van, aki 2,5 évesen már vágyik a közösségbe, de van aki még nem. Ezért nem érdemes túl korán intézménybe adni a gyermeket, persze vannak élethelyzetek, amikor ez az egyetlen lehetőség. A korai leválás a szülőről negatív érzéseket kelt, mint reménytelenség, elhagyatottság, otthontalanság, megfosztottság, bizonytalanság. Manapság a bölcsődében a befogadás mély, humánus tartalmat nyert, ami differenciált módon történik. Például a gyermekeket eltérő módon üdvözli az óvónő. (puszi, ölelés, fejsimítás) A gyerekek alvókát vihetnek be, amelyek az otthon szimbólumai és biztonságérzetüket növeli. Az óvónők eltérő módszereket, egyéni bánásmódot alkalmaznak. Az érzelmek motivációs bázisa nagyon fontos lehet. Ez a mozgató rugó, egyfajta belső készítő erő lehet aktív és passzív, illetve pozitív és negatív is. Az aktív, pozitív, kellemes érzelmek ösztönöznek a cselekvésre, a passzív, negatív érzelmek gátolnak. Az ember elsődlegesen érzelmi lény és csak másodlagosan racionális. Egyértelmű, hogy az észrt megelőzi az érzelem. Nagyon gyakran szívünk alapján, érzelmeinkre hagyatkozva cselekszünk.

Érzelmeink minősítik a bennünket ért ingerek minőségét. Érzelmeinket ritkán fejezzük ki szóban, ezek inkább nonverbálisak. Amikor beszélünk, nem az érzéseinkről beszélünk, hanem arról, hogy mi váltotta ki bennünk ezt az élményt. Ezen a ponton tudom összekapcsolni az érzelmeket a zenével, hiszen a zene az érzelmek kifejezésének egyfajta eszköze. Általában érzelmeket osztunk meg másokkal a zene által. Ez növeli másokban az empátiát, hogy mások

érzelmeit megértsék és tiszteletben tartsák. A gyermekeket leginkább érzelmeik irányítják. A gyermeki viselkedés pedig az aktuális érzelmeiket tükrözi. Ezért fontos a gyermekek érzélemvilágának gazdagítása. Ennek leghatásosabb eszköze a zene. Egészen a csecsemőkortól a kisgyermekkorig az ölbeli játékok, gyermekdalok erősítik az anya-gyermek kapcsolatot és pozitív érzelmeket váltanak ki a gyermekből. Egyik ép gyermek sem botfűlű, de sok szülő mivel nem motiválja gyermekét az éneklésre, előbb-utóbb azzá teszi gyermekét. Annak a gyereknek sokkal nehezebb megtanulni egy gyermekdalt vagy népdalt, aki egész gyermekkorában egyetlen zenei hangot sem hallott otthon. Véleményem szerint a zenei némaság lelki sivárságot eredményez. A gyermeki érzelmek gazdagabbá válnak a zene által. A dalok szövege pozitív üzenetet hordozhat és bennük tovább él a hagyomány is. A gyermeki érzelmek sajátosságai: gyors lefolyásúak, változékonyak, labilisak, erősek és pozitívak, de negatívak is lehetnek. Jelen korunk problémája, hogy a 21. században a család fogalma változékony, többféleképpen értelmezhető fogalom sokak számára. Sajnálatos tény, hogy ma egyre kevesebb szertettel teli család van. Megemelkedett a mozaik családok száma, ami a két fél érzelmi elhidegülésének következménye. A házastársaknak nincs idejük vagy kedvük beszélgetni egymással, ami számtalan konfliktus forrása lehet. Épp ezért nagyon sok házasság válással végződik. A gyerekek gyakran érzik hibásnak magukat szüleik elhidegülése miatt. A gyermekekkel még kevesebb időt töltenek. Azok a gyerekek szerencsésebbek, akiknek van testvérük. mert nekik van kihez fordulni, ha a szülő nem ér rá. Az egykékek viszont nincs és gyakran a virtuális valóság foglyaivá válnak. Nyilván nagyon nehéz a mai funkciókat betölteni, hiszen ma már az anyák is dolgoznak és nem csak a tűz őrzése a feladatuk.

Régen csak a háztartás és a gyermeknevelés volt az anyák feladat, ma viszont a kenyérkeresés is, ami fáradtsághoz, ingerlékenységhez vezet hosszú távon. Ennek szenvedő alanyai a gyermekek. Néha meg kellene állni ebben a felpörgött, túlstimulált, ingerekkel teli világban és csak a gyermekeinkkel foglalkozni. Ma rengeteg ember van fenn különböző közösségi oldalakon, ahol gyakran teljesen más képet mutatnak magukról és családjukról, mint ami a sivár valóság. Sajnos ma csak a külsőségek számítanak, ami gyakran nem felel meg az egyén személyiségének. Sokan feladják egyéniségüket, átváltoztatják magukat, hogy a közösség elvárásainak és az aktuális divatnak feleljenek meg.

Ez a helyzet a zenével is. A mai gyerekek zenei identitása, attitűdje, beállítódása megváltozott. A mai gyerekek túlnyomó része nem ismeri a gyermekdalokat és a népzénét, de annál inkább ismeri a rádión hallható slágereket. Így szocializálódnak. Nagyon kevés szülő veszi a fáradságot és énekel gyermekének. A pop zene vezet az első helyen és csak ezt követi a rockzene, majd a rap zene. A komolyzene magába foglalva a népzénét és a klasszikus műzenét az utolsó helyen kullog. A KSH 2001.évi adatai szerint a megszületett gyerekek 30 %-a házasságon kívül születik. Ez a tény csak tovább bonyolítja a helyzetet. Ez már egy labilis indulás a gyermek számára is. Ez azért is nagy probléma, mert a gyermek számára a szülő modell, akit a legtöbb esetben követni is fog. Fontos lenne a pozitív példaadás. Mindezeket túl rengeteg gyermekjogi család is van, ahol a mindenkori megélhetést a gyerekek száma jelenti. Igen elgondolkodtató, ha valakit csak a családi pótlék miatt szülnék. A magzat mindent érez. Ráadásul gyakran egy olyan láncreakció indul be, aminek gyakran tragikus vége is lehet. Ahogy Péter Schellenbaum véli: *„A nem szeretett gyermek sebe igen sok esetben az élet végéig fáj, sőt a következő nemzedék is szenved miatta, mert az a példa, melyet kiskorunkban látunk szüleinktől, újból megismétlődik és nemzedékek életét keseríti meg.”* (Perlai-P. Schellenbaum, 2002. 38p) Azok a gyerekek, akiket nem tudnak szüleik megfelelően ellátni kikerülnek a családból és gyermekvédelmi intézményekbe kerülnek. Természetesen a cél, hogy ismét visszakerüljenek családjukba, de ez már egy hatalmas törést okoz lelkileg a gyermekben. Végül, de nem utolsó sorban a családok gyermeknevelési szokásai is egyre deviánsabbak. Ezért egyre szembetűnőbb különbségek vannak a gyermekek érzelmi, viselkedési, magatartásbeli megnyilvánulásai között. A gyermekek lelkivilágát az a légkör határozza meg, ahol él. Ezért kulcsfontosságú a nevelő szerepe, különösen kisgyermekkorban. Ahogy Kodály mondta:

„Pedig az iskola, sőt az óvoda már valóságos, véres élet. Ami sebet ott kap valaki, gyakran holtáig sem heveri ki. S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik.” (Kodály, 1982. 111p) A meghitt, intim légkör kialakítása is a szülő feladata. Manapság szokásaink is hanyatlóban vannak, ugyanis sokan nem értik az ünnep igazi lényegét és tartalmát. Minden gyermeknek van egy sajátos életritmusa, amihez a szülőnek alkalmazkodni kellene. Ma sokan ezt pontosan fordítva értelmezik, hogy a gyereknek kell alkalmazkodni az ő napi rendjéhez. A felnőtt szokásai, napi rendje gyakran teljes mértékben eltér a gyermek számára

ideálistól. Sok szülő, úgy gondolja, hogy a „felszívódni képes” gyerekek a jó gyerekek, pedig ez általában csak a gyermek visszalépését jelenti. A mai kényelmes világban sok gondot jelent az a gyerek, aki törődésre vágyik. Sok gyermek fürödne inkább szülei szeretetében, mint egész napos játszóházban vagy bétiszter rabságában. Sok helyen egyáltalán nincsenek közös családi étkezések, ahol a felek a nap történéseiről beszámolhatnának egymásnak. A gyorséttermek étlapját viszont kívülről tudják.

Nagyon kevés időt töltenek a szabad levegőn, keveset játszanak velük, keveset mondókáznak és énekelnek nekik, de a számítógép és a tévé előtt órákat töltenek. Az egészségtelen táplálkozás és a mozgásszegény életmód a gyerekek korai elhízásához vezet. Minderre a mindennapos testnevelés óra nem lesz elegendő, ez ellen tenni kell, életmód váltással. Egy elhízott gyereknek nem lehet ép lelke, mivel nyomasztó érzései lehetnek testsúlya miatt, mások kirekesztő magatartása miatt. És egy lelkileg sérült gyermekkel a zene csodákat tehetne. Kodály szerint: *„A magyar gyerek lelkének egy hatalmas területe, melyet csak a zene tud megművelni, ma parlagon hever.”* (Kodály 1982.40p) *„Sokszor egyetlen élmény egy egész életre megnyitja a fiatal lelket. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola feladata.”* (Kodály1982.39p) A dal a kommunikációnak egyik formája. Ősibb, mint a nyelv. Fontos lenne, hogy ezzel mindenki tisztába legyen és éljen vele. A zene abban is segít, hogy kizökkenjünk ebből a világból és elfeledjük a hírek borzalmát. Sajnos manapság megnövekedett az agresszív cselekedetek száma. Másról sem hallunk, mint öldöklésről, fosztogatásról, közúti balestekről. Mindezen dolgok háttérében gyakran az érzelmi sivárság, fáradtság, közöny állnak. Gyakran érzem, hogy amikor zongorázok, furulyázok, vagy éppen énekelek kizökkenek ebből a világból és egy teljesen más dimenzióba kerülök, ami megállítja az időt, békével tölt el és kellemes érzésekkel. Ezért lenne fontos, hogy mindenki énekeljen néha, mert az erőt is ad és az élet sok problémáján átsegít. A rendszeres éneklés lenne a cél, mert amit minden nap végzünk, így szokássá válik. Különösen jó, ha közösségben éneklünk vagy zenekarban játszunk, mert ott ezek a pozitív érzések hatványozottan jelennek meg.

A zene híd a generációk között, aminek legjobb eszköze a magyar népdal. Ezen túl a zene univerzális, mert a világban mindenütt értik. Az érzelmi nevelésünkben két fontos kulcsfogalom jelenik meg: 1. nevelés, 2. érzelem. Éppen ezért fontosnak tartom ezek egy mondattal való meghatározását. A

nevelés olyan értékátadó, értékrendszert kialakító, fejlesztő folyamat, melynek célja, hogy az egyént életfeladatai megoldására képessé tegye. Az érzelmeknek több fajtája van. Ide tartoznak alapérzelmeink (öröm, szomorúság, düh, undor, meglepődés, félelem), kognitív érzelmeink (békesség) és a tisztán emberi érzelmeink (lelkiismeret-furdalás). Az érzelmi nevelés nem más, mint a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges érzelmi kapcsolatok tudatos kialakítása. Nagyon fontos lenne a pozitív érzelmek erősítése ebben a ideges, rohanó világban.

1.3Többszörös intelligencia elmélet

Először csak az értelmi intelligencia létezett az emberek számára, amit gyakran az IQ teszteken elért eredményekkel azonosítottak. Ez alapján sorolták be az embereket átlagos, átlag alatti és átlag feletti intelligenciával rendelkezőknek. A 20.század 80-as éveiben megjelent az érzelmi intelligencia is, aminek jelentősége nagyon fontos embertársi kapcsolatainkban, szocializációnkban. Később megjelent a többszörös intelligencia fogalma, melynek lényege, hogy többféle intelligencia típus van, ahogy mi emberek is többfélék vagyunk. A zenei intelligencia kulcsszerepet tölt be a többi között, mivel mindegyikkel kapcsolatban van és általa az összes többi fejleszthető. A többszörös intelligencia elmélet szerint nem csak egyetlen intelligencia létezik, hanem többféle. Az érzelmi nevelés során fejlesztjük a gyermek érzelmi intelligenciáját. Az érzelmi intelligencia fogalma: 1983-ban Howard Gardner, a Harvard Egyetem professzora kidolgozta a *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences* című könyvét. (Khristen,2007.11p) Magyar fordításban: Az értelem határai: *A többszörös intelligencia elmélete*. Elméletét az agy széles körű vizsgálatára alapozta, melyek több száz személlyel végzett interjúkon, teszteken és kutatásokon alapultak. Az érzelmi intelligencia szempontjából a legfontosabbak az interperszonális és intraperszonális intelligenciák. Az interperszonális intelligencia: személyek közti intelligencia, amely hatékony együttműködés, a másik céljainak, motivációinak és irányultságainak megértésére való törekvés képessége. Az ezzel az intelligenciával rendelkező gyerekek jól működnek kooperatív csoportmunkában, fejlett vezetői készségekkel rendelkeznek, ügyesek a szervezésben, a kommunikációban, közvetítői szerepben és tárgyalásokban.

Az intraperszonális intelligencia: személyen belüli intelligencia, melynek velejárója az a képesség, hogy megértjük saját érzelmeinket, céljainkat és szándékainkat. Az ilyen intelligenciával rendelkező gyerekeknek erős az én tudatuk, magabiztosak és szeretnek egyedül dolgozni. Ösztönösen jól mérik fel erejüket és képességeiket. A többszörös intelligencia elmélet pontosan tükrözi az emberi különbségeket. Ebből következően vannak olyan gyerekek, akik más utakon járnak, akik eltérő módszerrel hatékonyabban képesek tanulni. Ez az elmélet az információ és tudásanyag átadásának többféle módját kínálja és jobban inspirálja, motiválja a gyerekeket, mint a hagyományos és sokszor elavult tanítási módszerek. *„Ha valami fontosat szeretnénk tanítani, a dolog megtanításának többféle útja, módja lehetséges. A többszörös intelligencia egyfajta leltárként hasznos lehet ebben a munkában.”* (Kristen-Gardner,1983.13p) Az érzelmi nevelés hangsúlya a közösségi nevelés, ami a szociális kompetenciák fejlesztésében jelenik meg. Az érzelmeket átélni leginkább közösségi tevékenységekben lehet. És mi tudná ezt jobban segíteni, mint a zene. Gyermekkoromban ének-zene tagozatos általános iskolába jártam, ahol a legszebb élményeim a közös kórus fellépésekhez kapcsolódtak. Nagyon sokat gyakoroltunk, készültünk egy-egy fellépésre, versenyre, de az elért siker és a színpadon ért dicséret, pozitív visszacsatolás a szülők és a közönség részéről pozitív érzésekkel töltött el bennünket. Ezek a sikerek adtak erőt néha a szürke hétköznapiakban. Nagyon sok helyre eljutottunk, ezáltal más kultúrákat is megismertünk. Haza érve másképp szemléltük az itteni életünket, még jobban tudtunk örülni családuknak és a hungaricumoknak is.

Gardner szerint az intelligencia nem olyan változatlan, minden emberrel vele született jellemző, a mi aztán teljes mértékben meghatározza a gyerekek tanulási és problémamegoldó képességét. Bár nem kérdőjelezi meg az általános intelligencia lehetőségét, de olyan intelligenciák lehetőségét veti fel, amelyek egy fogalommal nem írhatók le. Az intelligencia az agy sok különböző területére összpontosul, mely területek egymással kapcsolatban állnak. Egyik terület a másakra épít, de képesek önállóan is működni és megfelelő körülmények között ezek a területek fejleszthetők. Ezek alapján Gardner 8 féle intelligenciát különböztetett meg és jelenleg egy 9.-ik létezésének lehetőségét kutatja. Ezek a különböző fajta intelligenciák név szerint a következők:

1. verbális-nyelvi,

- 2.matematikai-logikai,
- 3.térbeli-vizuális,
- 4.testi-kinesztétikus,
- 5.zenei,
- 6.interperszonális(társas),
- 7.intraperszonális (önismeret),
8. gyakorlati(természeti).

A 9.-ik, amit jelenleg kutatnak az egzisztenciális (spirituális). Ezek a kutatások kimutatják, hogy a zene áll mindezek központjában. „*Mi tudjuk, hogy a zenével való mindennapi foglalkozás annyira felfrissíti a szellemet, hogy az ember aztán minden más tárgy iránt sokkal fogékonyabb.*” (Kodály,1969.66p) A zenei intelligencia jellemzői: hangmagasság, hangszín, ritmusra való érzékenység, könnyen emlékezik dallamokra, fel tud idézni hangmagasságokat, ritmusokat szeret zenét hallgatni, ismeri a körülvevő hangokat. Az identitás én azonosságot, önmeghatározást jelent. A zene nemcsak affektív-érzelmi szinten működik, hanem kognitív-gondolkodási intellektuális szinten is működik. Közösséget kovácsol és egyben individualizál, egyedivé tesz. A zene nemcsak testileg és lelkileg ragad magával, de más emberekkel is összekapcsol. Továbbá olyan intellektuális szenvedélyeket alkot bennünk, mint a zene értelmezése, értékelése, gyűjtése, élő zenei események látogatása vagy a zeneszámoknak előadás útján történő elsajátítása. A zene értelmezése magába foglalja a zenéről való aktív gondolkodást. Bizonyos zenéket elsajátítunk és magunkévá teszünk, másokat elutasítunk.

1.4 A Kodály koncepció és az érzelmi nevelés kapcsolata

Gondolataimat a *Hogyan tovább Kodály- módszer* gondos áttanulmányozását követően szeretném közölni. A könyv nagyon hasznos zenepedagógiai elméleteket és kutatási irodalmakat közöl. Ezek közül elsőként emelném ki az Iskolai énektanításunk jelenéről és jövőjéről szóló cikkeket, melyek *Szabó Helga: Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában* című vitákat indító írására reagálnak híres szakmabeliek és tanárok. Mivel én magam is ének-zene tanár vagyok, szeretném egyéni tapasztalataimat és véleményemet is kifejezni. Czine Erzsébet szerint, aki tud énekelni az boldogabb

a némaságra kárhozottaknál. Egy dalban örömről és bánatunkat is elmondhatjuk, sőt feldolgozhatjuk. Minél több dalt éneklünk, annál több mindent élünk át lelkileg. A zene az önkifejezés hatalmas eszköze, ami nemcsak a művészetekre, de az egész világra nyitottabbá tesz minket. A zenének hihetetlenül nagy emberformáló ereje van, ami személyiséget is fejleszt. A népdalaink szövege különböző élethelyzetekben élők érzelmvilágát, élethelyzetét tárja elénk, ami empatikussá, befogadóvá tesz minket mások érzelmeinek megértésére. Mindezen túl a zene közösséget is formál, melyben a tagok egy célért küzdenek. Úgy gondolom, hogy ez hasonló egy hétfejű sárkányhoz, akinek 7 fejét („kórustagok”) bár különböző nyakak („test”) tartanak, de a szívük, amely irányítja őket közös. Ezt a közösségi élményt csak az élheti át, aki énekelt már kórusban vagy játszott zenekarban. Itt mindenki számít és a kórustagok között általában szoros kötelék alakul ki. Ahogy a szólamok kiegészítik egymást, úgy kell a kórustagoknak is egymáshoz viszonyulni. Fontos lenne, hogy a kórusversenyeket ne a versengés, hanem az együtt éneklés öröme hatná át. Általában a szoprán szólamban van a fő dallam a vezető szerep, aminek a többi alá rendelődik, de néha ezt a szerepet átveszi a mezzo vagy az alt szólam. Ez azt jelenti, hogy a tagok megtanulnak visszavonulni szükség esetén a fő dallamot alátámasztva. Erre nagy szükségünk van az életben is, mivel nem lenne jó, ha mindenki vezető akarna lenni. Megtanulnak egymásra figyelni kölcsönösen egymás szólamát hallgatva. Nem lenne ennyi problémás gyerek, ha otthon megkapnák a szerető törődést és figyelmet. A mindenki számít, mindenkire szükség van, erősíti én tudatunkat is. Egyetlen élmény egy egész életre szólhat. Személyes példámat szeretném megosztani. Tudjuk, hogy egy ember hibája sokszor az egész produkciót tönkre teheti, de ugyanez fordítva is igaz.

Annak idején a Kölcsey kórusban énekeltem, ahol egyszer megmentettem a kórust, mert a mezzo szólam elfelejtett időben belépni. Ez különös örömmel töltött el (katarzis), mivel nem egyéni sikerként fogtam fel, hanem közösségiként. Annak idején zene tagozatos általános iskolába jártam, mert nagyon szerettem énekelni és ebben jónak éreztem magam. Ez a mai napig is így van, ezért választottam ezt a pályát. Az osztályközösségünk jobb volt, mint a normál tagozaton, ugyanis szorosabb kötelékek köttettek. Osztályátlagunk is jobb volt igazolva a zene transzferhatását. A mi országunk zenei nagyhatalom lett Kodály áldozatos munkájának következtében és az lehetne újra, ha a tanerők

is akarnák. Egy biztos sokkal erősebb, érzelemgazdagabb generáció nőne fel így. Ez miért nem fontos? Határozottan állíthatom, hogy nagyobb szükség lenne az esztétikai nevelésre, mint ezelőtt valaha. A zen ugyanis a szép szeretetére, jóra, rendre, harmóniára is nevel. Ezért az ének-zene tárgy tanításnak ugyanolyan fontosnak kell, hogy legyen, mint a mindennapos testnevelésnek, illetve a közismereti tárgyaknak.

A zene, mint már említettem második anyanyelvünk. Ezen belül is kiemelném az éneklést, mert az emberi hang bárki számára hozzáférhető és ingyenes hangszer. Ez az Istentől kapott talentum, adomány, amit egyesek kihasználnak, mások hagynak elveszni. A zenei anyanyelv kulcs bármilyen zene megismeréséhez, de mivel minden nemzetnek megvan a maga sajátos nyelve és kultúrája, számunkra a legkézenfekvőbb a népzenehez, mint tiszta forráshoz nyúlni. A népzeneben sokkal több van, mint gondolnánk: nemzeti öntudat, identitás, hagyomány, szokások, közös ízlésvilág, közösen átélt érzelmek, közös lelkiállapot kifejezése. Nagyon gyakran segít a zene érzelmeink feldolgozásában. A pozitív érzelmeket (pl. öröm, siker) normál esetben szeretjük megosztani másokkal. A negatív érzelmeket (pl. bánat, kudarc, harag) pedig segít feldolgozni és talpra állni nehéz helyzetekből. Véleményem szerint a zene relaxáló, pihentető hatására van a legnagyobb szüksége a kor társadalmának. Azt szeretem leginkább benne, hogy amikor énekelek vagy zongorázok, kilépek az idő intervallumból és átélem az időtlenség kellemes dimenzióját, amit a muzsika biztosít számomra. Kiskoromban gyakran dorgáltak azért, mert lassabb voltam az átlagnál, de most rájöttem, hogy azért, mert szerettem rácsodálkozni a dolgokra.

A mai rohanó világunkban nem engedik meg a gyerekek igazi elmélyülését egy dologban. Mindenbe belekóstolunk, de mindenről keveset tanulunk. Én mindig is eltértem bizonyos dolgokban az átlagtól, bár teljesítményem átlagosnak számított. Szerettem gyönyörködni a természetben, a dolgokat szebbé tenni, ragaszkodtam az egészséges életmódhoz, a friss levegőn lenni. Érdekeltek a társművészetek is a zene mellett. Minden tevékenység érdekelt, amiben alkotótevékenységet, kreativitást véltem felfedezni. Ezen túl mindig is volt bennem egy egészséges tudásszomj is.

A mai világban mostoha körülmények között van a képzeletből fakadó megjelenítés. Egyszer szereztem egy saját zongoraművet, amit a mai napig

szertettel játszok. Nagyon élvezem és kikapcsol. Az alkotáshoz ihlet kell, ami sajnos nem mindig jön. Ez kevesek kiváltsága. Végül, de nem utolsó sorban a zene élményekhez juttat. Ezért lenne fontos az élményszerző és nem gyötrő ének-zene órák tartása. A szolmizáció csak eszköz („mankó”), de nem cél. A „mankót” bizonyos idő után el kell hagyni, hogy ne vegyük el az élményt. (Kodály,1982) Ezen túl fontos lenne, hogy az általános iskola első nyolc éve alatt minden gyerek találkozzon élő zenével. Legyen lehetősége a normál vagy nyelvi tagozatos tanulóknak is színházat látogatni, illetve hangversenyekre, koncertekre menni. Debrecenben számos lehetőség kínálkozik erre, sokan mégsem élnek vele. Hasznos lenne minden évben legalább egyszer a Filharmóniai Társaság által szervezett hangversenyeket bevinni az iskola falai közé. Személyes tapasztalás útján valódi élmény lehetne a zenehallgatás és a zenetörténeti és zeneelméleti ismerteket is jobban megértenék tanulóink. Ez az alkalom valódi ünnep lehetne. A zene feladata az élményszerzés.

Ma már elvárás, hogy a tanár ne csupán egy két lábon sétáló könyvtár legyen, hanem élményt nyújtson tanulóinak. Ehhez a feladathoz az ének-zene sok eszközt nyújt. Például a népdal híd a múlt és a jelen között, a műdal pedig összekötő kapocs lehet a zeneszerző és köztünk. Továbbá több játékos módszert kellene használnunk, mivel a diákok mindent szeretnek, aminek nincs kötelező jellege. Szerintem sokan elavult módszerekkel dolgoznak és nem képesek megújulni, ami fontos elvárás korunkban. Személy szerint a célom a zene megszerettetése és közelebb vitele a mai gyermekek lelkivilágához. Ma egy pörgős, ingergazdag világban élünk, ahol mind a gyerekek, mind a felnőttek túlhajsoltak, ezért kimerültek és türelmetlenek. Sajnos a pihenés lehetőségének is gyakran a passzív és nem az aktív formáit választjuk. Ma a kultúra is válságban van, mivel nincs fiatal közönsége a komolyzenei hangversenyeknek, ezzel szemben a könnyűzenei koncertek általában teltházások. A gyerekek zenei ízlése radikálisan megváltozott és csak azok érdeklődnek a népzene és a klasszikus zene iránt, akiket a szülők és nevelők jó irányba terelgetnek. A többség megelégszik a dübörgő gépzenével, illetve a house, techno műfajokkal is.

A másik kedvenc a rap zene, ami inkább nevezhető ritmikus szövegmondásnak, mint zenének. Ezek a zenék inkább idegessé tesznek engem személy szerint, de ők szeretik, mert ebbe szocializálódnak. A technika korában minden elgépiesedik, így a zene is. Lassan az emberek is robotokká válnak. Nem

fontosak az érzelmek, a gondolkodás, a tájékozottság, a széles látókör csak a feladat végrehajtása. Ahogy Kodály mondta az ének-zene „Hamupipőke” az iskola tárgyai közt, aki vár a királyfira, de ez a királyfi eddig még nem jött el. (Kodály,1982) Fontos, hogy a tárgyat ne készségtárgynak nevezzük és hanem léleképítő tárgynak. A zene ugyanis közelebb visz a megfoghatatlanhoz, érzékenyebbé tesz embertársaink és a világban történt dolgok iránt. Mindezen túl Isten felé kaput nyit. Ezt már az ókori görögök is tudták, akik a zenét az általános műveltség részévé tették. A zenéből az ember erőt, morált, erkölcsöt és emberséget merít. Végül a zene nevelő ereje nincs eléggé kiemelve. Sokan struccpolitikát folytatnak e tekintetben is, pedig a zene munkára nevel, fejleszti a logikus gondolkodást, közösséget formál és feloldja a szorongást.

1.5 Torzulások a Kodály koncepcióban

Az utóbbi évtizedekben időről-időre fellángol az a kérdés: Jó-e a Kodály módszer? Hogy csináljuk a jövőben? Mi az, amin változtatni kellene és mi az amin nem? Mindezen fellángolások közül Szabó Helga: Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában volt a legfelkavaróbb, amire a legtöbb hozzászólás érkezett számos szaktekintélytől, ismert zenepedagógusoktól. Ezért választottam ezt a cikket és a hozzáfűzött reflexiókat.

Szeretném bemutatni, hogy milyen gondok vannak jelenleg az ének-zene tanításban és milyen torzulások alakultak ki a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában. Gondolataimat Szabó Helga idézetével kezdeném. „*A muzsikus társadalom egésze harcba indult azért, hogy az ének-zene oktatás a Kodály kijelölte úton járhasson, s mindazok magukévá tették aggodalmukat, akik tisztában vannak vele, hogy e látszólag szakmai kérdés valójában esztétikai kultúránk megalapozásával egyenlő.*” (Szabó-Kodály,1980.4p) Az általános iskolai tanterv célja a zenei írás –olvasás készség kialakítása és a zene megszerettetése. Ennek ellenére a gyerekek zenei analfabetizmus, írástudatlanságról adnak számot a normál és nyelvi tagozatos iskolákban. Még szomorúbb tény, hogy sok gyerek nem szeret, nem mer énekelni, mert fél a kigúnyolástól. A gyerekek nagyon kevés népdalt ismernek, nem beszélve a zeneirodalmi és zeneelméleti hiányosságokról. Ezzel szemben a zene tagozatos általános iskolák zenei osztályaiban a gyerekek korán elsajátítják ezt a készséget és hamar kottaolvasókká válnak. Ebből arra következtetésre lehet jutni, hogy

nem a Kodály koncepcióban, elgondolásaiban, hanem azok gyakorlati alkalmazásában van a hiba. (Szabó,1980)

Szabó Helga az alábbi pontokba szedve mutat rá a hiányosságokra.

1. népdal (célja a hagyomány átadása nemzedékről nemzedékre, szájhagyomány útján terjed.) Hibák: a népdal pontatlan, nem hiteles közlése, a szöveg modernizálása, egyes versszakok más alkotással való kicserélése, a gyermekdalok elválasztása a játéktól, a táncdallamok elválasztása a mozgástól, az élő népdal tandallá merevedése, más népek dalaival vegyítése.
2. Relatív szolmizálás (a zenei írás-olvasás elsajátításának lényeges eszköze) Hibák: túlzott mértéktartás és óvatosság, amely unalomhoz vezet. A hangok tanítási rendjének megmerevedése.
3. Dalkincs (a legnemesebb zenei anyagnak kellene lennie, amely a zenei ízlés megalapozójává válna.) Hibák: kétes értékű dalok és kórusművek a tankönyvekben, elenyészően kevés a középkori és reneszánsz zene, mindig ugyanaz a dalanyag kerül megtanításra, a műzenei példák modernizált szöveggel való közlése, a dalanyag rendszertelen közlése, különböző népek és korszakok zenéje keveredik egymással, ami zavaró, dallampéldák pontatlan vagy hiányos közlése, a 20. századi zenéhez vezető tanítási fokozatok hiánya, a zeneművek énekelhető részének nélkülözése.
4. Tanárképzés, továbbképzés

„A zene üzenetének továbbadására csakis az a hivatástudattól átfűtött, idejét, s erejét nem kímélő muzsikusként alkalmas, akinek értelme és szíve, hallása és keze kiművelt a muzsikálásra.” (Eöszé-Kodály,1980.4p)

Hibák: zenei elemző és rendszerező készség hiánya, népzenei és műzenei ismeretek szegénysége, zenei összefüggések átlátásának hiánya, társművészetekkel való kapcsolódási pontok keresésének hiánya, előadói készség, minimum egy hangszeren játszás hiányosságai, hiányos hangszerismeret, szép magyar beszéd, helyes kiejtés torzulásai, tanítóképzés alacsony zenei színvonala, zene átadásában való járatlanság, gyermek és iskola tiszteletének hiánya, továbbképzés szegénysége.

Reflexiók sorozatát indította el Szabó Helga „Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában” című cikke. Vargyas Lajos népzene kutató szerint Kodály célja nem a szolmizáció, hanem a zenei

élmény volt. Minderre viszont nincs sem idő, sem felkészültség. A bajok gyökere a tanárképzésben, a tantervben és a tankönyvekben van. Jó tanterv kellene. „*A tanterv legyen minimalista a „kötelezőben”, hogy a tanár „maximalista” lehessen a megvalósításban.*” (Vargyas,1980.20p) A tankönyvekben több példa kellene egy megtanulandó jelenségre, hogy legyen választási lehetőség. Továbbá a pedagógus feladata lenne a tartalom gazdagabbá tétele. Fontos, hogy tárgyunk vonzó legyen a gyermek számára, ne pedig leterheljen. Az ének-zenének frissítően kellene hatnia, mivel a mai gyerekek már első osztálytól nagyon leterheltek. Sokan úgy gondolják, hogy az ének-zene csak tovább növeli a gyerekek leterheltségét, pedig ez, mint már kifejtettem, pont ellenkező hatást gyakorol ideális esetben. Jó példák erre Albert Einstein és Schweitzer, akik meglepően sok időt töltöttek zenéléssel, de ez mégsem hátráltatta, hanem segítette őket egyéniségük kibontakoztatásában. Orvosok, mérnökök nyilatkozták a Muzsikában, hogy a zene aktív művelése pozitív szerepet töltött be életünkben. Terencséri László szerint azért menekülnek a diákok az iskolai daloktól, mert azokból felelniük kell, ahelyett, hogy táncolhatnának rá. Elszakítják a népdalokat a mozgástól. Terencséri szavait összefoglalva: A tanítás elszakadt a gyerekek életének gyakorlatától. (Terencséri,1980) A néptánc összekapcsolása a népzenevel sok szorongást képes lenne feloldani. Véleményem szerint is jobb lenne a helyzet, ha nem kellene minősítenünk és minden hónapban osztályzatot adnunk. Lukin László szerint a zenei anyanyelvünkre nem helyezünk elég nagy hangsúlyt. Sok-sok rituális alkalmat kellene szerveznünk a népdalok együttes tanulására és iskolán belüli, illetve kívüli előadására. A szolmizáció szerinte: „*Orvosság és méreg egyszerre. Tuladagolása kiírtja a gyerekekből a melódia szeretetét.*” (Lukin,1980.26p)

Nagyon kell vigyáznunk ezért az adagolásra. Nemcsak a tankönyvekben, de az ének órán is. Jó példa lehet a Kodály-Ádám féle Énekeskönyv 1.-8.osztály számára. A középiskola sok mindenre megtanít, de a zenével kapcsolatban semmit nem ad. A magyar fiatalság úgy hagyja el a középiskolát, hogy a zenei műveltség ABC-jét nem tanulta meg. Dobszay László szerint az énektárgy elismerésének legfőbb garanciája: tekintélye, melyet nem kifelé mutató eredményekkel, hanem belső tartalmával tud

kivívni. A legfontosabb dolog, hogy a gyermek bensőséges kapcsolatba kerüljön a zenével, ami ízlését is meghatározza. Ehhez viszont fontos lenne, hogy megismerkedjen a nagy mennyiségű és értékes zenei anyaggal. Dobszay szerint: *„A zene szentjei helyett a készségfejlesztés bálványát tiszteljük.”* (Dobszay,1980.2p) Sajnos ez napjainkra is igaz elég sok helyen (tisztelet a kivételnek!) A gyerekek érdeklődését mindenféle díszítő elemmel (szemléltető eszközök) igyekszünk folyamatosan fenntartani és a lényeg elvész. Ma elvárás, hogy színes, változatos órákat tartunk és a figyelmet folyamatosan képesek legyünk fenntartani. Be kell látni, hogy tárgyunk mostoha helyzete (heti egy óra) miatt ez sokszor képtelenség. Nem lehet mindent egy órába belezsúfolni. Sok helyen tankönyv sincs, ami tovább nehezíti a helyzetet. A készségfejlesztés előtérbe helyezése árt az egész folyamatnak. *„Másképp: szívesebben forgatja a kést-villát, aki húst is lát az asztalon, mintha mondjuk 10 éves koráig üres tányéron „gyakorolja.” az evőeszközök használatát.”* (Dobszay,1980.)

A készségfejlesztésen túl fontos lenne az ének órák tevékenységformáit sűrűn válogatni. A feladatnélküliség még minket is lefáraszt, nemhogy egy energiával teli gyermeket. Ne legyünk túlságosan eredmény orientáltak, hanem próbálunk napsugarat vinni a tanterembe a legszürkébb napokon is. Ez nem könnyű feladat, mivel a legtöbbször elvárás, hogy csend legyen a tanítási órán. Ez egy daloló osztály esetében teljességgel lehetetlen. Az éneklés és a mozgás összekapcsolása is csak nagyon csekély mértékben tud megvalósulni, mivel egy hagyományosan berendezett3 padosoros tanteremben alig van hely a mozgásra. Mivel szaktanterem nem áll a rendelkezésünkre, mint a legtöbb „kirakat” iskolában, így állandóan teremről-teremre vándorlunk, magunkkal cipelve a magnót, a cdét, a laptopot és a könyveket, illetve hangszereinket. a legrosszabb ebben, hogy átrendezni a termet, majd vissza macerás és zajjal jár. Ráadásul mivel vándorlunk, a következő kollega mozdulatlan rendben várja el a termet, hogy átadjuk számára. Esetleg tornaterem jöhetne még szóba, de a mindennapos órák miatt ezek állandóan foglaltak. Továbbá tankönyveink, tanterveink gyakran fékező erők, alacsony színvonaluk miatt, ami sok embert ezek elhagyására késztet. Pogány Ferencné, ének tanár szerint a gyerekek kiskoruktól kezdve rengeteget

kiabálnak, ami árt egészséges énekhangjuknak. Fontos lenne a pedagógus általi leszoktatás erről. Nagyon lényeges lenne a bölcsődei gondozók zenei képzése, ugyanis a két-három éves gyerekek már énekelnek, ha van kivel. Az óvodások nagyon fogékonyak és gyorsan tanulnak, így játékosan könnyen eligazodnak a pentatóniában. Továbbá nagy hangsúlyt kellene helyezni az ének tanárok jobb képzésére és az alsó tagozatos nevelők jó felkészítésére. (Pogány,1980) Nagyon sok helyen nem szakos tartja meg az ének órát, mivel nincs meg az óraszámuk.

Még siralmasabb a helyzet szakiskolában és szakgimnáziumban, ahol el is törölték tárgyat. Nekik miért nincs szükségük az általános műveltségre? Eddig csak a vokális (énekes) kultúra problémáiról szóltam, de szeretném megemlíteni a hangszerest is, melyek egyensúlyban állnak. Németh Rudolf szerint: *„A magyar hangszeres zenei nevelés bázisai a zeneiskolák.”* (Németh, 1980.4p) A hangszeres zenélés aktív zenei tevékenység, a társas zenélés pedig közösségteremtő. Leendő hangverseny látogatóink többsége nő ki belőlük, illetve egy kis százalék hivatásos zenésszé válik. Ennek az oka a fluktuáció, mivel a beiratkozott tanulók többsége az első 3 év után befejezi hangszeres tanulmányait. Ennek két lényeges oka, hogy 4.osztálytól egyre jobban terheltek a gyerekek és a szolfézs tárgyat utálják! A szolfézs tanulás okozta sikertelenség és a nem megfelelő tanári attitűd (pl. türelem) miatt is sokan félbehagyják tanulmányaikat. A szolfézsoktatás gyakran felesleges elemeket is tartalmaz és nem nyit a népzene felé.

Összegezve a mai ifjúság és a tanított zenei stílus nem talál a többségnél egymásra. A mai kor gyerekeinek más a zenei identitása, mint nekünk. Ezt vizsgáltam kérdőívek segítségével, azért, hogy rámutassak a fájdalmas valóságra. Tény, hogy a gyerekek pop zenén roma és mulatós zenén nőnek fel és mindent elutasítanak, ami lassú, esetleg szomorú zene, csak a vidám, pörgős zeneszámok a jók számukra. Ez feszültséget teremt a tanár és a diák közt. Ma elvárt kompetencia, hogy rugalmasok legyünk és szinte a tanár igazodjon a gyerekek ízléséhez és ne fordítva. Fájdalmas tény, hogy egyre több helyen a gyerekek saját ballagásukon sem énekelnek. Nem engedik nekik, illetve nem akarnak. *„A jó gyógyszer is hatástalanná válhat, ha vodkával veszik be.”* (Kovács, 1980) Az alkohol közömbösít.

Ez a helyzet igaz a Kodály gyógymódra is. Ne Kodály ellen legyünk, hanem érte. Hozzá forduljunk támaszért ebben az egymástól elidegenítő, online közösségeket alkotó, rohanó, egymásban ellenséget, vetélytársat látó, zeneileg elnémult világban. A playback és a gépzene korszakát éljük. Ezen kívül megjelenik a background a háttérzene is, ami akusztikus zajszennyezésként fogható fel, melyet gyakran kereskedelmi célok vezérelnek. A zene elgépiesedése kimutatja az emberek érzelemmentes robottá válását. Szerencsére vannak, akik küzdenek ellene, ahogy én magam is. Énekeljünk minél többet, mert a zene felszabadít és felemel.

2.A kulcskompetencia és az attitűd

2.1 Kompetencia fogalma

A kompetencia a pedagógiában, készségek és képességek együttese, melyek segítségével valaki problémamegoldásra képes egy adott területen, illetve problémamegoldó képességét alkalmazni is tudja. A kompetencia magába foglalja az illető tudását, tapasztalatait és személyes adottságait. A kompetencia más szóval cselekvőképesség „az a képességünk és hajlandóságunk, hogy a bennünk lévő tudást (ismeret, készség, attitűd) sikeres problémamegoldó cselekvéssé alakítsuk.” A kompetencia magába foglalja a készségeket, ismereteket, adottságokat és attitűdöket, illetve a tanulásra való képességet. (In:I1)

2.2 Kulcskompetencia fogalma

A kulcskompetencia olyan kompetencia, amely az élet következő három összetevőjének valamelyike szempontjából döntő:1. személyiség kiteljesedése és az egész életen át tartó fejlődés (kulturális tőke)Ezt az emberek egyéni érdeklődése, személyes törekvései határozzák meg ,illetve élethosszig tanulási vágyuk.(life-long learning), 2. aktív állampolgári szerepvállalás és beilleszkedés a társadalomba(társadalmi tőke), 3.Foglalkoztathatóság(emberi tőke) A kulcskompetencia lényeges vonása, hogy mindenki számára hozzáférhető és befogadható legyen. A DeSeCo program (Defining and Selecting Key Competences) egyrészt értelmezte a kulcskompetencia fogalmát, másrészt meghatározta legfontosabb területeit. Felsorolva ezek közül egy néhányat: együttműködés, szociális kompetenciák, alkalmazható tudás, élethosszig való

tanulás, problémamegoldás, önismeret, énkép, kommunikáció, együttműködés csapatban, konfliktuskezelés. (In:I2)

A legfontosabb kompetenciák meghatározása az Európai Unió tagországainak egyik kiemelt közös célja lett. 2002 tavaszán az Európa Tanács és az Európai Parlament nyolc kulcskompetenciát (key competences) különböztetett meg. 1. anyanyelvi kommunikáció, 2. idegennyelvi kommunikáció, 3. digitális (információs és kommunikációs), 4. matematikai és természettudományos, 5. vállalkozói szellem, 6. állampolgári és személyközi(interperszonális), kulturális és szociális kompetencia,7. tanulás tanulása,8. általános kultúra. (In: I3)

A kompetencia kulcsszó lett az oktatáspolitikában és az oktatásban egyaránt. Cél a kompetencia alapú oktatás biztosítása, tehát hogy a jelenleginél jóval több és gazdagabb tanulói aktivitást biztosítson az iskola. Ezek az oktatási reformok elengedhetetlenek az oktatás színvonalának emelkedéséhez. Fontos tényező, hogy radikális változás nélkül nincs megújulás az oktatásban. Szükségesek a reformtörekvések, mivel az elméleti tudás helyett a gyakorlatban alkalmazhatóra van szükség. Ebből a célból jöttek létre a kompetenciafejlesztések, melyek hasonlóak a képességfejlesztéshez, illetve a kompetenciák mérését szolgáló PISA tesztek. Sajnos a mi tanulóink elég gyenge eredményeket érnek el ezeken a teszteken.

A kulcskompetenciák közül engem leginkább a kulturális érdekel, mivel ez magába foglalja a zenét is. A kulturális kifejezőkészség lényege: elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése, ideértve a zenét, az előadó művészetet, az irodalmat és a képzőművészetet. A kulturális tudás feltétele a tájékozottság, a fő kulturális művek alapvető ismerete, beleértve a kortárs műveket is. Továbbá fontos része a nemzeti identitás, hagyományőrzés, európai kulturális örökség és sokszínűség. Fontos készség: az önkifejezés, melynek feltétele a kreativitás.

2.3Attitűd fogalma: a pszichológiában: viselkedési beállítódás, amely a korábbi tapasztalatok alapján jön létre és az adott tárggyal (személlyel, csoporttal, dologgal) kapcsolatos viselkedést befolyásolja. Közvetlenül nem figyelhető meg, magából a viselkedésből lehet következtetni rá. Az 1970-es évek végéig az ún. „háromkomponenses” elméletet fogadták el, amely szerint egy attitűd 3 összetevőből áll: 1. kognitív (megismerési, tudásszint), 2. érzelmi, 3. viselkedési. (Újabban az attitűdök két komponensét különböztetik meg: 1. az elvárás komponens (a személy milyen hasznosnak ítéli az attitűd tárgyat saját

céljai szempontjából), illetve 2. az érték komponens (az attitűd tárgy céljainak és tulajdonságainak értékelésére vonatkozik) Az attitűdök kutatása a szociálpszichológia fontos területe, ahol azok mérésére és megváltoztatására (meggyőzés) irányul a figyelem. A mérések eszköze a kérdőív. A kérdőívek az attitűdre vonatkozó állításokat tartalmazzak, melyeket a vizsgálati személyek (nálam: szülők és a diákok) értékelnek. Az attitűdökre az állításokkal való egyetértés és egyet nem értésből lehet következtetni. Az attitűd mérésének leghatásosabb eszköze az attitűdskála. Általában kötött megállapításokból és állításokból áll és azt méri, hogy mennyire kedveli vagy utasítja el a vizsgált személy ezt. Az attitűd nem más, mint szellemi beállítottság. A szóbeli attitűd és a viselkedés között apró különbségek lehetnek, mivel az attitűdöt számos körülmény befolyásolhatja. (pl. légkör, pedagógus személyisége, otthonról hozott értékek. (Magyar Nagylexikon Kiadó,2004)

Zenei attitűd: zenéhez való viszonyulás

L. Nagy Katalin vizsgálata már 2003-ban felhívta a figyelmet arra, hogy az iskolai tantárgyak közül az egyik leginkább elutasított az ének-zene. Ezeknek az óráknak a „hasznosságát” mind a tanulók, mind a szülők az utolsó helyre tették. A pedagógusok véleménye alapján is az utolsó előtti helyre tehető az ének-zene órák nyújtotta ismereteknek és fejlődési lehetőségeknek a jelentősége. Józsa Péter (1995) hetvenes években végzett zeneszociológiai kutatása. A vizsgálat résztvevői 28 zenedarab egy-egy perces részletét hallgatták meg. (Józsa 1995, 170.p.) megállapítása szerint *„az általános iskola elvégzése semmit sem nyújt a zenei érzékenység, a zenéhez való viszony fejlesztése terén”*. Csíkszentmihályi szerint a zenei tevékenységek tipikus áramlattevékenységek lehetnének, az öröm, a flow-élmény természetes lehetőségeit nyújthatják. A közoktatásban a nem ének-zene tagozatos tanulók ének-zene órái azonban távol állnak attól, hogy az örömteliség élményét kialakítsák a tanulók számára. Más tantárgyakkal, az irodalommal és a matematikával összehasonlítva kevesebb élményszerűség, ugyanakkor több apátia, unalom jellemző ezekre az órákra. Az általános tantervű iskolákhoz képest sokkal több élmény valósul meg a Waldorf-iskolákban, ahol fontos szerepet kap a művészeti nevelés, és az ének-zeneoktatásának szerves részét képezi például a hangszerjáték is. A Waldorf-rendszerű oktatást alkalmazó általános és középiskolában nagyobb a tanulók körében az ének-zenei tevékenységek során átélt pozitív élmények mértéke. A klasszikus zenéhez való pozitív viszonyulásban fontos szerepet játszik a zenével való mindennapi

kapcsolat, a közös zenei tevékenységek során átélt öröm, a hangszerjáték, az éneklés, amely például a Waldorf iskolákban a tanítás egészét sokszor spontán módon is átszövi. A zenei tevékenységek pozitív átélése a klasszikus zenéhez fűződő attitűdre is hatással van; a Waldorf-iskolás tanulók 72 százaléka, 124 tanuló úgy nyilatkozik, hogy naponta, vagy hetente hallgat klasszikus zenét iskolán kívül is Gardner Többszörös intelligencia elméletében a gyermekek képességfejlesztésének egyik kiemelkedő területként nevezi meg a zenét. (Gardner, 1983) A szerző huszonegy pontban összefoglalt szentenciájában rámutat arra, hogy a muzsika előmozdítja a képzelet, az alkotás és az önkifejezés gazdagságát; a zenében gazdag élet hozzásegít a kulturális örökség és az adott kultúra megértéséhez. Kibontakoztatja a kreativitást és az individualitást; bátorítja a csapatmunkát és a kohéziót; a zenei nevelés a legjobbat hozza ki az emberből; legfőbb örömforrást jelent a teljesítményben, valamint, hogy más területek intelligenciáira is fejlesztő hatást gyakorol. Ezzel a tendenciával párhuzamosan napjainkban egyre nagyobb figyelem kíséri a zenei nevelésben előhívott, a zenei élmény alapjául szolgáló érzelmi szféra működését. Az „értelmi intelligencia” IQ mintájára kialakított elnevezés az „érzelmi intelligencia” EQ. Több kutatás vizsgálja a zene hatására megmutatkozó érzelmeket, s a velük járó testi reakciókat. Bizonyítást nyert az a feltételezés, hogy a zene és az érzelmi intelligencia között kapcsolat mutatható ki. Ennek következtében a fejlődő zenei képességek fejlődő érzelmi képességeket indukálnak, ám ez a felfedezés a hazai pedagógiai kutatásban még nem jut kellően hangsúlyos szerephez. Ugyanakkor L. Nagy Katalin felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a zenei fejlesztő tevékenység csak abban az esetben tud transzferálódni, ha a műveletvégzést nem gyötrelmeként, hanem gyönyörűségként éli át az egyén „Nem az iskolának, hanem az életnek tanulsz!” latin közmondás helyett, ma gyakran mintha az ellenkezőjét érnénk el. Az iskolában tapasztalt dolgok és élmények hatással lesznek az egyén későbbi életére, ezért meghatározó a pedagógus személyisége. A tanulásban lelt élvezet a kiteljesedés lehetőségét hordozza, míg az órákon átélt érdektelenség hatására kialakulhat az unalom, az apátia, esetenként a szorongás állapota. A flow – áramlatélmény működését a középpontba állító empirikus vizsgálatok napjainkban felvirágzóban vannak, melyek célja az iskolai órákon átélt élmény feltérképezése. Az iskolai énekoktatás tehát a flow kérdőív kitöltői számára nem képes betölteni alapvető szerepét, hogy az ifjúsággal elfogadtassa és megkedveltesse a klasszikus zenét. Itt eltöltött időben kevés az öröm, jóval

nagyobb arányú az unalom és a szorongás. A szorongást növeli a számonkérés. Ennek lehetséges következménye olyan negatív hozzáállás kialakulása, amely elutasító az iskolai zenei nevelés által képviselt értékekkel szemben. A zenetanulás mint a készségek, képességek fejlesztésére irányuló tevékenység a rendszeres gyakorlás ismétlődésére épül. Ebben a tevékenységben a munkavégzés örömforrás-jellege tekinthető képességfejlesztő ösztönző motívumnak. (In: I4)

3. A szakdolgozat gyakorlati részének alátámasztása kérdőíves módszerrel.

3.1 Kérdőívek összeállítása

Az általam készített kérdőíveknek két típusát különböztethetjük meg. Az első a bölcsődei és óvodai kérdőívek, a második az általános iskolai kérdőívek. A kérdőíveket teljesen önállóan állítottam össze és nem adaptáltam sehonnan. Nagy köszönetet szeretnék mondani konzulens tanáromnak Hovánszki Jánosné dr. Margónak, aki nagy segítségemre volt a kérdőívek kérdéssorainak utólagos átnézése során és az egész szakdolgozatíráshoz kapcsolódó kérdéseimre mindig készségesen válaszolt. Összesen 190 darab kérdőívet osztottam ki saját kezűleg és töltettem ki. Nagyon nagy munkát jelentett ez számomra, mivel nem kis feladat volt az ezekhez tartozó kördiagram elkészítése és ezek kielemezése. A kérdőívek elemzésénél az adott válaszokat próbáltam százalékba átszámítva kördiagramon is szemléltetni. A kérdőívet kitöltő személyek eltértek a két típusnál, ugyanis a gyermekek fejlődés lélektani sajátossága miatt a bölcsődések és az óvodások esetében nem lehetett volna elvárni a saját kezű kitöltést. Az ő esetükben szüleikhez fordultam. Két bölcsődébe is bementem, ahol a vezetők és a helyettesek nagyon segítőkészek voltak. Mivel a szülőket nem ismertem jobbnak láttam az általam sokszorosított kérdőívek átadását az intézményvezetőknek. Ők biztosítottak róla, hogy szülői értekezleten kiosztják a kérdőíveket a szülőknek és három hét múlva kitöltve visszakapom ezeket a példányokat. Rögtön az elején megkértem őket, hogy tekintsék át kérdőíveimet, hogy semmilyen személyiségi jogokat nem sértenek, illetve felhívtam a figyelmüket az anonim, név nélküli kitöltésre. Három hét múlva telefonáltak, hogy minden szülő visszahozta a kérdőívet, így mehetek érte. A kérdőívem teszt jellegű, melynek túlnyomó része eldöntendő és feleletválasztós kérdésekből áll. A kitöltött személyek száma adta a 100%-ot. Az óvodák közül egybe mentem be, ahová annak idején nagyobbik fiam járt. Két délutánomat szántam rá, hogy

négy csoport szülői értekezletére ellátogatva kitöltessem a kérdőíveket. A kérdőívek kitöltésére 20 perc állt rendelkezésre és ez az idő elég is volt. A kérdőívem 21 darab kérdést tartalmazott. Az esetleges kérdésekre segítőkészen válaszoltam. Lehetőséget biztosítottam arra, hogy több választási lehetőség esetén egynél többet is bekarikázzanak. Nem tettem különbséget a bölcsődei és óvodai kérdőívek között, mivel ugyanazon kérdésekre szerettem volna választ kapni, hogy ezeket megvizsgálva szemléltethessem a bölcsődés és óvodás gyerekek zenei attitűdjének fejlődését. Ebben az életkorban a szülő ismeri leginkább a gyermekét, így az ő válaszukat őszintének gondolom.

A 3.2 pontban szemléltetett kördiagramok mellett a válaszok kielemező szövegét is olvashatják. Ezekből egyértelműen és részletesen kiderül sok minden, most csak pár dolgot emelnék ki. A gyerekek életkori sajátossága, hogy nagyon fogékonyak kisgyermekként a zenére és rendkívül érdeklődők minden iránt. Továbbá gyorsan tanulnak és legfőbb tevékenységük a játék. Zenei irányultságukat, attitűdjüket alapvetően és szinte kizárólagosan a magyar gyermekdalok és népdalok töltik ki. Az otthonról hozott zenehallgatási szokások meghatározóak a gyerekek életében, így sok gyermekről elmondható, hogy már igen kiskorban pop zenén és külföldi slágereken nő fel. A gyermek a szülő tükre. Vannak, akik kifejezetten nyelvtanulási célból csak angol nyelvű gyermekdalokat tesznek be gyereküknek a számítógépen. Szerencsére van még olyan gyermek, akinek az anyukája énekel vagy ölbeli játékokat, esetleg mondókákat mond neki. Az ölbeli játékoknak különösen fejlesztő hatása van minden téren és pozitív érzelmek sokaságát indítja el. Még szerencsésebb helyzetben vannak azok a gyerekek, akiknek a szüleik hangszeren is játszanak. Ebben nem lehetek biztosak, ezért fontos, hogy legalább a bölcsődében és az óvodában találkozzon zenei élménnyel a gyerek. Az élő zene mindig személyesebb élményt biztosít, mint az IKT eszközök használata zenehallgatási célból. Sokkal több érzékszervet fejleszt, ha a gyermek látja is, amit hall (a hangszert vagy az éneklő arcát), mintha a képernyőn keresztül teszi mindezt. Sajnos egyre kevesebb figyelem szentelődik ennek a fontos tevékenységnek, pedig a gyermek fejlődése szempontjából ez igen meghatározó. Ennek hatására alakultak a Ringató foglalkozások, ahol a koragyermekkorai fejlesztésre hívják fel a szülők figyelmét. Később az óvodában ezekre épülnek a népi gyermekjátékok, a körjátékok, melyek szintén személyiségformálók. Az iskolában már nem komplex tevékenység formájában és nem minden nap

találkozik a gyermek a zenével, hanem sajnos csak heti egy órában. Kivétel ez alól a zene tagozatos osztályok, ahol mindennap találkozik a gyermek a zenével. Az iskolai kérdőívek miatt két megyeszékhelyű, egyházi intézményben jártam, mivel ezek vezetőivel voltam olyan kapcsolatban, hogy segítségüket kérhessem. Az egyik iskolában két angol tagozatos osztállyal (5.B, 5.D) töltöttem ki a kérdőíveket, míg a másik iskolában két zene tagozatos osztállyal (4.Z,6.Z).

Azért nem egyforma életkorú osztályokat választottam, mert csak ezekhez az osztályokhoz tudtam bekérkezni. Nehéz volt az ő órarendjüket az én elfoglaltságaimmal összeegyeztetni. Másrészt ezek a gyerekek korban közel állnak egymáshoz és a fejlődés folyamata így jobban kimutatható. Fontos szempont volt számomra, hogy a nyelvi tagozatos osztály zenei attitűdjét összehasonlítsam a zene tagozatos osztályokéval. Azt tapasztaltam, hogy lényeges különbség van a két tagozat típus között. Az angol tagozatos osztályok zenei érdeklődését különösen a külföldi zene irányítja, míg a zene tagozatos gyerekek identitástudatában benne él a magyarságtudat.

A nyelvi tagozatos tanulóknál ezzel szemben a magyar zene háttérbe szorul, ami valószínűleg összefüggésben lehet a nyelvtanulással. Intelligenciájukat bár nem vizsgáltam, de a kérdésre adott válaszokból kitűnik a zenei osztályok átgondoltabb, sokrétűbb gondolkodása, szebb megfogalmazása. A zene transzferhatását számos kísérlet bizonyította, tehát hogy a zenét tanulók jobb teljesítményt érnek el más tárgyakból is és szorosabb közösségeket alkotnak. A zene összeköt másokkal. A zene nyelve univerzális. Nem kell érteni a szöveget ahhoz, hogy hasson az érzelmeinkre. A zene híd múlt-jelen és jövő között, illetve saját népünk és más nemzetek között. A zene tagozatos osztályok több magyar együttes zenéjét hallgatják, mint a nyelvi osztályok és sokkal értékesebbet, igényesebbet. A másik lényeges különbség, hogy a zene számukra nemcsak hobbi szerepet játszik, hanem ennek aktív művelői is. Hangszeren játszanak, kórusban énekelnek. Értelmes elfoglaltságot találnak maguknak, amit szeretnek is. Ezen túl semmi nem formálja jobban a közösséget, mint egy összetartó kórus. Továbbá a zenei osztályoknál a kedvenc ének órai tevékenység a közös éneklés, míg az angolos osztályoknál a zenehallgatás vezet. A nyelvi tagozatos osztályoknál különösen sok külföldi előadó zeneszáma jelenik meg, míg a zenei osztályoknál a magyar számok vezetnek. 4. osztályig a gyerekeket főleg a magyar népzene érdekli, viszont 6. osztálytól belép a zenét tanuló

gyerekek életébe is a külföldi zene, de megmarad mellette a klasszikus és népzene szeretete is. Az általános iskolai kérdőív 25 kérdést tartalmazott.

Az ének-zene tanórákhoz kapcsolódó tanulási motivációval foglalkozik az iskolai kérdőívem, míg a bölcsődei és az óvodai az otthoni zenei élményekre irányul. Mindkettő magába foglalja a zenehallgatási szokások és éneklési attitűd vizsgálatát. Az ének-zene órákhoz fűződő tanulói attitűd, valamint az énekórákon folytatott különböző zenei tevékenységek állnak a vizsgálat fókuszában. A magyar iskolai gyakorlat jelentős szerepet szentel a tanórai éneklésnek, ezért az éneklés iránti tanulói attitűd kiemelt figyelmet kapott a kutatásomban. Az eredmények szerint a diákok ének-zene órák iránti attitűdje meglehetősen negatív. Nem kedvelik az éneklést, a kottaolvasás és a zenehallgatás iránt sem mutatnak érdeklődést. Lényeges különbségek vannak az iskolai osztályok között (lásd zenei osztályok és nyelvi osztályok), ami a pedagógusok, osztályközösség attitűdöt formáló hatására hívja fel a figyelmet.

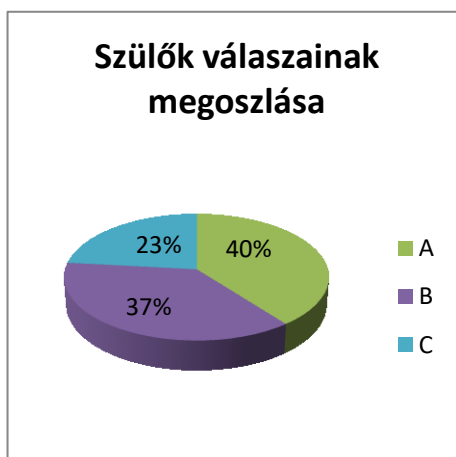
Az ének-zene órák iránti attitűd alakulásában döntő szerepet játszik magának az éneklésnek a kedveltsége, továbbá a kottaolvasás kedvelése, a zenehallgatás kedvelése és a zenei fejlődéssel kapcsolatos tanulói hitek, meggyőződések. A magyar tanulók ének-zene órákhoz és a klasszikus zenéhez kapcsolódó negatív attitűdjét, motivátlanságát tükrözik az utóbbi években folytatott empirikus kutatások is. „*Középosztályunk nagy tömegei számára a zene még nem olyan lelki táplálék, amely nem tűr maga mellett testi táplálkozást, és némi figyelmet, koncentrációt kíván.*” (Kodály,1984.45p

3.2Kérdőívek elemzése kördiagramon szemléltetve

Bölcsődei kérdőív (35db)

1.kérdés: Miért ezt a bölcsődét választotta?

- a. közelben van (körzetes)
- b. jó híre van
- c. ismerősök ajánlották

A szülők többségénél a bölcsőde választásnál elsődleges és meghatározó szempont a közelség. Nem mindegy, hogy munka előtt mennyi időbe telik a gyermek intézménybe történő eljuttatása és elhelyezése. Második

szempont a jó hírnév. Ez szájról-szájra terjed. Nem kell feltétlenül ismernünk az intézményt. Harmadik szempont az ismerősök ajánlása. Ez megerősítheti a szülőt, ha bizonytalannak érzi magát. Véleményem szerint a legjobb a gyermek számára ,ha két éves koráig otthon van vele az anyuka. Megerősödik ennek következtében az anya-gyermek kapcsolat. Két éves kortól felerősödik a gyermekben a közösség iránti igény, amit a szülő már nem igazán tud kielégíteni. Amennyiben 3 éves korig marad otthon vele érdemes minél több közösségbe külön elhordani, így könnyebb lesz a beszoktatás.

2.kérdés: Szokott énekelni vagy mondókázni gyermekének?

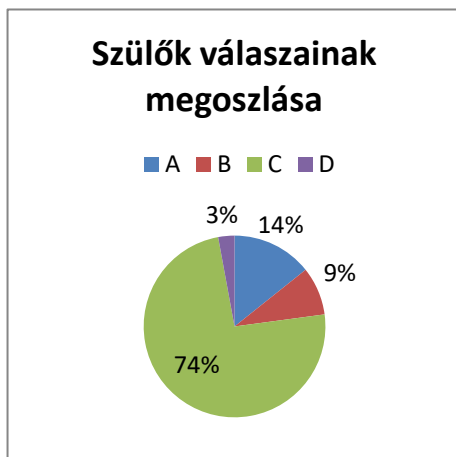
- a. igen
- b. nem

Nagyon örömteli képet láthatunk. Ebből egyértelműen kiderül, hogy a szülők 97 %-a szokott énekelni vagy mondókázni kisgyerekének. Ott van viszont sajnos 3 %, akik nem. Nem tudják mennyi mindentől fosztják meg gyermeküket ezáltal! A mondókák és a dalok nem csak az érzelmi világot fejlesztik a gyerekeknek, de jótékonyan hatnak a beszédfejlődésére és az egészségére is.

3. kérdés: Milyen gyakran énekel /mondókázik gyermekének otthon?

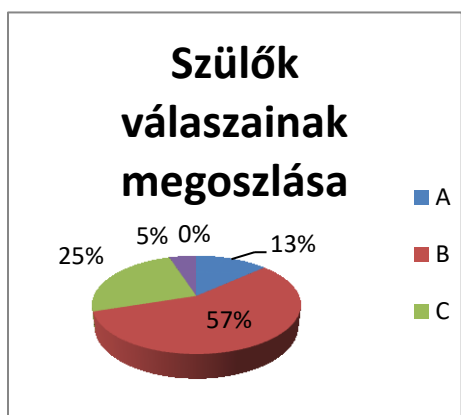
- a. naponta 1-szer
- b. naponta 2-szer
- c. naponta többször
- d. hetente 1-szer

A szülők 74 %-a naponta többször is énekel vagy mondókázik gyermekének. Ez nagyon jó és fontos is, mert egy –egy mondóka vagy ének szövegét remekül lehet alkalmazni mozgásos tevékenység, pl. hintázás kísérőjeként is. Vannak mindennapos tevékenységhez kötődő mondókáink is, illetve ünnepekhez kapcsolódó dalaink is. Ezek hamar megjegyezhetők a gyermek számára, ha gyakran ismételi őket a szülő. A gyermek ekkor még nem a szöveggel foglalkozik, sok esetben nem is érti, de a mondóka és a dal ritmusa és a dal dallama elvarázsolja . Ez örömforrássá válik számára és ez az amire élete végéig emlékezni fog. Az a jó ha a szülő is élvezi és újra gyermeknek érezheti magát.

4. kérdés: Amennyiben igen, milyen dalokat énekel/mondókákat mond neki szívesen?

- a. különféle napszakhoz, napi tevékenységhez kapcsolódó mondókákat
- b. gyermekdalokat
- c. népdalokat
- d. külföldi gyermekdalokat
- e. egyéb

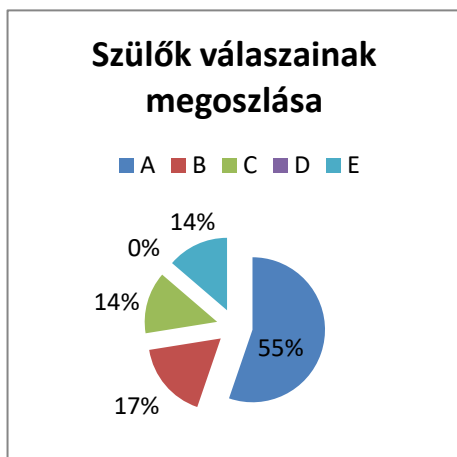

A szülők 57 %-a leginkább gyermekdalokat énekel gyermekének. A szülők 25 %-a népdalokat szeret énekelni. 13 % napi tevékenységhez kapcsolódó mondókákat mond, 5 % külföldi gyermekdalokat énekel. Véleményem szerint elsőként a saját anyanyelvükön kellene megtanítani a gyermekünket és csak utána más nyelvre. Kodály is igazolja ezt, mert szerinte 10 éves kortól van értelme csak a gyermek idegen

nyelvtanulásának, mivel addig nem érti a magyar mondat szerkezetét és nem tudja az alapvető szabályokat, így nincs mihez viszonyítani. A saját kultúránkra kellene támaszkodnunk, mivel a magyarságtudatot csak így lehet kialakítani.

5. kérdés: Amennyiben nem, milyen dalokat hallgatnak szívesen?

- a. gyermekdalok
- b. népdalok
- c. külföldi gyermekdalok
- d. komoly zene
- e. könnyű zene

A szülők gyermekükkel leginkább gyermekdalokat hallgattatnak. Ezt követik a népdalok, majd a könnyű zene. Komoly zenét senki sem hallgattat a gyermekével! Itt kezdődik a probléma. Annyi szép altatódal van, pl. Brahms: Bölesődala, Csajkovszkij: Altató, amit szerintem azért nem hallgattatnak a szülők, mert ők maguk sem ismerik. Meg kellene velük ismertetni. Nem olyan szörnyű a komolyzene (a klasszikusok), mint sokan gondolják. Nyugtató, relaxáló hatása is van.

6. kérdés: Milyen együttesek zenéjét hallgatják szívesen?

- a. magyar
- b. külföldi

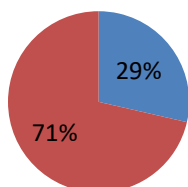
A szülőknek a 78 %-a magyar ,22%-a külföldi zenét hallgat szívesen. A szülők többségében magyar előadók zenéit hallgatják szívesen gyermekükkel. Az első három helyezett: 1. helyen: Alma együttes (16 szülő választotta), 2. Tompeti együttes (10 szülő választotta), 3. helyen holtversenyben Halász Judit és az Apacuka együttes. Többnyire a zenekari előadókat részesítik előnyben. A külföldi előadóknál nagyon színes a felhozatal, így ezt nem fejteném ki.

7.kérdés: Van-e lehetősége gyermekének zenebölcsoái foglalkozáson részt venni?

- a. igen
- b. nem

Szülők válaszainak megoszlása

■ A ■ B

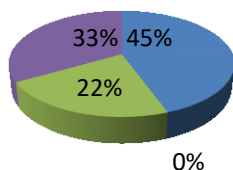
A gyerekek 71%-nak nincs lehetősége zenébölcsődei foglalkozáson részt venni. A gyerekeknek csak 29 %-a tartozik, azon szerencsések közé ,akiknek van. Nagyon meghatározó lehet a bölcsődei gondozónő képzettsége és zene iránti elkötelezettsége. Ma már vannak olyan Ringató tanfolyamok, ahol a bölcsődei gondozónők zenei képzésben részesülnek, így lesz mit továbbadni.

8.kérdés: Amennyiben igen, milyen időközönként vesz részt a foglalkozáson?

- a. heti 1-szer
- b. heti 2-szer
- c. havi 1-szer
- d. alkalmanként

Szülők válaszainak megoszlása

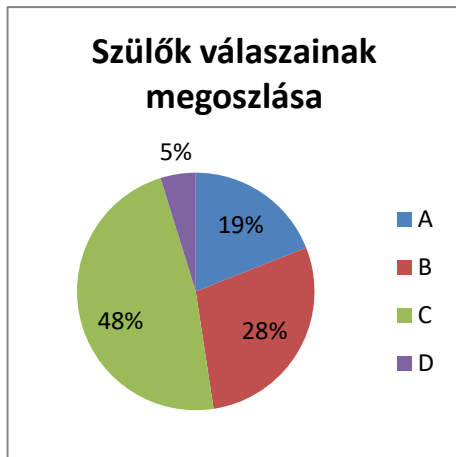
■ A ■ B ■ C ■ D

A gyerekek 45%-a hetente egyszer vesz részt ilyen foglalkozáson. 33% alkalmanként jár zenébölcsődei foglalkozásra. 22%-ék havonta egyszer jár zenei foglalkozásra. Heti kétszer senki sem jár. Szerintem a napi 15 perc többet érne az egyszeri 45 percnél. A gyerekek figyelme még nagyon rövid maximum 10-15 perc, így hatékonyabb a napi negyed óra.

9.kérdés: Amennyiben nem, milyen egyéb zenei foglalkozásokra viszi el gyermekét?

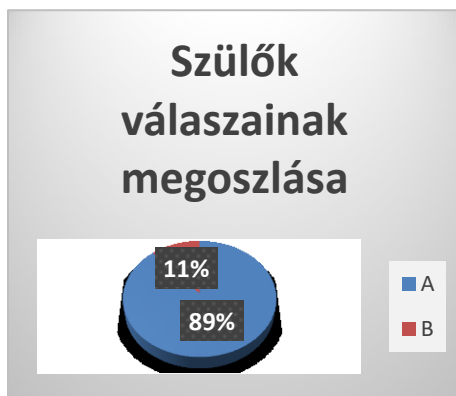
- a. Ringató foglalkozás (zenés, mozgásos játék a legkisebbeknek)
- b. Vojtina Bábszínház báb előadása (nagyobbaknak-óvodások)
- c. koncert
- d. hangverseny

A szülők 48%-a könnyűzenei koncertekre viszi el a gyermekét. 28% a Vojtina Bábszínház báb foglalkozásaira. Szerintem a bábjáték nagyobbaknak való, sok esetben rémisztő is lehet. 19%-ék Ringató foglalkozásokra hordja a gyermekét. Ezek nagyon jók, személyes tapasztalataim is vannak. 5 %-ék komolyzenei hangversenyeket látogat gyermekével. Láthatjuk hogy a komolyzene itt is háttérbe szorul a populáris zenével szemben. Igaz, hogy még nem ennek a korosztálynak való egy másfél órás komolyzenei hangverseny.

10.kérdés: Vannak-e otthonában zenei képesség fejlesztő eszközök?

- a. igen
- b. nem

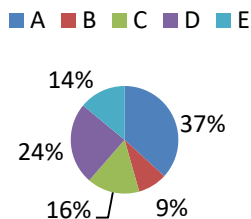

A szülők többségének van valamilyen zenei fejlesztő eszköze otthon. 11%-nak egyáltalán nincs. Ha semmilyen hangszerünk sincs, a saját tenyerünk is megteszi. A tapsolást is nagyon élvezik a gyerekek. Használni kellene a hangszereket, hogy sok gyerek ne zenei némaságban nőjön fel. 0-3 éves korban a legfogékonyabb a gyermek mindenre. A zenei tehetség az, ami a legkorábban megnyilvánul. Ehhez viszont a szülőnek partnernek kell lenni. Segíteni kell a gyermeket, hogy felfedezze a hangszerek színes világát játékos formában.

11.kérdés: Milyen ritmusfejlesztő hangszereket és játékokat használnak otthon?

- a. dob
- b. cintányér
- c. rumbatók
- d. egyéb hangszer- megnevezni:.....
- e. természetben talált terményeket (dió, makk, ágak)

Szülők válaszainak megoszlása

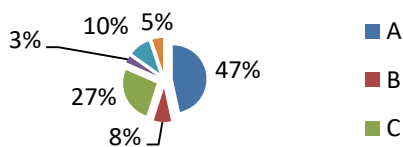

A szülők 37%-a dob hangszert használ otthonában, 2% egyéb hangszert, úgy, mint xilofont, zongorát, gitárt és furulyát. 16% rumbatököket, 14% természetben talált terményeket. 9% cintányért használ ritmusfejlesztésként. Ezen kívül háztartási eszközökből is készíthetünk remek ritmushangszereket egy kis kreativitással. Nem beszélve a hulladékok újra hasznosításáról.

12.kérdés: Milyen hallásfejlesztő eszközöket használnak otthon?

- a. IKT eszközök (számítógép, laptop, tablet, magnó, cd/dvd lejátszó)
- b. zongora
- c. xilofon
- d. metalofon
- e. furulya
- f. hegedű
- g. más hangszer

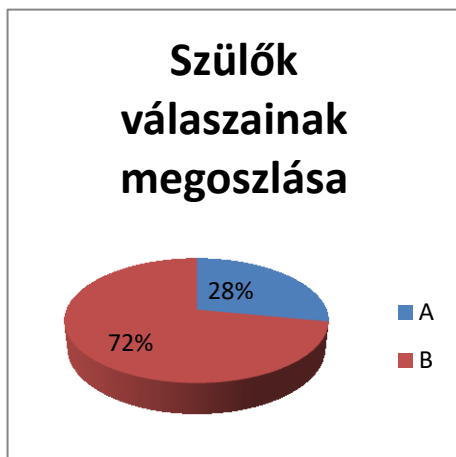
Szülők válaszainak...

A szülők 47%-a valamilyen IKT eszközön hallgattat zenét gyermekével. Ennél sokkal jobb lenne az élő zene. A szülők másik fele szerencsére használ valamilyen hangszert. 27% xilofonon játszik, 10% furulyán, 8% zongorán, 5% más hangszeren, 3% metalofon hangszeren. A személyes bemutatás által a gyerek többet megismer magáról a hangszerről is, sőt ő maga is kipróbálhatja. Ezt a számítógépen keresztül nem teheti meg.

13.kérdés: Van kedvenc hangszere gyermekének?

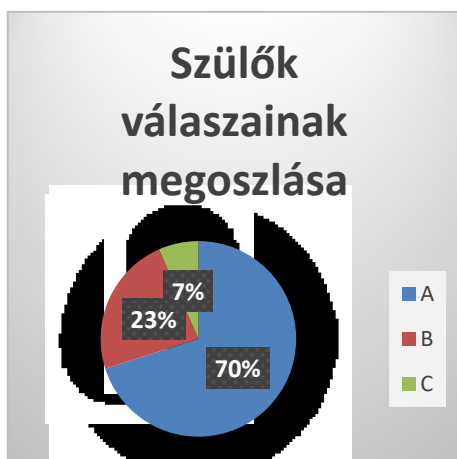
- a. igen
- b. nem

Ebben az életkorban még nincs a gyerekek többségének kedvenc hangszere. Csak 28 %-nak van. A xilofon általában minden kisgyereknek tetszik színes fém lapjai és csengő hangja miatt. A zongora és a furulya a másik klasszikus kedvenc, bár vannak olyan gyerekek, akik megijednek a furulya magas hangjaitól. Ilyenkor a legfontosabb a gyermek számára, hogy ismerjen meg minél több hangszert és legyen lehetősége kipróbálni is.

14.kérdés: Általában mennyi időt játszik egy nap gyermeke az adott hangszeren?

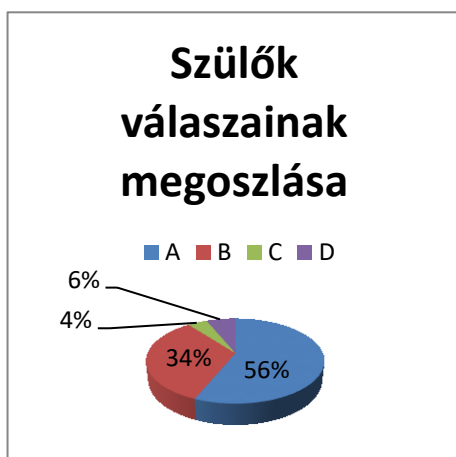
- a. napi 5 percet
- b. napi 10 percet
- c. napi 15 percet

A gyermekek többsége (70%) napi 5 percet, 23% napi 10percet, 7% napi 15 percet is játszik a hangszerén. Jól látható hogy szűkül azok aránya akik több időt is töltenek, elmélyülve egy adott hangszerrel. A gyermek hangszeres érdeklődése természetesen az idővel még sokat változhat. Ebben a korban a lényeg a hangcicsálás, dúdolgatás, egy-két hanggal való ismerkedés játékosan. Ennek jó eszközei lehetnek a ritmuseszközök.

15.kérdés: Mit tesz gyermeke éneklési készségének fejlesztése érdekében?

- a. gyakran énekelek neki
- b. inkább zenét hallgatunk
- c. koncertekre járunk
- d. zenebölcsődébe, zeneóvodába járunk

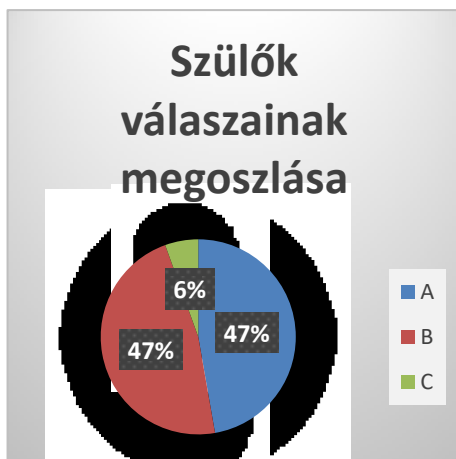

A szülők nagy része (56%) úgy próbálja fejleszteni gyermeke éneklési készségét, hogy gyakran énekel neki. Ez a legjobb módszer, mert a gyermek utánzással tanul.

A gyakori ismétlés segíti a dalok memorizálását. 34% zenehallgatással próbálja fejleszteni a gyermekét. Ez inkább a hallását fejleszti, nem az éneklési készségét. A szülők 6%-a zenebölcsődébe viszi a gyermekét, 4 % pedig könnyűzenei koncertekre. A foglalkozások és a koncertek kiválasztásánál fontos szempont lehet az idő, illetve a tartalom. Ne legyen hosszú és érdekes és vidám legyen a gyermek számára.

16.kérdés: Mennyire találja fogékonnak gyermekét a zene iránt?

- a. nagyon muzikális
- b. alkalmanként érdekli
- c. egyáltalán nem érdekli

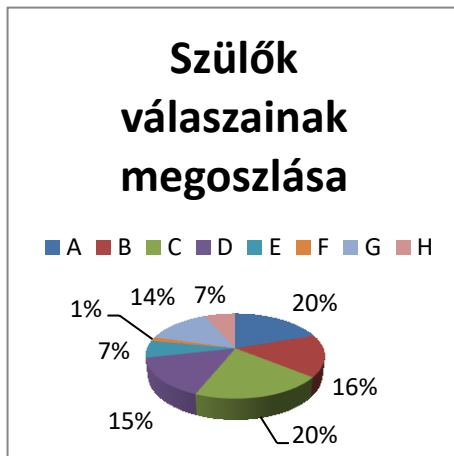

A szülők egyik fele (47%-a) nagyon muzikálisnak találja a gyermekét. A szülők másik fele (47%-a) szerint csak alkalmanként érdekli gyermekét a zene. 6% szerint gyermekét egyáltalán nem érdekli a zene. Itt felmerül a kérdés, hogy a szülő milyen példát nyújt otthon. Ha zenei némaságban nő fel egy gyermek, nem valószínű, hogy fogja érdekelni a zene. Azt is el kell fogadni, hogy minden gyerek más és mindenkit más érdekel. Vannak gyerekek, akik fogékonyabbak a zene iránt és van aki nem. A szülő sokat tehet érte.

17.kérdés: Amennyiben igen, milyen jelei vannak zenei fogékonyságának?

- a. zenére táncol
- b. zene hallatán boldog, örül, mosolyog
- c. ismerős dallamot felismeri
- d. egy –két dalt vagy dalrészletet magától visszaénekel (hangicsál, dúdol)
- e. hangszereken örömmel játszik
- f. egyszerű ritmusokat hangszereken hangoztat
- g. szívesen tapsol, dobbant lábával

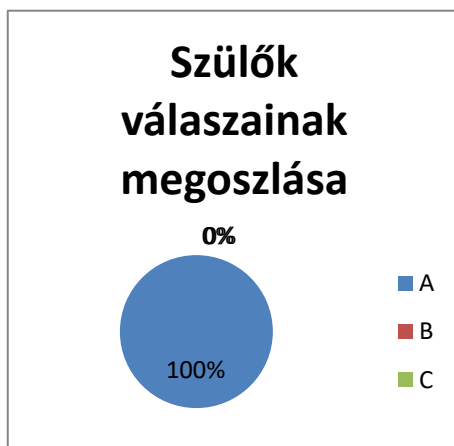
- h. érdeklik a környezet hangjai és zörejei egyaránt (falevél susogása, szél hangja, tenger morajlása, eső csöpögése, munkagépek (traktor) hangja vagy éppen a forgalom zaja
- i. egyéb :.....(önállóan énekel dalokat a gyerek....)

A gyerekek többsége az ismerős dallamot felismeri, zenére táncol. Ezt követik, akikből pozitív érzelmeket vált ki a zene (boldog, örül, mosolyog), illetve azok, akik egy-két dalt visszaénekelnek, dalrészletet dúdolnak, hangicsálnak és szívesen tapsolnak, dobbantanak a lábukkal. Végül, de nem utolsó sorban azok, akik hangszereken örömmel játszanak és érdeklődnek a környezet hangjai iránt. Egy szülő válaszolta, hogy egyszerű ritmusokat hangoztat a gyermeke a hangszeren. Ez már a tehetségígéret jele is lehet

18.kérdés: Ön szerint, milyen hatással van a zene gyermeke személyiségfejlődésére?

- a. pozitív hatással
- b. nem tudom
- c. negatív hatással

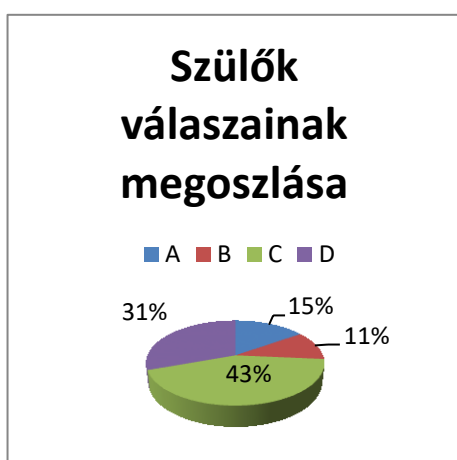

A szülők 100%-a szerint a zene alapvetően pozitív hatással van gyermekük személyiségfejlődésére. Senki sem válaszolta, hogy negatív hatással lenne a gyermek személyiségfejlődésére a zene. Alapvetően fontos, hogy egész személyiséggé csak a zene által válhatunk. Épp testben, épp lélek. Ez fordítva is így van. Épp lélekben, épp test. Manapság az emberek többsége csak a testével törődik, a lelkével nem. A lélek betegíti meg a testet. A zene a lelket gyógyítja. Ezért lenne fontos, hogy mindennap énekeljenek a gyerekek. Kodály is ezt szeretne volna, de ez sajnos csak az ének-zene tagozatos iskolákban valósul meg napjainkban. A többi iskolában

kivették a koncepcióból az időt. Heti egy óra nem elég, legalább 2-3 kellene.

19.kérdés: Amennyiben pozitív hatással, ez miben nyilvánul meg?

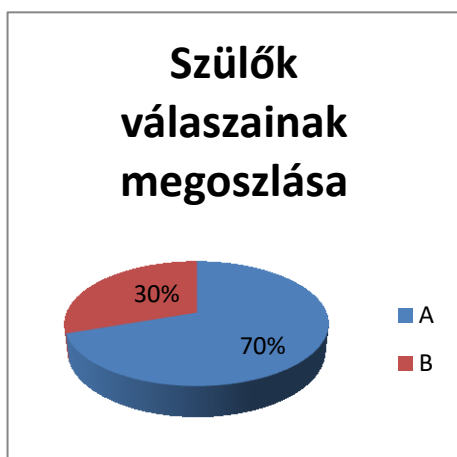
- a. megnyugszik a gyermek tőle
- b. feloldódnak a gyermek gátlásai
- c. örömet vált ki belőle
- d. mozgásra ösztönöz
- e. egyéb: szorosabb kapcsolatot alakít ki a zene hatására

A zene pozitív hatása úgy nyilvánul meg, hogy a gyermekek 43%-ából örömet vált ki, 31 %-a mozog rá, 15 %-a megnyugszik tőle, 11 %-a feloldódik ennek hatására. Mindezekon kívül a zenének pozitív hatása van a személyiségfejlődésre, az egészségre. A zene transzferhatását Kokas Klára bizonyította be elsőként. Ennek lényege, hogy a mindennapos ének oktatásban résztvevő gyerekek jóval jobb eredményeket értek el más tantárgyakból is, mint akiknek csak heti egy –két órájuk volt. Ezen kívül Gardner Többcsatornás intelligencia elmélete 7 félé intelligenciát különböztet meg, melyek közt a zenei intelligencia is megjelenik. A zene az összekötő kapocs az intelligencia területek között.

20. kérdés: Amennyiben tehetségesnek találja/találják gyermekét tervezi-e további fejlesztését a jövőben?

- a. igen
- b. nem

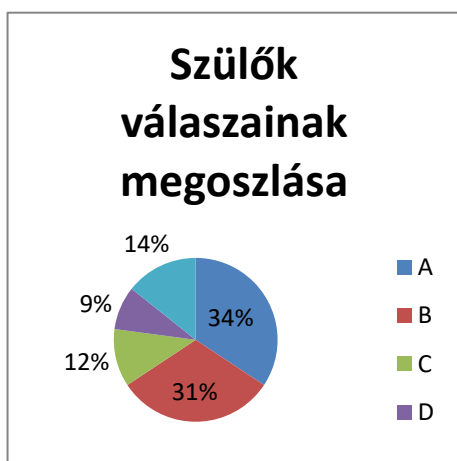

A szülők többsége (70%) tervezi gyermeke további zenei fejlesztését a jövőben. 30 % nem tervezi a gyermeke további fejlesztését. Köztudott, hogy a zenei tehetség nyilvánul meg a legkorábban, így ennek fejlesztése később bizonyára megtérül. Mindig érdemes

fejleszteni bizonyos képességterületeket, hogy megfelelő arányban fejlődjenek.

21.kérdés: Milyen intézménybe küldené gyermekét tehetségfejlesztésre?

- a. Zeneóvodába
- b. Zeneiskolába
- c. Rock suliba
- d. magántanárhoz
- e. Muzsikáló Egészség Alapítványhoz
- f. Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe

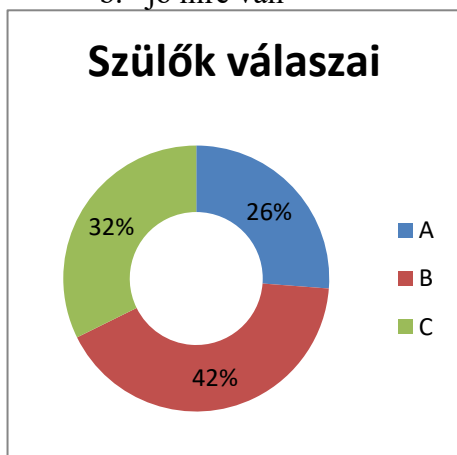

A szülők többsége Zeneóvodai foglalkozásokra vinné tovább gyermekét fejlesztésként, illetve ezek után Zeneiskolába. Jó tudni, hogy 6 éves kor előtt nem lehet jelentkezni a Zeneiskolába, így érdemes előtte az óvodán belül, magán úton vagy otthon fejleszteni. Ezt követik azok, akik Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe szeretnék adni gyermeküket, illetve akik Rock suliba hordanák. A rock sulihoz még kicsik ezek a gyerekek. A rock zenét is a népzenei és a klasszikus zenei alapok után lehet csak elsajátítani, így érdemes azzal kezdeni. 9 % magántanárhoz járatná a gyereket.

Óvodai kérdőívek:

1.kérdés: Miért ezt az óvodát választotta?

- a. közelben van (körzetes)
- b. jó híre van

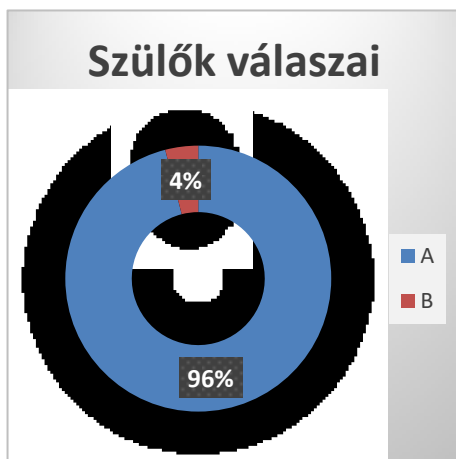
- c. ismerősök ajánlották

A szülők 42%-a a jó hírnév alapján választ óvodát. Ez megelőzi a bölcsődénél található közelségi szempontot.

Ezt követi az ismerősök ajánlása, majd az óvoda közelsége. A szülők többsége képes messzebbre is elhordani a gyermekét, csak hogy jó óvodába járhasson. Elsődleges szempontok: a gyerekek összetétele, csoport létszáma, óvónők személyisége és a külön foglalkozások színessége. Ezen kívül fontos lehet a tornaterem ,illetve az udvar felszereltsége, gondozottsága és árnyékos kertje is.

2. kérdés: Szokott énekelni vagy mondókázni gyermekének?

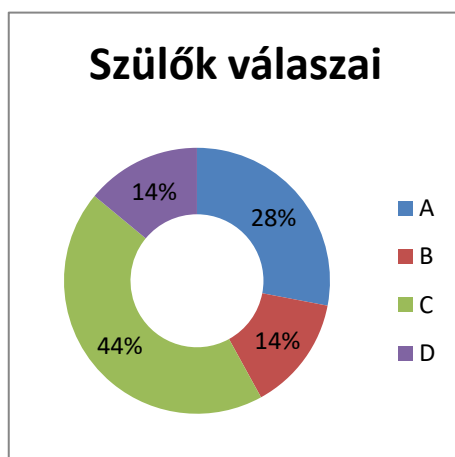
- a. igen
- b. nem

A szülők 96%-a szokott énekelni vagy mondókázni gyermekének. 4 % nem. A többség számára fontos az a kapocs, amit a mondókák és a dalok teremtenek a szülő és a gyermek között. Az a 4 %, aki nem sok zenei élménytől tartja távol gyermekét. Úgy gondolom, hogy sokkal boldogabbak lesznek azok a gyerekek, akiknek a szülei sokat foglalkoznak velük zenei téren is.

3.kérdés: Milyen gyakran énekel /mondókázik gyermekének otthon?

- a. naponta 1-szer
- b. naponta 2-szer
- c. naponta többször
- d. hetente 1-szer

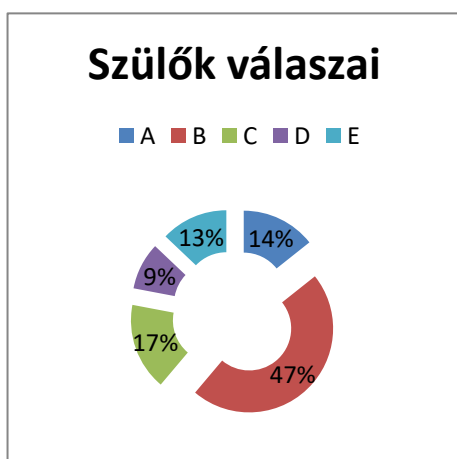

A szülők 44 %-a naponta többször énekel és mondókázik gyermekének, 28 % naponta egyszer. További 14-14% azok aránya, akik naponta kétszer vagy hetente egyszer énekel és mondókázik gyermekének. A heti egyszeri alkalmat nagyon

kevésnek érzem. A napi rendszeresség fontos lenne. A gyermek beszédképessége és éneklési készsége is fejlődik ezáltal.

4.kérdés: Amennyiben igen, milyen dalokat énekel/mondókákat mond neki szívesen?

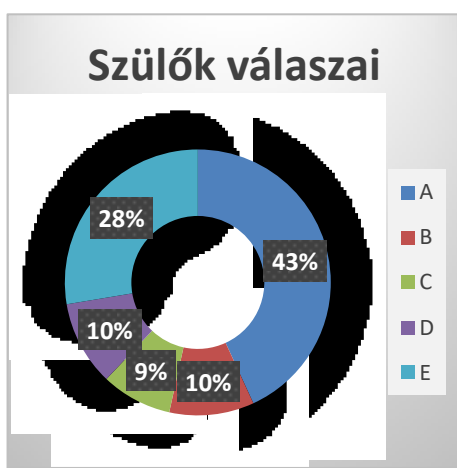
- a. különféle napszakhoz, napi tevékenységhez kapcsolódó mondókákat
- b. gyermekdalokat
- c. népdalokat
- d. külföldi gyermekdalokat
- e. egyéb

A szülők 47%-a gyermekdalokat énekel legszívesebben. Őket követik a népdalokat éneklők és azok, akik napi tevékenységekhez kapcsolódó mondókákat mondanak gyermeküknek. 13% azok aránya, akik egyéb dalokat és mondókákat használnak. 9 % pedig a külföldi gyermekdalokat részesíti előnyben. Az óvodáskorban a népi gyermekjátékokból kellene kiindulni és minél több gyermekdalt, mondókát tanítani. A hagyományápolás is nagyon fontos és az értékék őrzése. Magyar kultúránk megismertetése a népdalokon keresztül is történhet, zenehallgatásként.

5.kérdés: Amennyiben nem, milyen dalokat hallgatnak szívesen?

- a. gyermekdalok
- b. népdalok
- c. külföldi gyermekdalok
- d. komoly zene
- e. könnyű zene

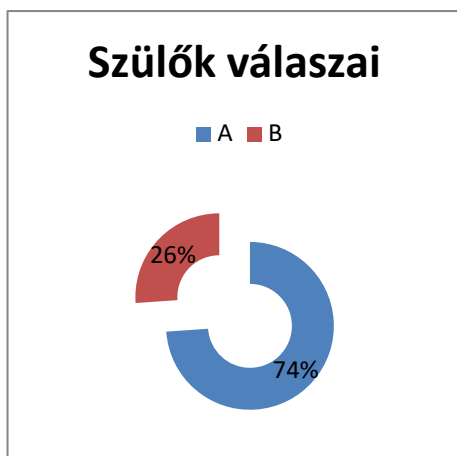

A szülők többsége (43%) gyermekdalokat hallgattat szívesen gyermekével, 28% könnyűzenét. A maradék 10-10%-ban népdalokat és komolyzenét hallgat, 9%-ék külföldi gyermekdalokat. A könnyűzene már ilyen korán

megjelenik a gyerekek életében, ami nem feltétlenül jó, mivel ők még nem tudnak különbséget tenni jó és rossz zene között. Gyakran előfordul, hogy a szülő sem.

6.kérdés: Milyen együttesek zenéjét hallgatják szívesen?

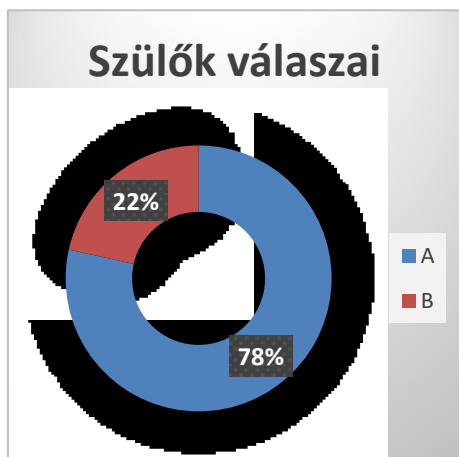
- a. magyar
- b. külföldi

A szülők többsége (74%) magyar együttesek slágereit hallgattatja gyermekével, míg a maradék 26% inkább külföldi slágereket hallgattat. Fontos megjegyezni, hogy a külföldi zenehallgatás azért sem jó óvodáskorban, mert a gyerek a szövegből semmit sem ért és csak a zenével tud azonosulni. A magyar dalokból viszont sok mindent tanulhat. A szülőnek filterként=szűrőként kellene jelen lenni ilyenkor, de többnyire a szülők nem foglalkoznak ezzel. A gyerek tükör, azt hallgatja, amit a szülő.

7.kérdés: Van-e lehetősége gyermekének zeneóvodai foglalkozáson részt venni?

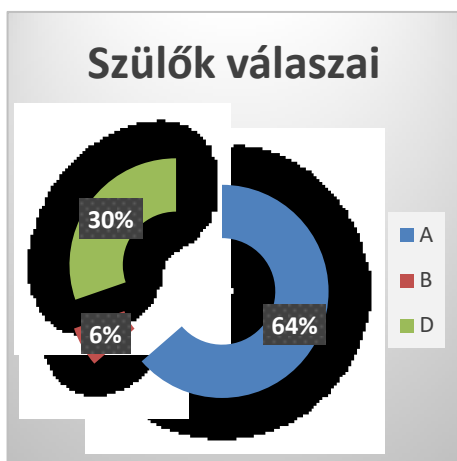
- a. igen
- b. nem

A szülők többsége (78%) zeneóvodai foglalkozásra tudja hordani a gyermekét. 22%-nak nincs meg ez a lehetősége. A zeneóvodában a népi gyermekjátékdalokon keresztül a gyerekek sok mozgásos játékot játszanak. Ezen kívül játékosan megismerkednek a hangokkal, azok magasságával, a hangok nevével, ritmusok értékeivel. Sok hangszerrel is találkoznak, amivel csoporton belül nem feltétlenül találkoznak. Nem minden csoportban szeretnek énekelni a gyerekeknek, vannak, aki inkább a rajztudásukat igyekszenek fejleszteni.

8.kérdés: Amennyiben igen, milyen időközönként vesz részt a foglalkozáson?

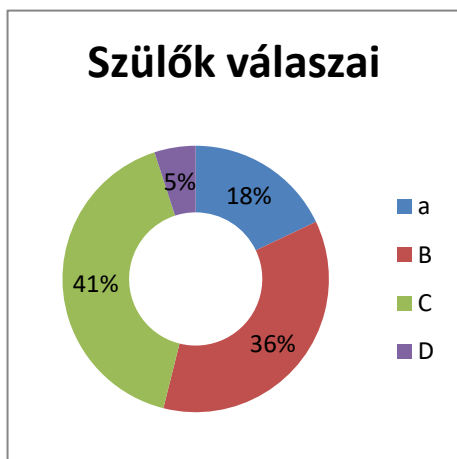
- a. heti 1-szer
- b. heti 2-szer
- c. havi 1-szer
- d. alkalmanként

A szülők 64%-a heti egyszer vesz részt zeneóvodai foglalkozáson. 30% alkalmanként, 6% heti kétszer. Általában hetente egyszer van óvodán belül ilyen foglalkozás, már ahol ez biztosított. A csoporton belül is megjelenik a kötetlen tevékenységek közben az ének-zene játékos formában. Fontos szerepe van az óvónőnek a dalok és mondókák tanításánál.

9. kérdés: Amennyiben nem, milyen egyéb zenei foglalkozásokra viszi el gyermekét?

- a. Ringató foglalkozás (zenés, mozgásos játék a legkisebbeknek)
- b. Vojtina Bábszínház báb előadása (nagyobbaknak-óvodások)
- c. koncert
- d. hangverseny

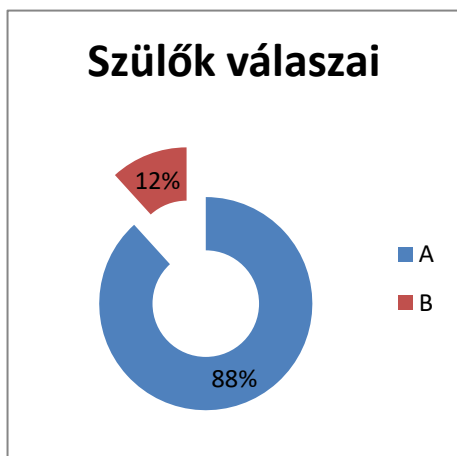

A szülők többsége könnyűzenei koncertekre, illetve Vojtina Bábszínház előadásaira hordja gyermekét. A szülők 18 %-a Ringató foglalkozásokra jár, bár ez 0-3 éves korig való leginkább a gyerekeknek. Ezek ugyanis főleg ölbeli játékok. Nagyon kevesen 5 % hordja komolyzenei hangversenyre gyermekét. Véleményem szerint azért, mert ez a műfaj távol áll a gyermeki világtól és az időtartamuk is hosszú.

10.kérdés: Vannak-e otthonában zenei képesség fejlesztő eszközök?

- a. igen

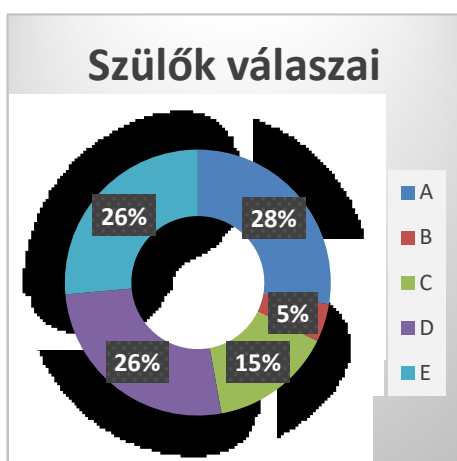
b. nem

A szülők 88 %- van zenei képességfejlesztő eszköz az otthonában. 12%-nak nincs. Ha nincs érdemes használni saját testünket. Kezünkkel tapsolhatunk, csettinthetünk, ajkunkkal füttyülhetünk, lábunkkal dobbanthatunk. Ebből egyértelműen kiderül, hogy a legtöbb családban minden adott a gyerekek zenei fejlesztéséhez, csak nem mindenki használja ki a lehetőségeket. Kodály is azt mondta, hogy sokan elmennek a nyitott kapuk mellett és zárt ajtókon zörgetnek. A fejlesztés lényege, hogy minél korábban elkezdjük játékos formában.

11.kérdés: Milyen ritmusfejlesztő hangszereket és játékokat használnak otthon?

- a. dob
- b. cintányér
- c. rumbatök
- d. egyéb hangszer- megnevezni:.....
- e. természetben található terményeket (dió, makk...)

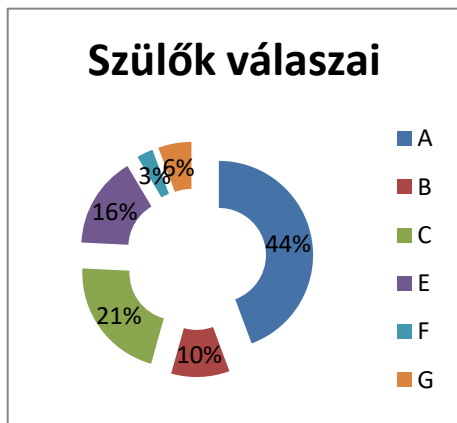

A szülők nagyon sokféle eszközöket használnak otthonukban. A legtöbben a dob, míg mások a természetben található terményeket használják fel hangkeltésre. Már az őseink is ezzel a formával élt és így keletkeztek elsődleges, primitív hangszereink. Mások a rumbatököt szeretik és csak kevesen használják a cintányért.

12.kérdés: Milyen hallásfejlesztő eszközöket használnak otthon?

- a. IKT eszközök (számítógép, laptop, tablet, magnó, cd/dvd lejátszó)
- b. zongora
- c. xilofon

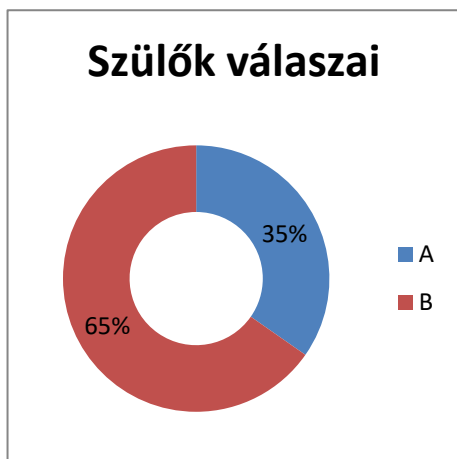
- d. metalofon
- e. furulya
- f. hegedű
- g. más hangszer

A szülők 44%-a IKT eszközöket használ hallásfejlesztésre, ezen kívül 21%xilofont,16%furulyát, 10%zongorát és csak kevesen hegedűt vagy más hangszert. A digitális világ uralma ebből az ábrából is jól kitűnik. Nagyon kevesen játszanak saját hangszerükön otthon gyermeküknek. Kényelmesebb betenni egy cd-t, mint leülni játszani. Túlzottan elkényelmesedett a mai társadalom.

13. kérdés: Van kedvenc hangszere gyermekének?

- a. igen
- b. nem

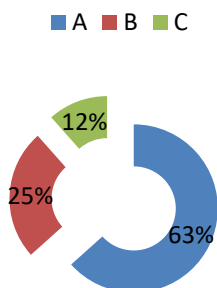

A szülők többsége szerint nincs még kedvenc hangszere gyermeküknek. Ez általában még így is van. Nagyon könnyen tudnak lelkesedni bizonyos hangszerekért, de aztán ez a lelkesedés gyakran hamar el is múlik és más kezd érdekelni. A lényeg hogy ismerkedjen és próbálkozzon. A szülő ebben legyen partner és segítő. A szülő modellé válhat a gyermek szemében, ha valamilyen hangszeren rendszeresen játszik. (naponta)

14.kérdés: Általában mennyi időt játszik egy nap gyermeke az adott hangszeren?

- a. napi 5 percet
- b. napi 10 percet
- c. napi 15 percet

Szülők válasza

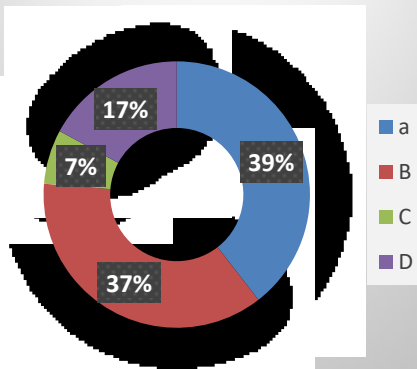

A gyerekek többsége napi 5 percnél több időt nem tölt hangszerével. 25 % napi 10 percet is foglalkozik vele és 12 % napi 15 percet. Itt is a legszűkebb azok aránya, akik 15 percet is foglalkoznak az adott hangszerrel. Rájuk érdemes odafigyelni külön is. Lehet, hogy a jövő Beethovenje van a gyermekben. Ebben az életkorban jellemző, hogy csak rövid ideig köti le a figyelmüket bármilyen tevékenység. A legnagyobb öröm a játék.

15.kérdés: Mit tesz gyermeke éneklési készségének fejlesztése érdekében?

- gyakran énekelek neki
- inkább zenét hallgatunk
- koncertekre járunk
- zeneóvodába járunk

Szülők válasza

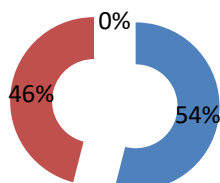
A szülőknek majdnem 40 %-a gyakran énekel gyermekének, 37 % inkább zenét hallgat gyermekével. 17% azok aránya, akik zeneóvodába járnak. Csupán 7 % jár könnyűzenei koncertre. A válaszlehetőségek közül a legjobb az éneklés és a zeneóvodába járás, ugyanis a másik kettő passzív zenehallgatás, ami nem fejleszt úgy és nem serkent éneklésre. A közös éneklés örömét elsőként a szülővel kellene megtapasztalni a gyereknek, majd csak később az intézményekben.

16.kérdés: Mennyire találja fogékonynak gyermekét a zene iránt?

- nagyon muzikális
- alkalmanként érdekli

Szülők válasza

A B C

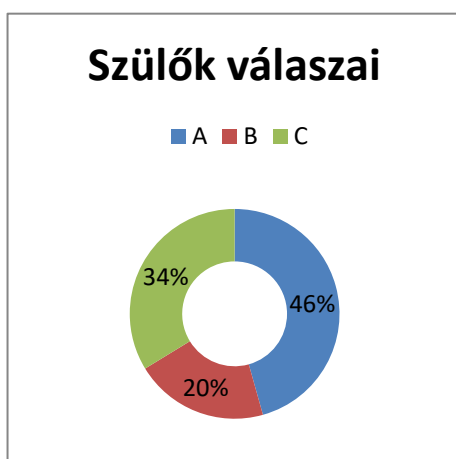
- egyáltalán nem érdekli

A szülők több mint fele nagyon muzikálisnak tartja gyermekét, 46 % pedig csak alkalmanként látja érdeklődőnek csemetéjét. Senki nem gondolja, hogy

gyermekét egyáltalán nem érdekli a zene. A muzikalitás tág fogalom és igen sokat foglal magába. Én úgy határoznám meg, hogy nem csak szeret énekelni és hangszereken játszani, hanem egész testével érzi a zenét.

17.kérdés: Amennyiben igen, milyen jelei vannak zenei fogékonyságának?

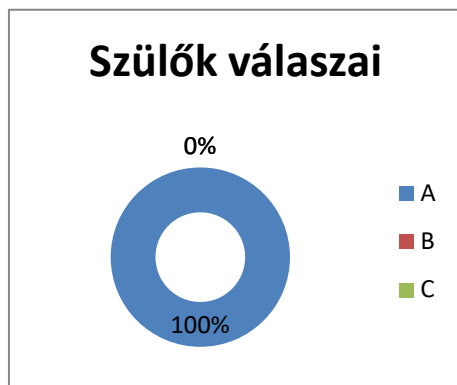
- a. zenére táncol
 - b. zene hallatán boldog, örül, mosolyog
 - c. ismerős dallamot felismeri
 - d. egy –két dalt vagy dalrészletet magától visszaénekel (hangicsál, dúdol)
 - e. hangszereken örömmel játszik
 - f. egyszerű ritmusokat hangszereken hangoztat
 - g. szívesen tapsol, dobant lábával
 - h. érdeklik a környezet hangjai és zörejei egyaránt (falevél susogása, szél hangja, tenger morajlása, eső csöpögése, munkagépek (traktor) hangja vagy éppen a forgalom zaja
- egyéb

A szülők többsége abban látja gyermeke zenei fogékonyságát, hogy a gyermek táncol rá, mások abban, hogy felismeri a dallamot. Végül 20% a zene hallatán pozitív érzelmeket fejez ki. Boldogság hatja át, örül, kacag, mosolyog. A bölcsődéhez képest már itt szűkült a körünk. A többi tényező itt játszik szerepet. A lényeg hogy a zene és a mozgás ősidők óta összekapcsolódnak egymással és nem kellene szétválasztanunk őket egymástól.

18.kérdés: Ön szerint, milyen hatással van a zene gyermeke személyiségfejlődésére?

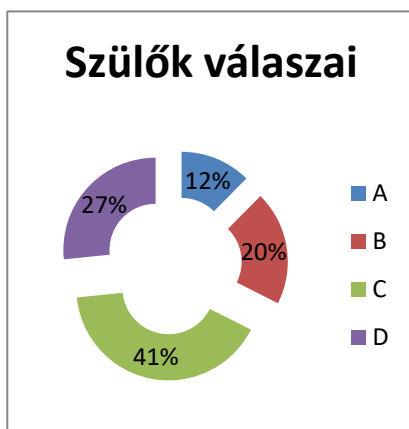
- a. pozitív hatással
- b. nem tudom
- c. negatív hatással

A gyerekek személyiségfejlődésére 100%-ban pozitív hatással van a zene. Ennek nagyon örülünk, de nem mindegy hogy milyen zenét hallgat az a gyerek. Nyilván az a szülő, aki house zenét dübörögtet az autójában, nagyon nagy hibát követ el. Nagyon rossz mintát nyújt és a gyermeke hallását is veszélyezteti. A szocializáció itt nagyon fontos szerepet játszik. Nagyon alul szocializált családokban gyakran trágár szövegű rap zenét hallgatnak és elhitetik a gyerekekkel hogy ez jó is. Bekerülve ez a gyerek az óvodába, majd az iskolába meg fog lepődni, ha népzene vagy komolyzene hall. Egyből el fogja utasítani. Minél kulturáltabb egy család, általában annál igényesebb zenét hallgat.

19.kérdés: Amennyiben pozitív hatással, ez miben nyilvánul meg?

- a. megnyugszik a gyermek tőle
- b. feloldódnak a gyermek gátlásai
- c. örömet vált ki belőle
- d. mozgásra ösztönöz
- egyéb:

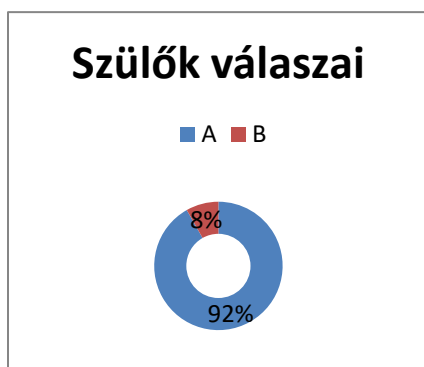

A gyerekek 41 %-a örül, ha zenét hall, 27 %-ék mozogni kezd, 20% feloldódik, 12 % megnyugszik tőle. Egyéb választ nem jelöltek meg. Láthatjuk, hogy a zene által a gyermek feloldódik, mozogni kezd, örül, megnyugszik. Összességében láthatjuk, hogy mivel mozgásra ösztönöz jól tesz a testnek, de a léleknek is. Sőt ellazít és boldog emberré tesz. Ebben a mai rohanó világban, ahol a testépítés a menő, kellene a lelkünket is ápolni, mert nélküle csak fél emberek vagyunk. A zene elrepíthet bennünket az időtlenség és a gondtalanság dimenziójába.

20.kérdés: Amennyiben tehetségesnek találja/találják gyermekét tervezi-e további fejlesztését a jövőben?

a. igen

b. nem

A szülők többsége 92% tervezi gyermeke további fejlesztését. 8 % viszont nem. Nem csak a zenére fogékony gyermekeket kellene fejleszteni zenéből, hanem azokat is akiket nem találunk azoknak. Sokszor lehet a hamuból gyémánt. Sosem késő a fejlesztést elkezdeni, mindig érdemes fejleszteni. A zene transzferhatása révén más tárgyakból is javulni fog a gyerek teljesítménye.

21.kérdés: Milyen intézménybe küldené gyermekét tehetségfejlesztésre?

a. Zeneóvodába

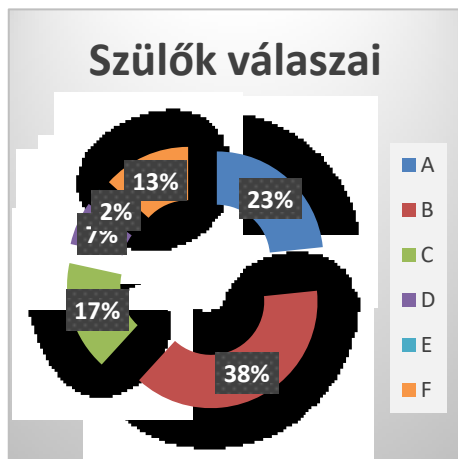
b. Zeneiskolába

c. Rock suliba

d. magán tanárhoz

e. Muzsikáló Egészség Alapítványhoz

f. Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe

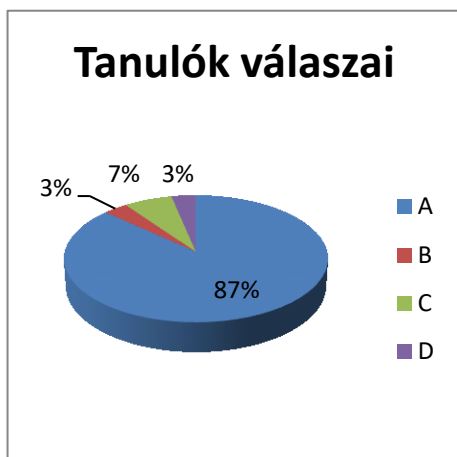

A szülők elsődlegesen Zeneiskolába, másodsorban zeneóvodába harmadsorban rock suliba és Alapfokú Művészetoktatási intézménybe küldenék gyermeküket. A MEA-hoz és magántanárhoz csak nagyon kevesen járnának. Ennek anyagi okai is lehetnek, mivel az előbb említett intézmények nagyobb kedvezményeket nyújtanak a tanulni vágyó fiataloknak. Nyilván magán tanár által tanulni viszont sokszor hatékonyabb, mint csoportban.

ISKOLAI KÉRDŐÍV diagramok (4. Z osztály –ének-zene tagozatos) elemzéssel

1.kérdés: Kik befolyásoltak abban, hogy ezt az iskolát választottad?

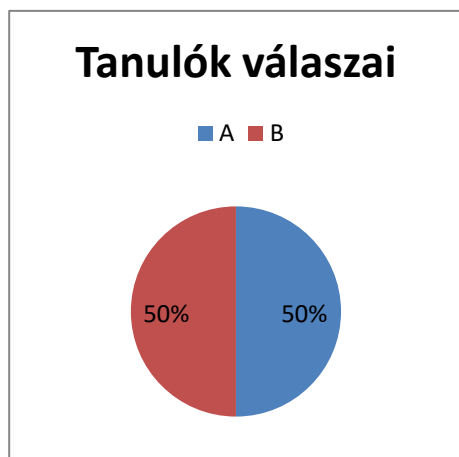
- A. szüleim
- B. tanárain
- C. ismerősök
- D. barátok

Az angol tagozatos osztályokhoz képest a zenei osztályokban, már az első kérdésre sokszínűbb választ kapunk. A diákok túlnyomó többségénél szintén a szülők döntöttek az iskolaválasztásban, de e mellett megjelennek kis százalékban: a tanárok, az ismerősök és a barátok is. Ezek szerint egy zenei érdeklődésű gyereket nem csak a szülők befolyásolhatnak, hanem akár jó ismerősök és tanárok véleménye is. Amennyiben a barátok oda jelentkeztek, őt is motiválhatja.

2.kérdés: Milyen szerepet tölt be a zene az életében?

- A. hobbi
- B. aktívan zenélek

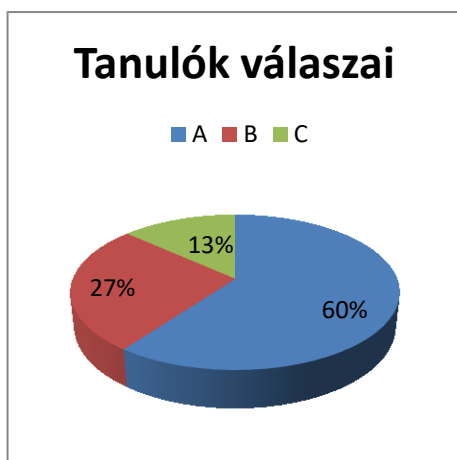

Nagy különbséget vehetünk észre ezen az ábrán, ha összehasonlítjuk az előző két nyelvi tagozatos osztályéval. Egyértelműen láthatjuk, hogy itt már a gyerekek felének nem csak kikapcsolódást jelent a zene, hanem aktív zenéléssel tölti szabad idejét. Ez azt jelenti, hogy hangszeren játszik, kórusban énekel vagy még Zeneiskolába is jár. A másik fele az osztálynak csak a hobbit jelölte meg, de ez is érthető. Az iskolában a mindennapos ének-zene óra mellett, heti 2-3 kóruspróba után vannak, akik fáradtak és ezért csak zenét hallgatnak otthon.

3.kérdés: Mennyi időt tölt általában zenehallgatással?

- A. napi 1 órát
- B. napi több órát

C. hetente 1-szer,2-szer

Ebben az osztályban a legmagasabb azoknak az aránya, akik napi rendszerességgel hallgatnak zenét. A tanulók 60% napi 1 órát, 27% napi több órát, 13% heti egy-két alkalmat szán zenehallgatásra. Bennük meg van a napi zenehallgatásra az igény és ezek többsége véleményem szerint már az iskolában megvalósul élő zenei keretekben. Bizonyára más fajta zenét is hallgatnak, mint a nyelv tagozaton, de ez majd később kiderül.

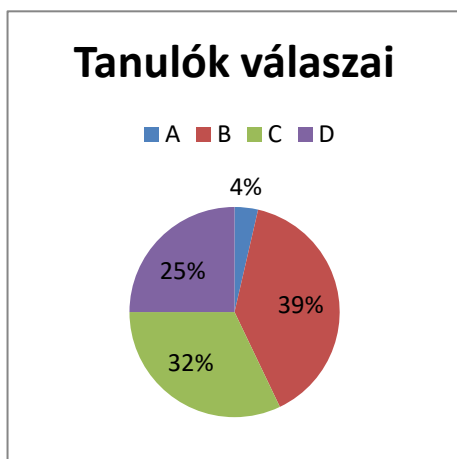
10.kérdés: Milyen rendszeresen veszél részt zenei rendezvényeken? (hangverseny, koncert)

A. hetente 1-szer

B. havonta 2-szer

C. fél évente 3-szor

D. évente 4-szer

A tanulók intenzívebb zenei élete máris megnyilatkozik, ugyanis sokkal sűrűbben járnak hangversenyekre és koncertekre, mint a nyelvi osztályok. Ez nyilván adódik érdeklődésükből is, illetve az iskola is több lehetőséget kínál a művelődésre. A tanulók 39% -a havonta 2-szer, 32% -a évente 3-szor és csak 25%-a havonta 4-szer jár zenei rendezvényekre. Nagyon figyelemre méltó, hogy 4%-ék akik hetente járnak valamilyen kulturális hangversenyre, koncertre.

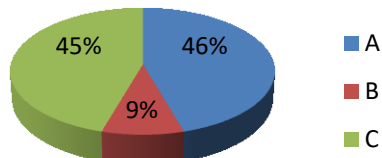
11.kérdés: A zenehallgatás mely részét szereted a legjobban?

A. élő zene (koncertélmény, hangverseny látogatás)

B. aktív zenehallgatás tanórán

C. passzív zenehallgatás otthon

Tanulók válasza

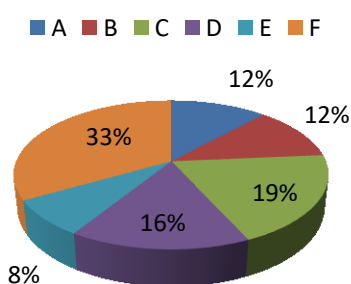

Ismét nagy különbséget láthatunk a nyelvtagozathoz képest. Közel háromszor annyi gyerek szereti az élő zenét, mint a nyelvi osztályokban. A passzív zenehallgatók aránya kevesebb és jóval több azok aránya, akik szeretik az ének-zene órai zenehallgatást is. Szerintem szoros összefüggés van az órai zenehallgatás és az élő zene szeretete között. Mivel az órán népzenei és klasszikus műveket nem csak hallgatnak, hanem értelmezik, elemeznek és énekelnek is, ezért ők jobban értik a műveket, így nagyobb élmény számukra a hangversenyek látogatása.

12.kérdés: Otthon milyen zenét szoktál szívesen hallgatni?

- A. népzene
- B. klasszikus zene
- C. rock zene
- D. pop zene
- E. musical
- F. egyéb: (house/techno/rap/jazz/ diszkó/country /filmzene, rádió slágerek.....)

Tanulók válasza

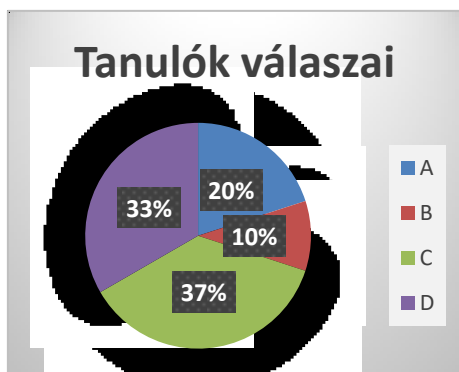

A tanulók sokszínűsége itt is megnyilvánul. A diagram az előző osztályoknál csak 4 felé oszlott, ezzel szemben itt 6 részre oszlik. A gyerek életében (4.osztályban) még úgy tűnik fontos a népzene és a klasszikus zene is. Ezen kívül nagyobb arányban érdeklődnek a pop zene, a rockzene és az egyéb műfajok iránt is. A musical műfajt is kedvelik.

13.kérdés: Milyennek tartod általában véve az ének órát?

- A. élményszerző
- B. unalmas
- C. pihentető

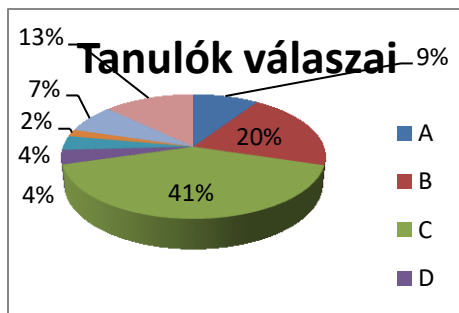
D. mozgalmas

Szerencsére ez az ábra mást mutat, mint az előző kettő. A diákok többsége pihentetőnek és mozgalmasnak tartja az órát. 20%-ék élményszerzőnek és csak 10%-ék unalmasnak. Ez nyilván adódhat abból, hogy a tanárral napi kapcsolatban vannak, jobban megismerik egymást. több lehetőségük van igazi zenei élmények átélésére, mint heti egy ének óránál. A mozgalmasság a társas éneklésben is megnyilvánulhat, mivel ezek a gyerekek igen hamar megtanulnak több szólamban énekelni és a fellépések előtt, ének órán is a koncertekre készülnek. Általában a zene összekapcsolja az embereket, mivel lelkeket köt össze.

14.kérdés: Melyik ének-zene órai tevékenységet szereted a legjobban?

- A. egyéni éneklés
- B. közös éneklés
- C. zenehallgatás
- D. ritmusjáték (ritmustaps/hangszerek)
- E. hallásfejlesztés (dalrészlet felismerése)
- F. szolmizálás /ABC-s hangok
- G. kottázás
- H. hangszerbemutató

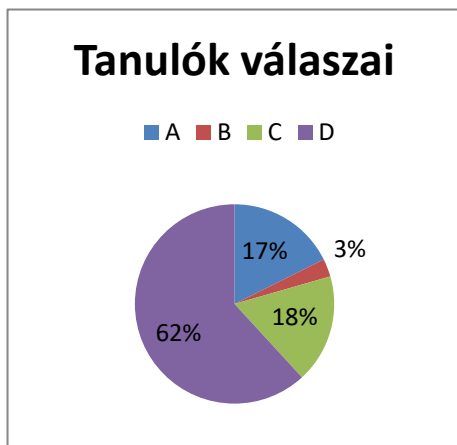

Nagyon sok részre oszlik az ábra. mindenki más területet szeret. Itt is vezet a zenehallgatás, de megjelenik második helyen a közös éneklés, ami az előző osztályokban nem jelenik meg ekkora arányban. Harmadik helyen a hangszerbemutató órák. Egyesek szólóban is énekelnek.

15.kérdés: Milyen eszközöket használ az ének tanár az óráton?

- A. táblaképet (szemléltetésként)

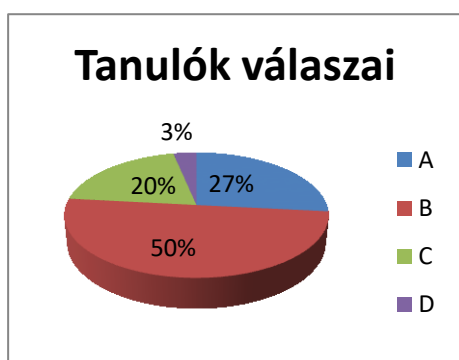
- B. hangjegyes táblát (kottázáshoz)
- C. hangszereket (élményszerzéshez, kíséretként)
- D. IKT eszközöket: magnó/CD lejátszó/DVD lejátszó/kivetítő/HIFI torony/Digitális tábla (zenehallgatáshoz, zenefelismeréshez, zenetörténethez)

A tanár itt is leginkább IKT eszközöket használ a tanítási órán. Ezen kívül 18%-ban hangszereket, 17%-ban táblaképet és csak 3%-ban hangjegyes táblát. Ez egy sajátosság ma, hogy a legtöbb helyen nincsen megfelelő, jó állapotú 5 vonalrendszeres tábla. Ezen a helyen van, ezért kicsit furcsa, hogy miért ilyen kis arányban használják. A játékos eszközöket nem írtam a listába, de valószínű hogy sajnos nem sokan használják.

16.kérdés: Mennyire tartod hatékonynak és változatosnak az ének órán használt módszereket?

- A. nagyon hatékony és változatos
- B. eléggé hatékony, de nem túl változatos
- C. megfelelően hatékony, de nem változatos
- D. nem elég változatos és hatékony

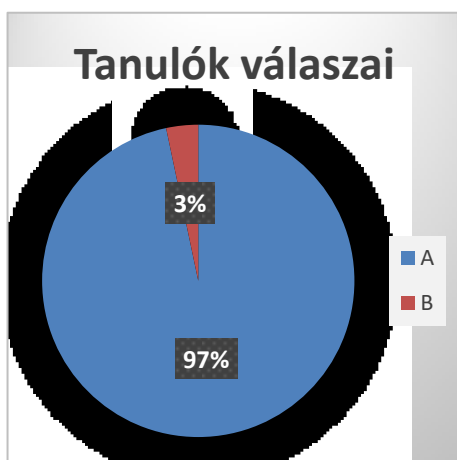

A tanulók 50%-a eléggé hatékonynak, de nem túl változatosnak tartja. Ez elég szomorú egy zenei tagozatos osztályban. 20% megfelelően hatékonynak, de nem változatosnak gondolja. 27% nagyon hatékonynak és változatosnak tartja. Mindössze 3% azok aránya, akik nem elég változatosnak és hatékonynak tartják. Lényegesen pozitívabb visszajelzést láthatunk a tanulók részéről.

17.kérdés: Van-e lehetőség az iskolában énekkarban énekelni vagy hangszeren tanulni?

A. Igen

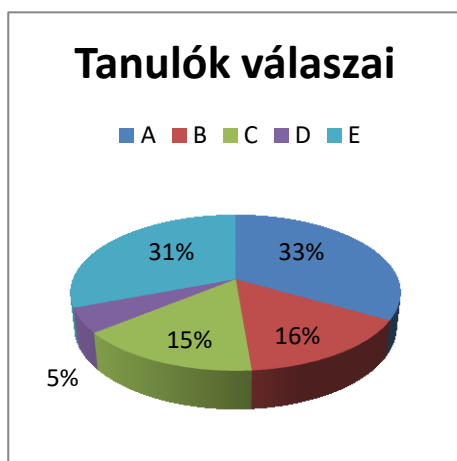
B. Nem

A tanulók 97%-nak van lehetősége kórusban énekelni vagy hangszeren tanulni. A kóruséneklés kötelező zenetagozaton, de a hangszerek közül csak a furulya az a hangszer, amin mindenkit megtanítanak alap szinten. Nem köteleznek senkit bármilyen más hangszer tanulására, de általában ez az igény a gyerekekből jön. Természetesen a legszebb hangszerük az emberi hang. A maradék 3 % kíváncsi lennék mi okból jelölte be a nem választ.

18.kérdés: Milyen hangszer áll hozzád közel?

- A. zongora
- B. hegedű
- C. gitár
- D. dob
- E. egyéb:.....

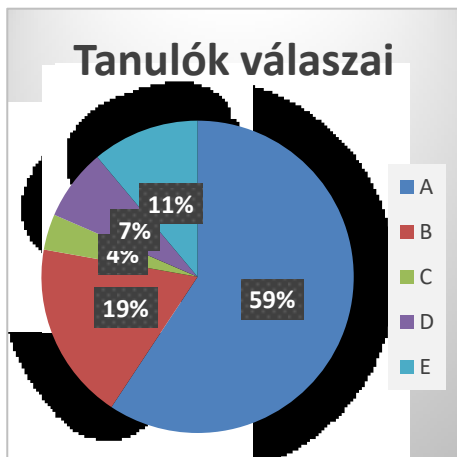

Nagyon vegyes képet láthatunk. A zongora itt is vezet, de ezt követik az egyéb hangszerek. 16%-ot érdekli hegedű, 15%-ot a gitár és 5%-ot a dob. A hangszerválasztásnál meghatározók lehetnek a kisgyermekkori élmények. Milyen ritmushangszerekkel találkozott? Játszottak-e neki a hangszeren? Elvitték-e hangversenyekre? A szülők milyen hangszeren játszottak? Milyen hangszer van otthon?

19.kérdés: Milyen iskolán kívüli zenetanulást választottál/választanál?

- A. Zeneiskolába járok
- B. Rock suliba megyek

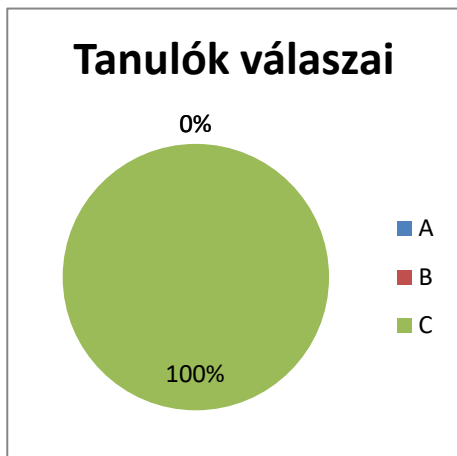
- C. Egyéni úton tanulok zenélni számítógép segítségével
- D. Magántanárhoz járok énekelni/hangszeren játszani
- E. Koncertekre járok/hangversenyeket látogatok

A tanulóknak közel 60%-a Zeneiskolába jár. Ez egyértelműen összefügg azzal a belső igényességgel, ami az ő zeneszeretetükből árad. Ezt követi 19%-al a Rock sulis, majd a koncert és hangverseny látogatás. Itt jelenik meg először, hogy néhányan még magántanárhoz is járnak. Ez lehet korrepetálás vagy versenyre való felkészítés is. Nagyon kevesen tanulnak egyéni úton, számítógép segítségével zenélni.

20.kérdés: Hetente hány ének –zene órátk van?

- A. Heti 1
- B. Heti 2
- C. Hetente több (min.3)

A tanulóknak hetente több ének-zene órájuk van. Mindennap van ének óra zenetagozaton, ez heti 5 órát jelent. Ezen kívül kóruspróbákra is részt vesznek. Nem kérdeztem rá, hogy hetente hány alkalommal van kóruspróbájuk. Az én időmben legalább háromszor két órás kórus volt. Szerintem ez azóta nem változott. A kóruséneklésnek közösségkovácsoló hatása van. A zene képes ismeretlen embereket is összekapcsolni. A zene nyelve univerzális.

21.kérdés: Változott-e a zenéről alkotott véleményed az ének óra hatására?

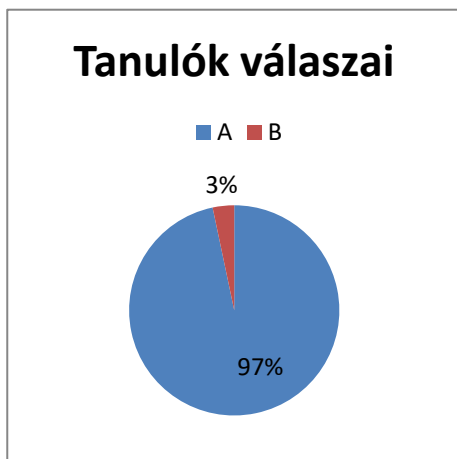
- A. Igen
- B. Nem

A tanulók 83%-nak változott a véleménye az ének-zene óra hatására, csupán 17%-nak nem. Ez azt jelenti, hogy ebben az iskolában valami pluszt kaptak. Megérezhették a kölcsönös egymásrataltságot, azt hogy mindenki fontos egy kórusban. Az egyik szólam kiegészíti a másikat, egyszer az egyik szólam a domináns, vezető és a többi csak halkan kíséri, máskor fordítva. Ezáltal megtanulják a szocializációt is, hogy néha tudni kell háttérbe is vonulni, de van mikor fontos, hogy megosztjuk másokkal a véleményünket. Szerepléseik alkalmával megtapasztalták a kölcsönös izgalmat és a közös munka eredményéért járó sikerélményt.

22.kérdés: Milyen irányba?

- A. Jó
- B. Rossz

A tanulók 97%-nak jó irányba változott a véleménye az ének-zene óra hatására. Csak 3%-nak negatív a véleménye. Itt összefüggést látok a 17. kérdésben feltett kérdésemnél megjelenő 3%-kal, akik nem vehetnek részt valamilyen okból a kóruséneklésben és hangszeren sem játszanak. Nem tudom mi lehet az oka, de amennyiben a rossz tanulói magatartással van kapcsolatban, teljes mértékben elítélem a büntetésnek ezt a fajtáját.

23.kérdés Van külön ének-zene terem az iskolában?

- A. Igen
- B. Nem

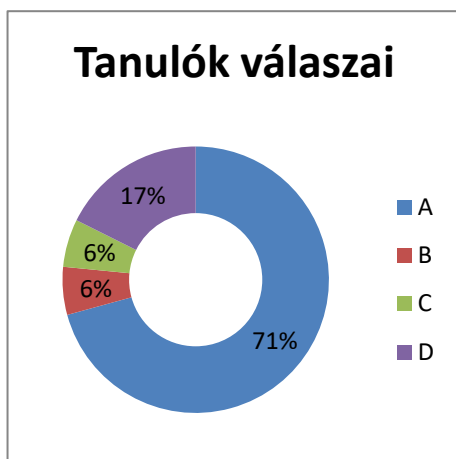

A tanulóknak a fele igent válaszolt, a másik fele nemet. Ez abból adódik, hogy az ének-zene szaktantermet jelenleg felújítják, így teremről-teremre vándorolnak, de ahogy befejeződnek a munkálatok újra lesz saját termük.

ISKOLAI KÉRDŐÍV diagramok (6.Z osztály –ének-zene tagozatos) elemzéssel

1. kérdés: Kik befolyásoltak abban, hogy ezt az iskolát választottad?

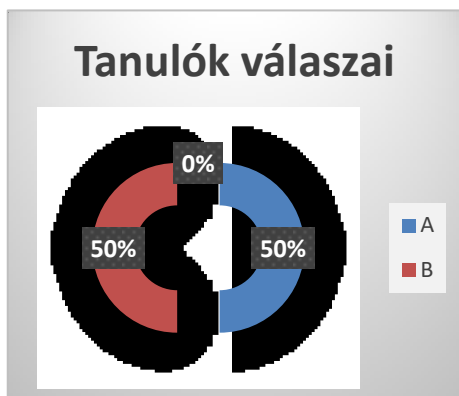
- A. szüleim
- B. tanárain
- C. ismerősök
- D. barátok

A tanulók 71%-át nem meglepő módon a szülők befolyásolták az iskolaválasztásukban. Ezt követték a barátok, majd a szülők és a tanárok egyenlő megoszlásban. Szerintem az általános iskolában sorsok dőlnek el, az hogy ki milyen foglalkozást tud majd végezni. Sajnos a mai világban gyakran már a kezdetet meghatározza a szülők társadalmi státusza, nem mindegy hol állnak a társadalmi ranglétrán. A gyerek determinálva lesz képességei, készségei alapján, ezért jó, ha a szülő olyan tagozatot választ a gyerekének, amiben jónak érzi magát, amit szeret.

2. kérdés: Milyen szerepet tölt be a zene az életedben?

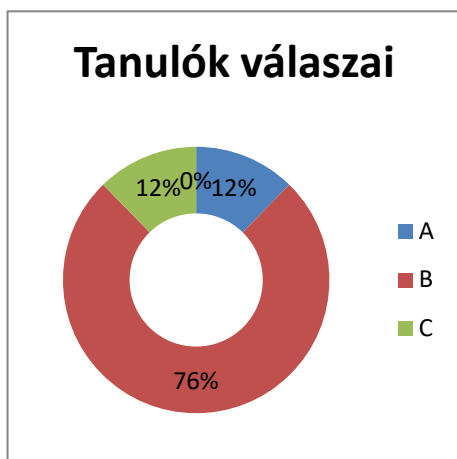
- A. hobbi
- B. aktívan zenélek

A tanulók fele aktívan zenél, a másik felének pedig kikapcsolódást jelent a zene. Ez az arány teljesen megegyezik a 4. Z osztályával. A tanulói aktivitás itt is nagyobb, mint a nyelv tagozatos osztályokban. Nyilván ezek a gyerekek nem akaratuk ellenére járnak zenetagozatra, hanem azért mert különösen szeretnek énekelni. A kóruséneklés is aktív zenélés, nemcsak a hangszerstanulás.

3. kérdés: Mennyi időt tölt általában zenehallgatással?

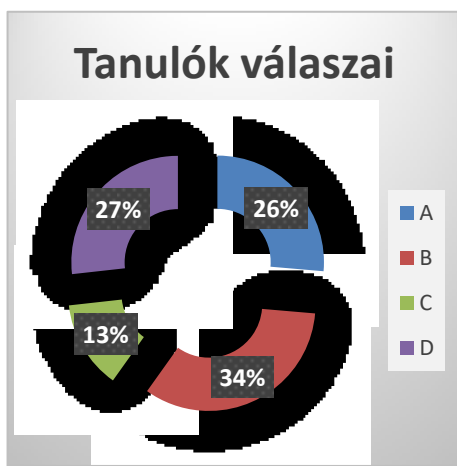
- A. napi 1 órát
- B. napi több órát
- C. hetente 1-szer, 2-szer

A tanulók 76 %-a napi több órát hallgat zenét, ez lényegesen több mint a 6. Z osztályban. Nyilván a tananyag mennyisége is meghatározza, hogy mennyi idő jut zenehallgatásra. Mivel negyedik osztályban még kevesebb a tananyag, ezért több idő jut rá, de később ez csak folyamatosan csökken. 12% napi 1 órát és ugyanannyian heti 1-2 alkalommal hallgatnak zenét.

10. kérdés: Milyen rendszeresen vesz részt zenei rendezvényeken?(hangverseny, koncert)

- A. hetente 1-szer
- B. havonta 2-szer
- C. fél évente 3-szor
- D. évente 4-szer

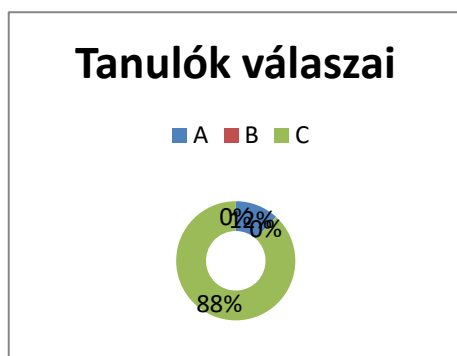

A tanulók többsége havonta kétszer jár zenei rendezvényekre. A tanulók 27%-a évente 4-szer, 26%-a

heti e-szer és 13 %- a félévente 3-szor jár hangversenyre vagy koncertre. Mivel megyei jogú városban élnek, számos lehetőségük adódik erre, amit más kisebb településen nem igen tehetnének meg. Egy nagyváros mindig több kulturális lehetőséget kínál, mint egy kistelepülés. A kistelepüléseken viszont gyakran jobban élnek a néphagyományok.

11. kérdés: A zenehallgatás mely részét szereted a legjobban?

- A. élő zene (koncertélmény, hangverseny látogatás)
- B. aktív zenehallgatás tanórán
- C. passzív zenehallgatás otthon

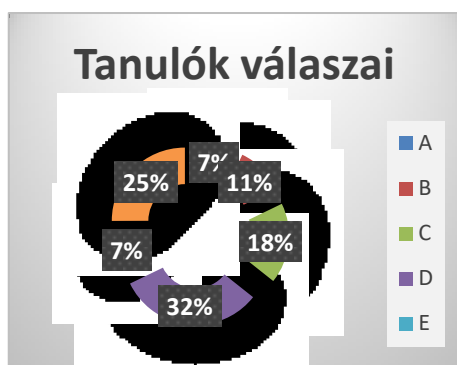
A tanulók túlnyomó többsége (88%) a passzív zenehallgatást szereti otthon. Nagyon kevesen érdeklődnek az élő zene iránt! Csupán 12%. A legszomorúbb, hogy senki nem szereti az aktív zenehallgatást tanórán. Ez elgondolkodtató zenetagozaton. Bár Kodály is azt mondja, hogy énekközpontú legyen az énekóra szerintem fontos lenne az is, hogy tisztába legyenek a gyerekek a zenetörténeti korokkal, stílusokkal és ismerjék a korszak legnagyobb zeneszerzőit és az ő műveiket. A műveket csak zenehallgatás által ismerhetik meg. Én furulyán szoktam eljátszani a legszebb részleteket a gyerekeknek, van, amit meg is tanítok és sok zenét próbálunk hallgatni.

12. kérdés: Otthon milyen zenét szoktál szívesen hallgatni?

- A. népzene
- B. klasszikus zene
- C. rock zene
- D. pop zene

E. musical

F. egyéb: (house/techno/rap/jazz/ diszkó/country /filmzene, rádió slágerek)

Nagyon színes a felhozatal. A pop zene ezekben az osztályokban is vezet, ezt követik az egyéb műfajok (azon belül a rap műfaj vezet!), majd a rock zene. Pozitívum, hogy 11%-ék szereti a klasszikus zenét is, illetve, hogy 7%a népzene, 7% a musical műfajt is kedveli. Mindenesetre érdemes lenne elgondolkozni azon, hogy vajon mi az oka, hogy a gyerekek döntő többségéhez, még zene tagozaton is a pop zene áll közel. Számos oka van. Ebbe születik bele, ezt hallja a rádióban, a televíziós tehetségkutató műsorokban. Kevesen érdeklődnek a Fölszállott a páva műsor iránt, de a Megasztár, X faktor, A Dal már nagyon sok fiataalt vonz.

13. kérdés:

Milyennek tartod általában véve az énekórát?

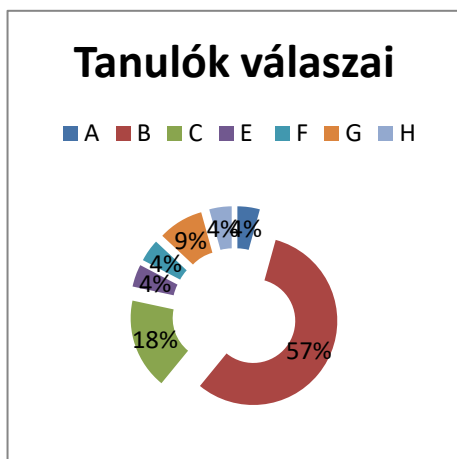
- A. élményszerző
- B. unalmas
- C. pihentető
- D. mozgalmas
- E. mozgalmas

A tanulók 71 %-a élményszerzőnek tartja az ének órát. 23% mozgalmasnak, ami feltételezi, hogy a tanulók aktív résztvevői az órának, nem csak passzív szemlélői. A tanulók 6%-a számára ez az óra pihentető, valószínű a többi tantárgyhoz képest. Szerencsére ebben az osztályban senki sem tartja unalmasnak. Úgy gondolom, hogy a tanár személyiségéről is árulkodik az ábra. Sok múlik a pedagóguson egy órán. A módszerek sokszínűsége, a

szemléltető és audiós eszközök változatos használata különösen fontos lenne.

14.kérdés Melyik ének-zene órai tevékenységet szereted a legjobban?

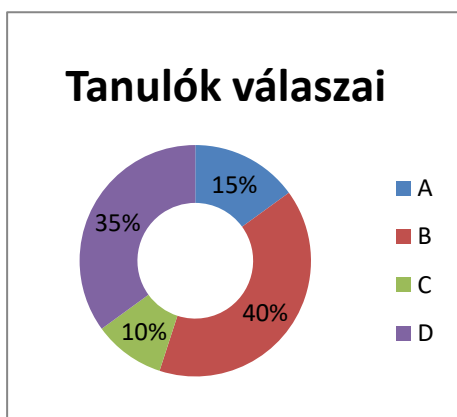
- A. egyéni éneklés
- B. közös éneklés
- C. zenehallgatás
- D. ritmusjáték (ritmustaps/hangszerek)
- E. hallásfejlesztés (dalrészlet felismerése)
- F. szolmizálás /ABC-s hangok
- G. kottázás
- H. hangszerbemutató

Ez az ábra egyértelműen bemutatja számunkra, hogy ezek a gyerekek nem hiába járnak kórusba. Kedvenc tevékenységük ének órán is a közös éneklés. Szerintem ez nagyon jó! Csak ezután jön a zenehallgatás, szemben a nyelvi tagozatos osztály véleményével. Nagyon biztató, hogy 9 % szereti a kottázást is. A többiek 4%-al szeretik a zenei készségfejlesztéseket. (ritmuskészség, szolmizációs készség, halláskészség fejlesztés) és a hangszerbemutatót is szeretik.

15.kérdés: Milyen eszközöket használ az ének tanár az óráton?

- A. táblaképet(szemléltetesként)
- B. hangjegyes táblát(kottázáshoz)
- C. hangszereket (élményszerzéshez, kíséretként)
- D. IKT eszközöket: magnó/CD lejátszó/DVD lejátszó/kivetítő/HIFI torony/Digitális tábla (zenehallgatáshoz, zenefelismeréshez, zenetörténethez)

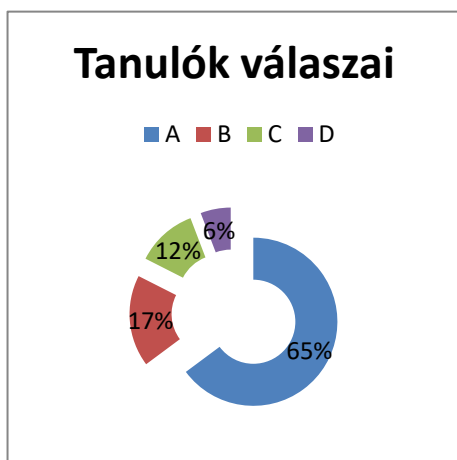

Az ének tanár hangjegyes táblát használ legnagyobb arányban, majd ezt követik az IKT eszközök, mint a DVD lejátszó, digitális tábla, Cd lejátszó. A táblakép is

megjelenik, majd a hangszerek is előfordulnak. Szerintem nagyon kellene ügyelni a digitális eszközök okos használatára. A mai generáció a TV és az okos telefonok világában nő fel és egész nap csak a képernyőt bámulja. A szemüket kikészítik és más érzékszerveiket alig használják. A digitális táblára kivetített dolgok, bár jó szemléltetések lehetnek, de egyöntetű használatuk tunyává teheti a tanulókat.

16.kérdés: Mennyire tartod hatékonynak és változatosnak az ének órán használt módszereket?

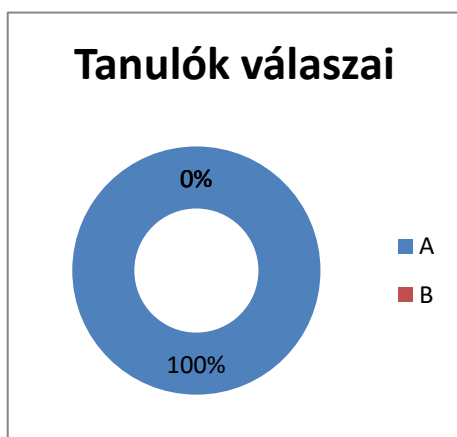
- A. Nagyon hatékony és változatos
- B. eléggé hatékony, de nem túl változatos
- C. megfelelően hatékony, de nem változatos
- D. nem elég változatos és hatékony

A tanulók 65 % szerint nagyon hatékony és változatos. Itt a változatos szót kiemelném! A hatékonyságot alapként feltételezzük egy jó hírű zene tagozatos iskolának. Ezzel szemben 17 % hatékonyságát elismeri, de nem tartja elég változatosnak. 12% megfelelően hatékonynak, de nem változatosnak tartja. 6% nem elég változatos és hatékony. Összesen 35% nem tartja elég változatosnak. Lehet, hogy velük más fajta megközelítést, más munkaformát kellene alkalmazni

17.kérdés: Van-e lehetőség az iskolában énekkarban énekelni vagy hangszeren tanulni?

- A. Igen
- B. Nem

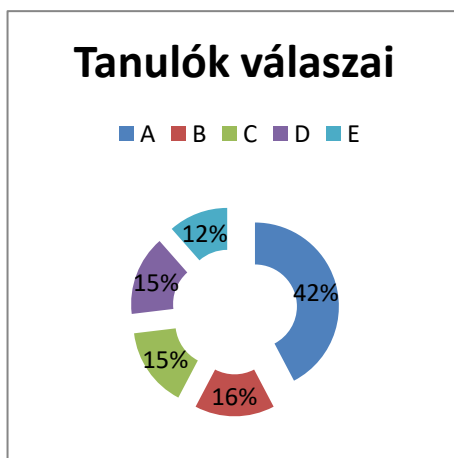

A tanulók közül mindenkinek van lehetősége az iskolai kórusban énekelni és hangszeren tanulni. Egyes intézmények kijárnak helybe és ott tartanak

hangszerórákat, hogy a szülőknek kényelmesebb legyen. A kóruspróbák ideje benne van az órarendben, így nem jelent akkora plusz fáradtságot. A fellépések előtt viszont számos plusz próbát betesznek, melyek hétvégére is eshetnek. Ez az életforma a szülők és a gyerekek számára is sok plusz munkával, de nagyon sok élménnyel is jár.

18.kérdés: Milyen hangszer áll hozzád közel?

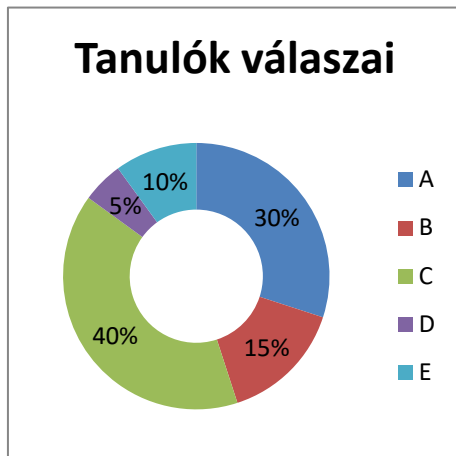
- A. zongora
- B. hegedű
- C. gitár
- D. dob
- E. egyéb:.....

A tanulók többségéhez a zongora áll a legközelebb. Található is egy az ének teremben. Ezt követi a hegedű, majd a gitár és a dob egyenlő megoszlásban, illetve az egyéb hangszerek. ezekben az osztályokban megjelennek más klasszikus hangszerek is, mint a hárfa, illetve népi hangszerek is, mint a citera. működik is citerakör az iskolában, amit nagyon szép és különleges népi énekkel tesznek még szebbé.

19.kérdés: Milyen iskolán kívüli zenetanulást választottál/választanál?

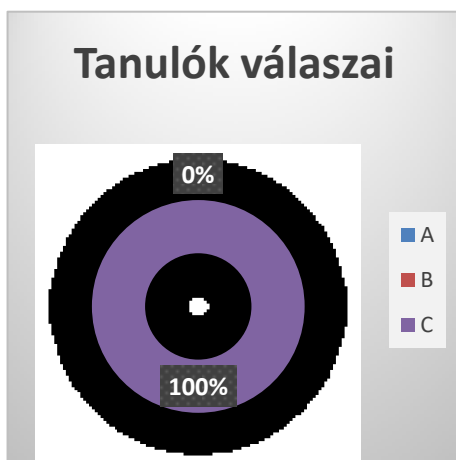
- A. Zeneiskolába járok
- B. Rock suliba megyek
- C. Egyéni úton tanulok zenélni számítógép segítségével
- D. Magántanárhoz járok énekelni/hangszeren játszani
- E. Koncertekre járok/hangversenyeket látogatok

A tanulók 40 %-a egyéni úton tanul zenélni számítógép segítségével, 30 % -a Zeneiskolába jár. A tanulók 15 %-a Rock suliba megy, 10%-a koncertre és hangversenyre jár, 5%-a pedig magántanárhoz is jár. Nagy kérdés számomra, hogy a számítógép hogyan tud segíteni a diákok zenetanulásában. Valószínűleg olyan hangszertanulást segítő programok vannak, amelyek képen mutatják a különböző fogásokat (pl. gitártanuláskor). Én jobbnak tartanám, ha ezek a tanulók is Zeneiskolában tanulnának, mert az egy személyesebb kapcsolat lenne.

20.kérdés: Hetente hány ének –zene órák van?

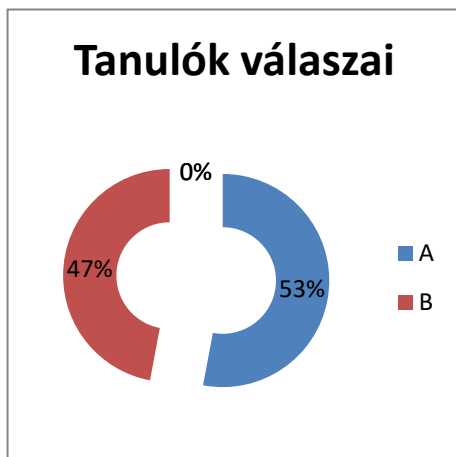
- A. Heti 1
- B. Heti 2
- C. Hetente több (min.3)

A tanulóknak hetente több ének órája van, mivel minden napos az ének óra. Itt valósul meg leginkább Kodály Zoltán munkájának a gyümölcse. A zene transferhatása ezekben az osztályokban meg is mutatkozik, mivel általában a többi tantárgyban is jobban teljesítenek, mint a normál vagy nyelvi tagozaton tanulók. Magasabb intelligenciával rendelkeznek, mint a többiek. Ezen kívül a zene nemesíti a lelkeket is, így felnőve empátikusabb, toleránsabb, szerethetőbb emberek lesznek, mint más osztályban tanuló társaik.

21.kérdés: Változott-e a zenéről alkotott véleményed az ének óra hatására?

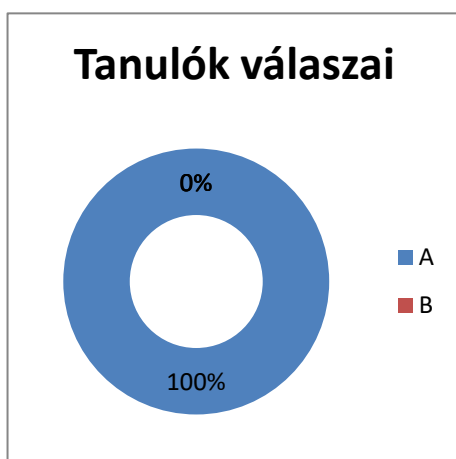
- A. Igen
- B. Nem

A tanulók többségének változott a véleménye az ének óra hatására. A következő kérdésben láthatjuk, hogy 100%-ban jó irányban. Ez azt mutatja, hogy ennek az 53 %-nak valószínűleg nem voltak jó benyomásai az iskola előtt a zenével kapcsolatban, míg itt mindez megváltozott. Az iskola pedagógusai tettek érte. A 47%-nak nem változott meg a véleménye, így valószínűleg előtte is pozitív benyomásai és tapasztalataik voltak a zenével kapcsolatban.

22.kérdés Milyen irányba?

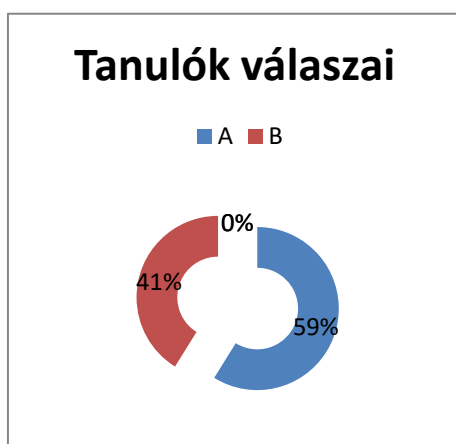
- A. Jó
- B. Rossz

A tanulóknak 100%-ban pozitív irányban változott a véleményük. Ez nagyon örömteli és sokak számára követendő példa lehetne. Itt valóban igyekeznek a tanárok zenei élményekhez, örömhöz juttatni a gyerekeket, amit mindig jutalmaznak egy-egy utazással vagy kirándulással. Az élménypedagógia itt megvalósulni látszik.

23.kérdés: Van külön ének-zene terem az iskolában?

- A. Igen
- B. Nem

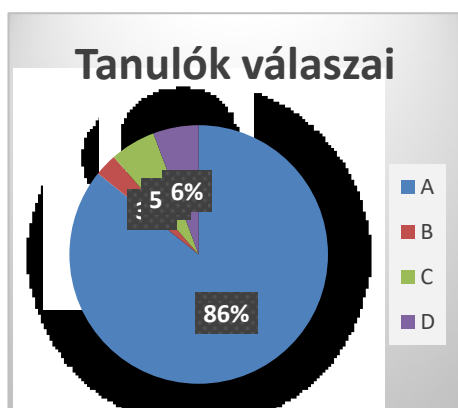
A tanulók közel 60 %-a írta, hogy van ének teremük, míg 41% válaszolta, hogy nincs. Ennek okát már kifejtettem a 4. Z osztálynál is. A felújítás miatt most vándorolnak különböző termekbe, de később visszatérhetnek

szaktantermükbe. Szerencsére nekik van, milyen jó lenne ha más iskolákban is lenne.

ISKOLAI KÉRDŐÍV diagramok (5.B osztály –nyelvi tagozatos) elemzéssel

1.kérdés: Kik befolyásoltak abban, hogy ezt az iskolát választottad?

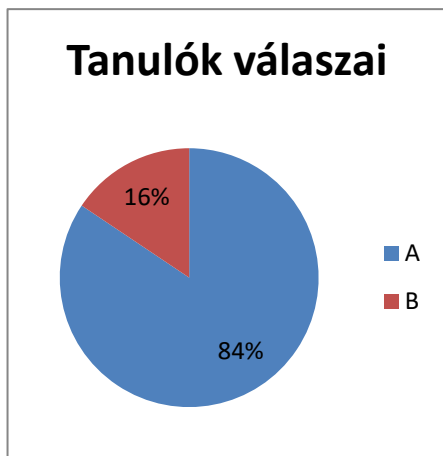
- A. szüleim
- B. tanáraim
- C. ismerősök
- D. barátok

A diákok döntő többségénél az iskolaválasztást a szülők befolyásolták. Ezt követték a barátok, az ismerősök és csak legvégül a tanárok. Ennek a korosztálynak a specifikussága a szülőktől való függőség. A szülők befolyása alatt állnak leginkább. Ritkán előfordul, hogy az ismerősök ajánlása alapján választanak iskolát.

2.kérdés: Milyen szerepet tölt be a zene az életedben?

- C. hobbi
- D. aktívan zenélek

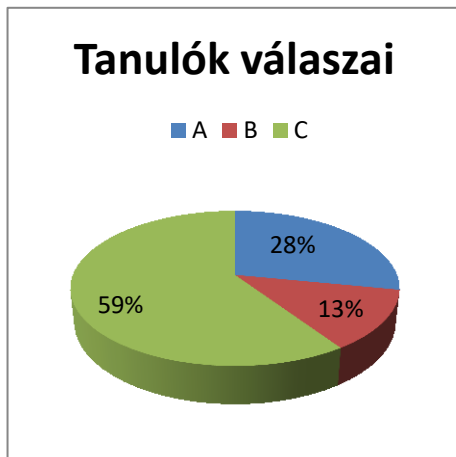
A diákok túlnyomó részének a zene kikapcsolódást jelent az életében. A zene leginkább szórakoztató funkciót tölt be, melyre szívesen táncolnak otthonukban. Klippeket néznek és próbálnak utánozva énekelni. A zene háttérzeneként szolgál amikor otthon vagy az autóban rádiót hallgatnak. Sajnos nagyon kevés azok aránya, akik kitartóan hangszeren tanulnak vagy kórusban énekelnek. A hangszeres és énekes zene

háttérbe szorult szemben a populáris zenével. Nem trendi ma értelmes szabadidőt végezni.

3.kérdés

Mennyi időt tölt általában zenehallgatással?

- D. napi 1 órát
- E. napi több órát
- F. hetente 1-szer,2-szer

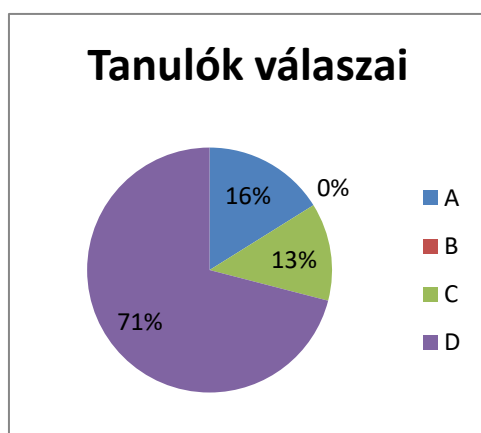

A diákok többsége hetente egyszer, kétszer hallgat csak zenét. Őket követik azok, akik napi rendszerességgel, általában egy órát hallgatnak zenét. Nagyon kevesen van azoknak az aránya, akik napi több órát töltenek zenehallgatással. Itt megemlíteném, hogy nem klasszikus zenét és népzene hallgatnak a diákok, hanem főleg pop, rock zenét, illetve sajnos house, techno és egyéb fülkárosító zajzenét. Nagy különbség van persze egy nyelv tagozatos osztály érdeklődése és egy zene tagozatos osztály között.

4.-9. kérdésig nincs diagramon kimutatható adat, mivel azok a kérdések kifejtők, nem eldöntendő voltak.

10.kérdés: Milyen rendszeresen vesz részt zenei rendezvényeken? (hangverseny, koncert)

- E. hetente 1-szer
- F. havonta 2-szer
- G. fél évente 3-szor
- H. évente 4-szer

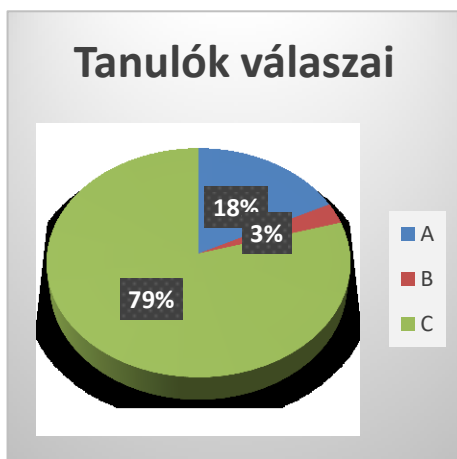

A demográfia meghatározó, ugyanis óriási különbség van városi és vidéki iskola kulturális lehetőségei között. A tanulóknak körülbelül a háromnegyede évente négyszer látogat el hangversenyre/ koncertre, mivel megyei jogú városi

iskolába járnak. Majdnem egyforma azok aránya, akik hetente egyszer, illetve fél évente háromszor járnak. Havonta kétszer senki sem jár. A szép zene hallgatása az esztétikai érzéket is fejleszti és jótékonyan hat az egészségre. A zene terápiás hatása kimutatott a beteg gyerekeknél is.

11.kérdés: A zenehallgatás mely részét szereted a legjobban?

- A. élő zene (koncertélmény, hangverseny látogatás)
- B. aktív zenehallgatás tanórán
- C. passzív zenehallgatás otthon

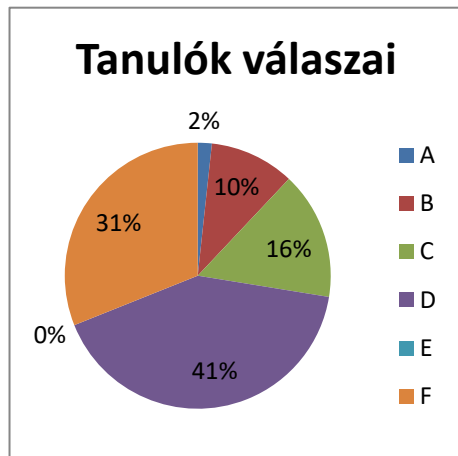

A zenehallgatás hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez. Nem mindegy hogy milyen zenét hallgat a diák. Otthonában nem lehet ezt ellenőrizni, ezért nagy a felelőssége a tanárnak, hogy a tanítási órán az értékes zenével is megismertessük a diákot. A tanulónak kis híján 80%-a a passzív zenehallgatást szereti otthon. Ezt követi az élő zene, például koncert/hangverseny látogatás, majd az ének-zene órai zenehallgatás. Sajnos a fájó valóság tükröződik itt! Nem szeretik a gyerekek a zenehallgatást az ének-zene órán, mivel nem áll hozzájuk közel sem a népzene, sem a klasszikus zene. Amikor zenehallgatás van nem maradnak csendben, inkább beszélgetnek. Otthon nem ez szól a rádióból, keveseknek énekeltek otthon gyermekdalt, vagy népdalt a szülei. Nem erre vannak beállítva. Jobban szeretik a modern zene műfajait.

12.kérdés: Otthon milyen zenét szoktál szívesen hallgatni?

- G. népzene

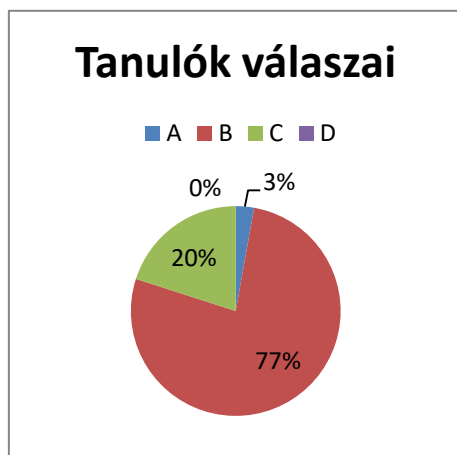
- H. klasszikus zene
- I. rock zene
- J. pop zene
- K. musical
- L. egyéb: (house/techno/rap/jazz/ diszkó/country /filmzene, rádió slágerek...)

Mint láthatjuk a diagramon nagy a szórás. A tanulók 41 %-a pop zenét részesíti előnyben. Ezt én is erősen érzékelem tanóráimon. Ezt követi mindenféle egyéb zene (pl: filmzene, jazz, rap, country, diszkó, techno, rádiós slágerek...), majd a rock zene. Sajnos a klasszikus zene az utolsó előtti helyen áll. Ez igen elgondolkodtató! Még szomorúbb hogy Kodály Zoltán országában a népzene utolsó helyen végez egy angol specifikus osztályban. Felső tagozaton természetesen megjelennek az életkori sajátosságok. Kamaszodnak, akik lázadni szeretnek , a hagyományos zenét elvetik, újat akarnak. A technika korába születnek bele. A mobil, a számítógép és egyéb digitalizált dolgok kötik le figyelmüket. Átvette a szerepet a vizuális technika és így a csupán audió dolgok nem kötik le a figyelmüket. Megfordult a trend. A szocializáció más.

13.kérdés: Milyennek tartod általában véve az ének órát?

- F. élményszerző
- G. unalmas
- H. pihentető
- I. mozgalmas

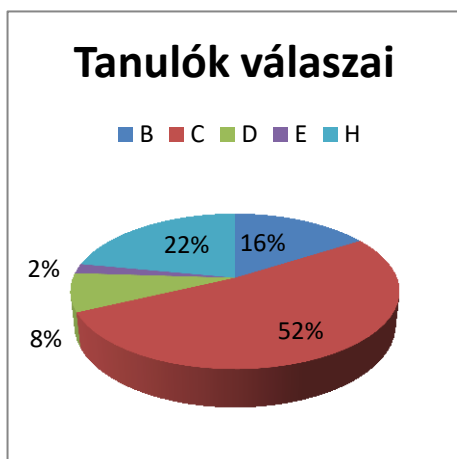

A tanulók háromnegyede sajnos unalmasnak tartja az ének-zene órát. Én tudom, hogy ez egy nagyon jól felszerelt iskolában külön ének-zene szaktanteremben történt, ahol minden eszközzel élhetett a tanár. (IKT eszközök) Az egyetlen ok lehet a tanulói aktivitás

hiánya. A gyerekek inkább passzív szemlélői voltak a történeteknek. 20 % pihentetőnek tartja és csak 3 % tartja élményszerzőnek. Mozgalmasnak senki sem tartja.

14.kérdés: Melyik ének-zene órai tevékenységet szereted a legjobban?

- I. egyéni éneklés
- J. közös éneklés
- K. zenehallgatás
- L. ritmusjáték (ritmustaps/hangszerek)
- M. hallásfejlesztés (dalrészlet felismerése)
- N. szolmizálás /ABC-s hangok
- O. kottázás
- P. hangszerbemutató

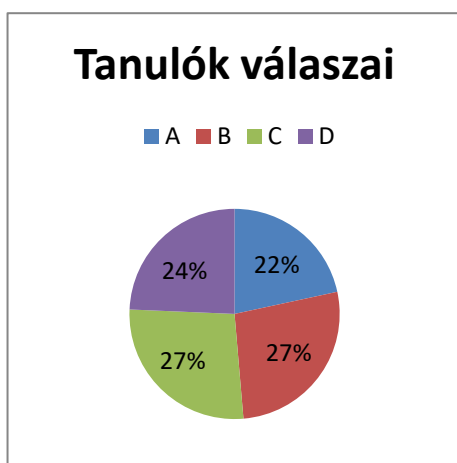

A tanulóknak kicsivel több mint a fele a zenehallgatást szereti a legjobban, ami ellentétben áll a 11.kérdésben tett válaszukkal. Véleményem szerint azért, mert ha nincs megfigyelési szempont, akkor tudnak pihenni ez idő alatt. Ezt követi a hangszerbemutató, majd a közös éneklés. Én magam furulyán szoktam játszani nekik (ha van lehetőség zongorán is) és ezt tényleg szeretik a gyerekek. Érdekes megfigyelés hogy énekelni is inkább kisebb csoportokban szeretnek, nagyon ritkán egyedül. Ilyenkor ugyanis egymásra támaszkodnak. Az utolsó előtti helyen áll a ritmusjáték és ezt követi a szóló ének. Sajnos Anglia is megelőz bennünket a ritmustanításban, ugyanis ott hamarabb rajzolnak ritmust a gyerekek, mint írunk betűket.

15. kérdés: Milyen eszközöket használ az ének tanár az óráton?

- A. táblaképet(szemléltetésként)
- B. hangjegyes táblát(kottázáshoz)
- C. hangszereket (élményszerzéshez, kíséretként)

D. IKT eszközöket: magnó/CD lejátszó/DVD lejátszó/kivetítő/HIFI torony/Digitális tábla (zenehallgatáshoz, zenefelismeréshez, zenetörténethez)

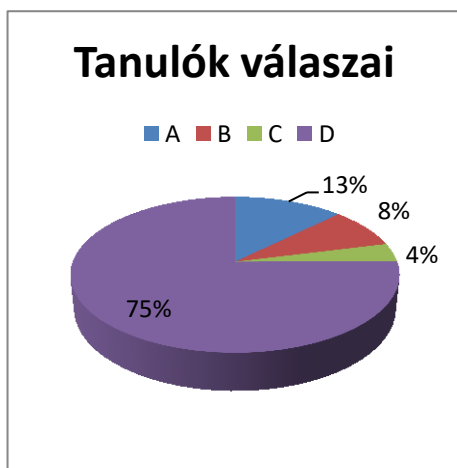

Láthatjuk az ábrán, hogy lényegében mindent használ a tanár az órán. Az előbb utaltam is rá, hogy ritkán jól felszerelt szaktanteremről van szó. Egyenlően nagy arányban használ hangszereket (zongora, hegedű) és hangjegyes táblát. Ennél kisebb arányban IKT eszközöket és táblaképet. Meg kell említenem, hogy egy csomó iskolában nincs semmi, tehát az ember csak magára számíthat. Fontos megtalálni a helyes arányt az eszközök között és változatosan építeni be az órába ezeket. Ne csak egy eszközt használjunk, mert az egyhangúvá teszi óránkat. A legjobb, ha a diákokat is bevonjuk. A modern technikai eszközök megkönnyítik munkánkat, de a tanulókat gyakran passzívvá teszik.

16.kérdés: Mennyire tartod hatékornynak és változatosnak az ének órán használt módszereket?

- A. Nagyon hatékony és változatos
- B. eléggé hatékony, de nem túl változatos
- C. megfelelően hatékony, de nem változatos
- D. nem elég változatos és hatékony

A tanulóknak a háromnegyede sajnálatos módon nem tartja elég változatosnak és hatékornynak az ének-zene órát. Csak 13% tartja nagyon hatékornynak és változatosnak is . Elenyésző azok aránya, akik elég/megfelelően hatékornynak, de nem túl változatosnak / nem változatosnak tartja. A változatosság hiánya mindenütt megjelenik. Nem tudom, de sejtem, hogy minek örülnének. Angol

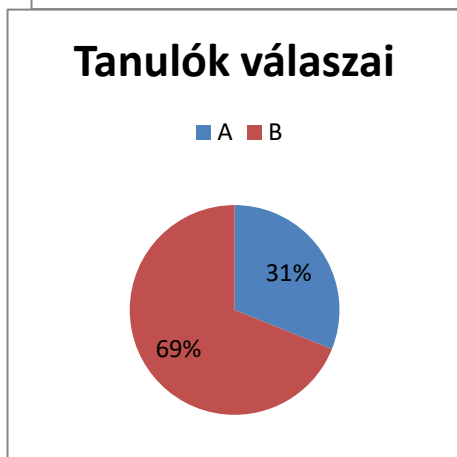

szövegű slágereket valószínűleg szívesebben tanulnának.

17.kérdés: Van-e lehetőség az iskolában énekkarban énekelni vagy hangszeren tanulni?

C. Igen

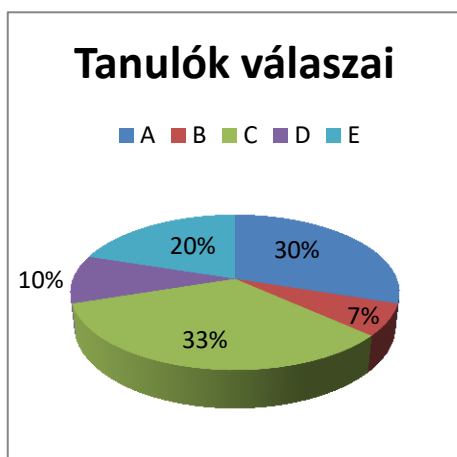
D. Nem

A nyelvi osztályban tanulók háromnegyedének nincs lehetősége az iskolai énekkarba bekapcsolódni, illetve hangszeren tanulni. Csak 31% válaszolta, hogy van. Ez elég szomorú! Én ha tehetném lehetőséget adnék számukra is. Közülük sokan általában zeneiskolába járnak. Érdekes hasonlóság hogy a hallásnak milyen döntő szerepe van az idegen nyelvtanulásban és a zenetanulásban. Viszont azt jó tudni, hogy nem minden abszolút hallású diáknak megy könnyen egy idegen nyelvű szöveg hallgatása utáni szövegértés. Saját magamon vettem észre, hogy egy angol dal hallgatása alatt nem a szövegre koncentrálok elsődlegesen, hanem a zene köti le a figyelmemet. A muzikalitás egyik jele is lehet ez.

18.kérdés: Milyen hangszer áll hozzád közel?

- F. zongora
- G. hegedű
- H. gitár
- I. dob

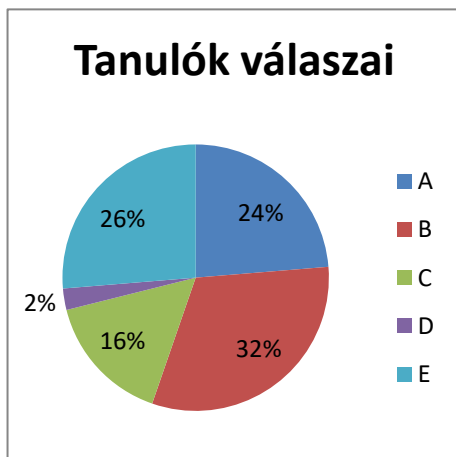
J. egyéb:.....

A tanulók többségéhez a gitár és a zongora áll a legközelebb. Ezt követik az egyéb hangszerek, illetve a dob és a hegedű. Egyéb hangszerek közt jelenik meg a

citera. Kodály is megmondta, hogy a hangszer a gazdagok kiváltsága. Ma viszont már sokan divatosnak gondolják, ha gitározni tanul a gyerek. Gyakran egy –egy rock sztárra akarnak hasonlítani és ez vezeti őket a hangszerválasztásban is. Nem beszélve további előnyéről, hogy mobilis. Nem soroltam fel népi hangszereket, mint például a furulya vagy a tekerőlant. Nagyon kevesen ismerték volna fel ezeket. A furulya kis hangterjedelme miatt nehézséget okoz, szemben a zongorával.

19.kérdés: Milyen iskolán kívüli zenetanulást választottál/választanál?

- F. Zeneiskolába járok
- G. Rock suliba megyek
- H. Egyéni úton tanulok zenélni számítógép segítségével
- I. Magántanárhoz járok énekelni/hangszeren játszani
- J. Koncertekre járok/hangversenyeket látogatok

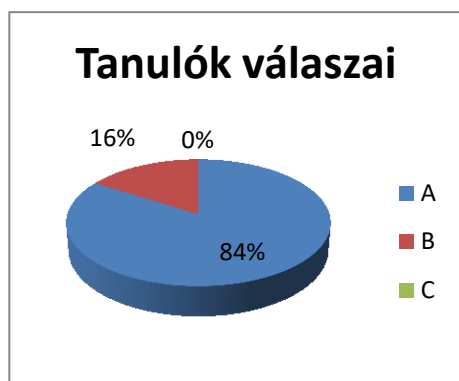
A nagy többség Rock suliba jár, ez összefüggésben állhat a gitár hangszer népszerűségével. Körülbelül azonos az arányuk a koncert/hangverseny látogatóknak és a Zeneiskolában tanulóknak. Általában akik zeneiskolában hangszeren tanulnak szoktak járni hangversenyekre is. Ezt követi az egyéni zenetanulás számítógép segítségével. A legkevesebb azok száma, akik magántanárhoz járnak. A Zeneművészeti főiskolán is fognak rock zene szakot indítani, valószínűleg azért, mert látják, hogy megváltozott a gyerekek zenei érdeklődése. Másra van igényük, mint régen.

20.kérdés: Hetente hány ének –zene órátk van?

- A. Heti 1

B. Heti 2

C. Hetente több (min.3)

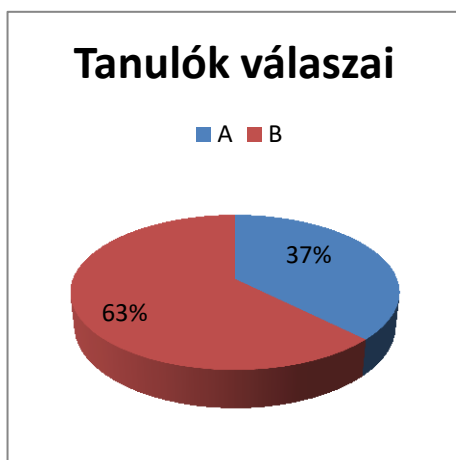

Ezeknek a tanulónak ténylegesen csak heti egy ének órájuk van. Azok a tanulók, akik megjelölték a 16%-ot a kötelező egyházi ének órát is hozzászámolták, mivel ez egyházi iskola. Sajnos eltörölték a heti két ének-zene órát, ami minimum szükséges lenne a színvonalas és élményszerző ének órához. Hetente több mint három ének órájuk, csak a zene tagozatos diákoknak van. Náluk mindennapos az ének óra és még ezen felül kóruséneklésben is részt vesznek hetente minimum kétszer.

21.kérdés: Változott-e a zenéről alkotott véleményed az ének óra hatására?

C. Igen

D. Nem

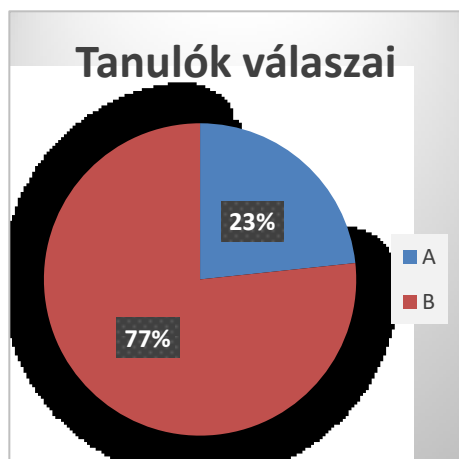
A többségnek nem változott a véleménye a zenéről az óra hatására. Csak 37%-nak változott meg az álláspontja. Jó lenne tudni, hogy a 37%-nak vajon milyen irányban. A következő kérdésben erre tértem ki. Szerintem a gond, hogy a többségnek meg van az előítélete a tárggyal szemben. Lenézik, mert készségtárgy, így nem fontos. A társadalom sem tartja fontosnak, hogy lelkiileg is ápoljuk a gyerekeket. Csak az informatika, az idegen nyelvek és a fő tárgyak a fontosak. A többi töltelékként élük meg, mint egyfajta „szükséges rosszat”. Érdekes, hogy a sportot végre kiemelték, mondván hogy a mozgás kell, a test fontos. A lélek miért nem fontos? Ehhez lenne út a zene? Miért rombolunk le mindent, ami bölcsődében és óvodában még jól működik?

22.kérdés

Milyen irányba?

C. Jó

D. Rossz

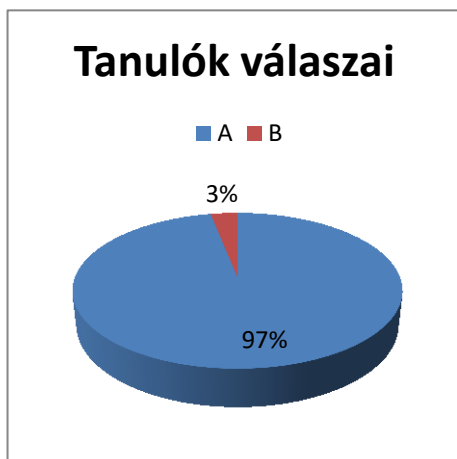

Az osztály többségének negatív irányban változott a véleménye az óra hatására. Ez elképesztő, de igaz! Csak 23%-nak pozitív irányban. Sajnos látom a probléma okát. Szemléletváltásra lenne szükség. Ezek a gyerekek nem szeretik se a komoly zenét, se a népzene, viszont annál jobban érdekli őket a fülbemászó slágerek. A zenetörténetet különösen elutasítják. Ami jobban érdekli őket a daltanulás. Bár nagy eltérés van osztályok között, mert van olyan osztály, amely imád énekelni, de utálja a zenetörténetet. Illetve van ennek a fordítottja is, akik inkább dolgozatot írnak és zenét hallgatnak. Én személy szerint nyitott vagyok az új dolgokra és annak is örülök, ha szeretnek énekelni.

23.kérdés: Van külön ének-zene terem az iskolában?

A. Igen

B. Nem

Ebben az iskolában egyértelműen van. Akik a nem választ jelölték meg, figyelmetlenek voltak a válaszadásnál. Sajnos a legtöbb intézményben sanyarú sorsa van az ének tanárnak, mert nincs külön szaktanterem. Amennyiben van is akkor sem oda osztják be az ének-zene órákat. Vándorolni kell teremről – teremre. A zongorák törött állapotban porosodnak és nincs semmilyen ritmushangszer sem. Ami van az használhatatlan. Ahogy már erre utaltam, ez nem fontos, erre nem költenek.

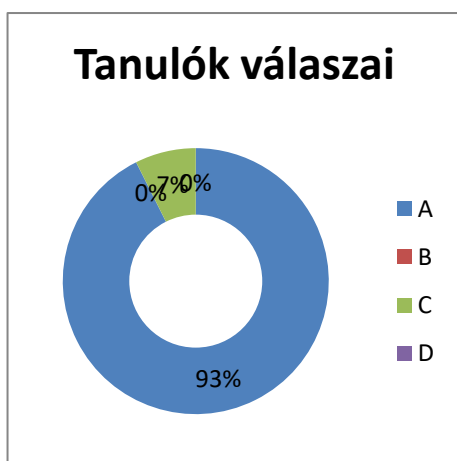
24.-25 . kérdés nem támasztható alá diagramokkal, mivel ezek kifejtős kérdések .

A kifejtős kérdések összesített eredményét később fogom közölni dolgozatomban.

ISKOLAI KÉRDŐÍV diagramok (5.D osztály –nyelvi tagozatos) elemzéssel

1.kérdés: Kik befolyásoltak abban, hogy ezt az iskolát választottad?

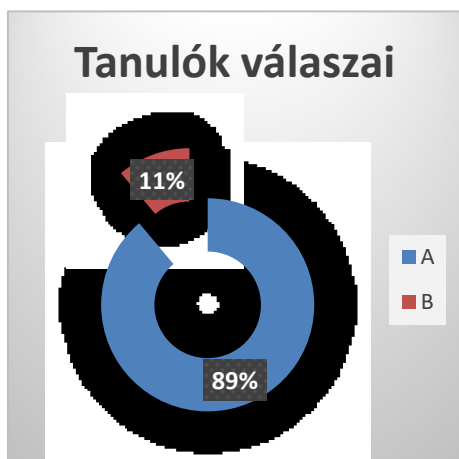
- A. szüleim
- B. tanárain
- C. ismerősök
- D. barátok

Az 5. D osztályban szintén döntő többségben a szülők befolyásolták a tanulókat az iskola választásukban. Ez ebben az életkorban természetes. Egy 6 éves -7 éves gyerek még nem tudja mi a neki megfelelő hely. A szülők igyekeznek a legjobbat biztosítani a gyerekeknek. Minden szülő álma, hogy a gyereke többre vigye, mint ő. Csupán 7 % mondta, hogy az ismerősei befolyásolták a döntésében.

2.kérdés: Milyen szerepet tölt be a zene az életedben?

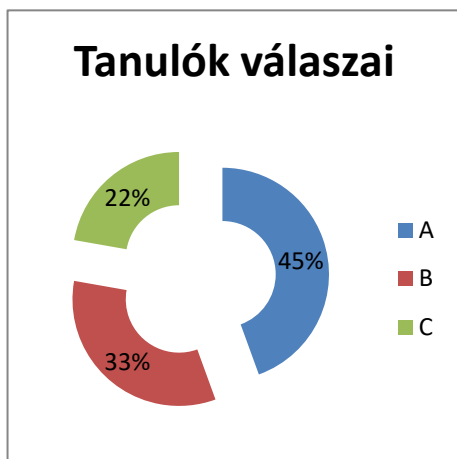
- A. hobbi
- B.aktívan zenélek

A tanulók 89%számára a zene hasonlóan az 5. B osztályhoz csak kikapcsolódást jelent. Jó lenne, ha több fiatal zenélne aktívan, de ehhez szorgalom, kitartás, lemondás vállalás és sok gyakorlás kell. Mivel a mai gyerekek nagyon leterheltek, sok szülő nem is akarja ilyen tevékenységgel fárasztani gyermekét. Előfordul olyan is, hogy elkezd Zeneiskolába járni, de az első akadálynál feladja. Nem elég a tehetség, szorgalom és gyakorlás elengedhetetlen a hangszeren való tanuláshoz

3.kérdés: Mennyi időt töltesz általában zenehallgatással?

- A. napi 1 órát
- B. napi több órát
- C. hetente 1-szer,2-szer

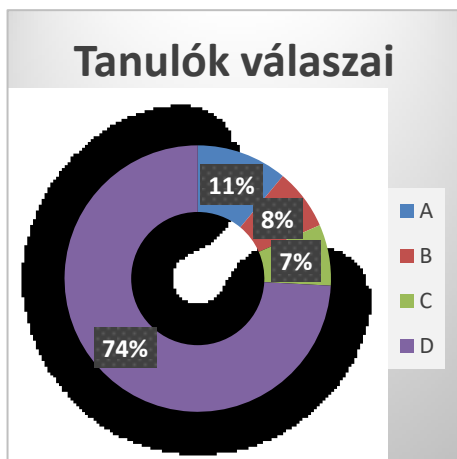

Szembn az 5. B osztállyal itt a diákok többsége napi 1 órát tölt zenehallgatással, őket követik, akik naponta több órát. Végül csak 22% hallgat zenét hetente 1-szer, 2-szer. Pozitívumként jelenik meg, hogy naponta hallgatnak zenét, szemben a másik osztály heti 1-2 alkalomával. Azt hogy milyen zenét hallgatnak, csak a szülők tudják ellenőrizni. Véleményem szerint sokan nem foglalkoznak vele. Mivel idegen nyelvet tanulnak, túlnyomó részt angol nyelvű könnyűzenei slágereket hallgatnak.

4.-9. kérdésig nincsen diagramon kimutatható adat, mivel azok a kérdések kifejtők nem eldöntendők voltak.

10.kérdés: Milyen rendszeresen vesz részt zenei rendezvényeken? (hangverseny, koncert)

- A. hetente 1-szer
- B. havonta 2-szer
- C. fél évente 3-szor
- D. évente 4-szer

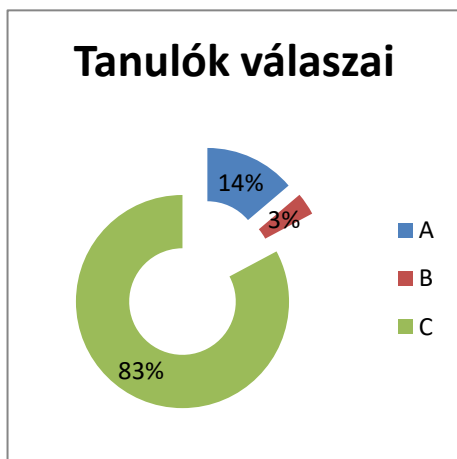

A tanulóknak közel három negyede évente 4 alkalommal jár zenei rendezvényekre. A gyerekek említették, hogy az évi négy alkalom kötelező iskola által szervezett hangverseny látogatás. Ez hasonlóság az 5. B osztállyal. Őket követi k azok, akik hetente egyszer is eljáznak, majd akik havonta kétszer. Fél évente háromszor nagyon kevesen jáznak. Lényegében az a

szomorú következtetés vonható le, hogy a többség csak a kötelező hangversenyekre látogat el.

11.kérdés: A zenehallgatás mely részét szereted a legjobban?

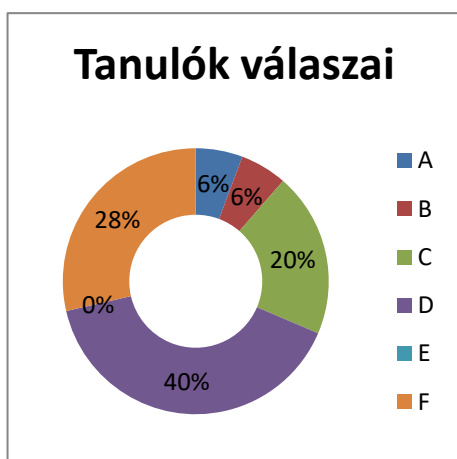
- A. élő zene (koncertélmény, hangverseny látogatás)
- B. aktív zenehallgatás tanórán
- C. passzív zenehallgatás otthon

Ebben az osztályban szintén az otthoni passzív zenehallgatás vezet. Ezt követi az élő zenei koncert vagy hangverseny látogatása, majd az ének-zene órai zenehallgatás. Ebből is kiderül, hogy a diákok nem szeretik az órai zenehallgatást. Bizonyára azért, mert éles ellentét van az általuk szeretett slágerek és a népzenei, illetve klasszikus darabok között

12.kérdés: Otthon milyen zenét szoktál szívesen hallgatni?

- A. népzene
- B. klasszikus zene
- C. rock zene
- D. pop zene
- E. musical
- F. egyéb: (house/techno/rap/jazz/ diszkó/country /filmzene, rádió slágerek.....)

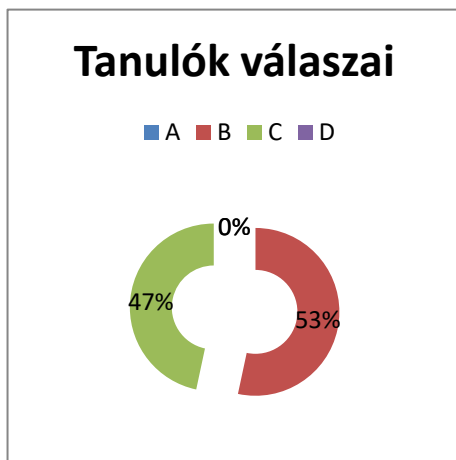

Nagyon színes a paletta. Az egyértelműen kiderül az ábrából, hogy sajnálatos módon a népzene és a klasszikus zene az utolsó helyeken kullognak. Ez teljesen megegyezik az előző angolos osztály véleményével. A pop zene vezet, valószínű fülbemászó dallamai miatt. Ezt követik az egyéb műfajok, majd a rock zene. Változnak az idők és a kor ízlése, így a gyerekeké is. Nagy kérdés: Ha ragaszkodunk a régi

dolgokhoz, jobb lesz-e a gyerek szempontjából?
Kellene-e változtatni? Ha igen, miben?

13.kérdés: Milyennek tartod általában véve az ének órát?

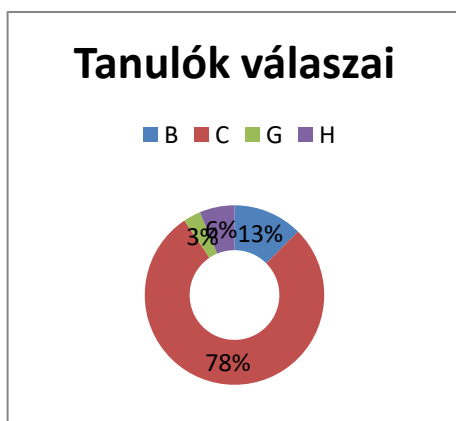
- A. élményszerző
- B. unalmas
- C. pihentető
- D. mozgalmas

A tanulók több mint fele unalmasnak, másik része pihentetőnek tartja. Ez egy kicsivel jobb képet mutat, mint az 5.B osztályé. Senki sem tartja mozgalmasnak és élményszerzőnek. Ez elég fájó dolog. A pedagógus tehet ez ellen. Sokkal több játékos módszerrel kellene élni és kihasználni a technika vívmányait. Személy szerint óráimon én próbálok ez ellen tenni, zenei élmények adásával. Szerencsére sok tanítványom szereti az óráimat.

14. kérdés: Melyik ének-zene órai tevékenységet szereted a legjobban?

- A. egyéni éneklés
- B. közös éneklés
- C. zenehallgatás
- D. ritmusjáték (ritmustaps/hangszerek)
- E. hallásfejlesztés (dalrészlet felismerése)
- F. szolmizálás /ABC-s hangok
- G. kottázás
- H. hangszerbemutatás

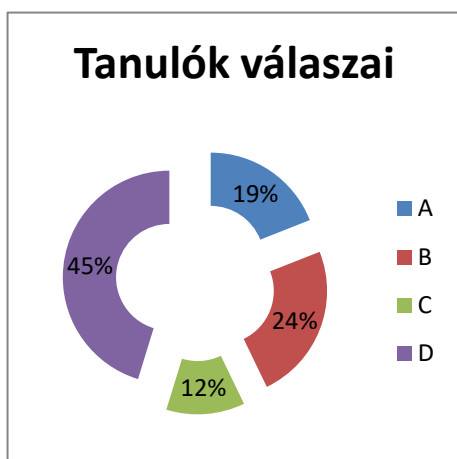

A diákok többsége (majdnem 80%-a) érdekes módon a zenehallgatást jelölte meg, ami ellentétben áll a 11. kérdésre tett válaszukkal. Tudom ennek az okát, mivel az itt felsoroltak közül, ez a tevékenység az, amikor általában nem

kell semmit csinálni és szabadon beszélgethetnek. A mai diákok többsége ezt csak háttérzenének gondolja, amire nyugodtan beszélgethet, házit készíthet vagy éppen kártyázhat.

15.kérdés: Milyen eszközöket használ az ének tanár az óráton?

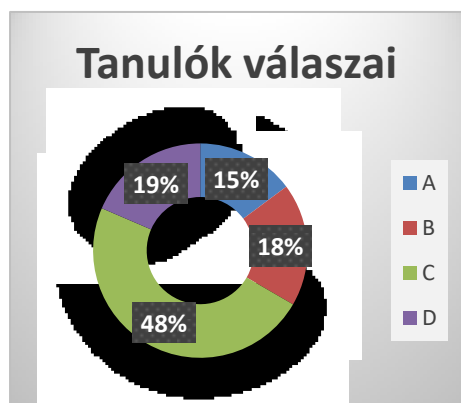
- A. táblaképet (szemléltetésként)
- B. hangjegyes táblát (kottázáshoz)
- C. hangszereket (élményszerzéshez, kíséretként)
- D. IKT eszközöket: magnó/CD lejátszó/DVD lejátszó/kivetítő/HIFI torony/Digitális tábla (zenehallgatáshoz, zenefelismeréshez, zenetörténethez)

A diagramon jól látható, hogy a digitális világban élünk, ahol lassan már az életünket nem tudjuk elképzelni okos eszközök nélkül. Elvárás, hogy ahol adott a digitális tábla használjuk, mert a gyerek csak vizuálisan megjelenítve tudja elképzelni a dolgokat. Fontos lenne egyéb dolgokra is hangsúlyt fektetni, mint például a gyerekek zenei készségeinek játékos fejlesztése. A gépi zenehallgatás helyett a tanári hangszerjátékot használni. A zenei írás- olvasás megtanításához elengedhetetlen lenne a hangjegyes tábla, ami nagyon sok helyen nincs.

16.kérdés: Mennyire tartod hatékonynak és változatosnak az ének órán használt módszereket?

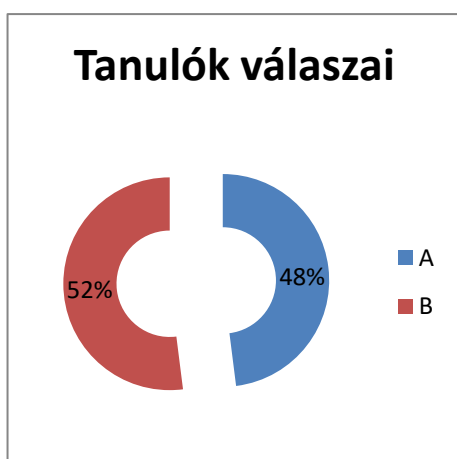
- A. nagyon hatékony és változatos
- B. eléggé hatékony, de nem túl változatos
- C. megfelelően hatékony, de nem változatos
- D.

A tanulóknak majdnem a fele nem tartja elég megfelelően hatékonynak, de nem változatosnak tartja az órát. Közel egyforma arányban őket követik, azok, akik eléggé hatékony, de nem túl változatosnak tartják. Továbbá az a csoport, akik nem elég változatosnak és hatékonynak tartják. Sok feladattal jár a jelen kor pedagógusának változatossá tenni az órát. Változtatni kellene a módszereken, a technikai felszereltségen.

17.kérdés: Van-e lehetőség az iskolában énekkarban énekelni vagy hangszeren tanulni?

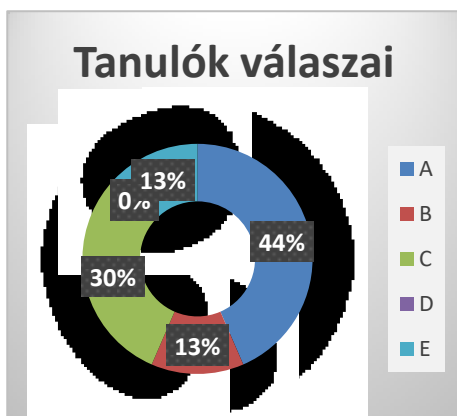
- E. Igen
- F. Nem

Majdnem egyforma arányban van az igen és a nem válasz. Nagyon kicsivel több a nem válasz aránya. A többségnek nincs lehetősége, mivel az idegen nyelvórák ütköznek a kóruspróbákkal. Ezt oda járó diákoktól tudom. Hangszeren egy –két tanuló tanulhat, ha kijár az iskolába valamelyik zenei intézmény tanára.

18.kérdés: Milyen hangszer áll hozzád közel?

- K. zongora
- L. hegedű
- M. gitár
- N. dob
- O. egyéb:.....

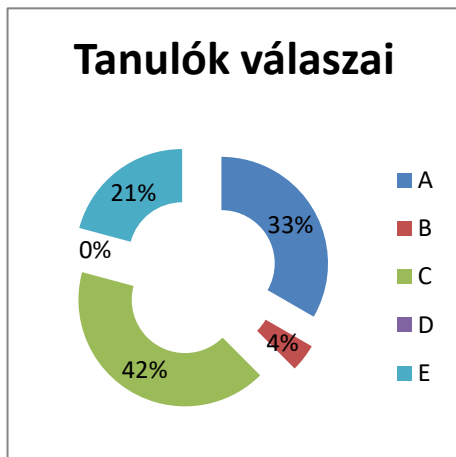

A tanulók 44%-hoz a zongora áll a legközelebb, ezt követi a gitár. Ezek után azonos arányban az egyéb hangszerek és a hegedű. Érdekes módon a dobos senki sem választotta. Szerintem sok gyerek nem elég

tájékozott a hangszertípusokat illetően. Mivel a tanteremben van zongora, azt ismerik leginkább. Szerencsére a tanáruk hegedűn is játszik nekik.

19.kérdés: Milyen iskolán kívüli zenetanulást választottál/választanál?

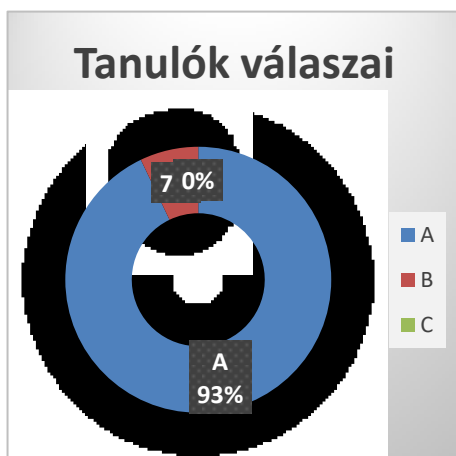
- K. Zeneiskolába járok
- L. Rock suliba megyek
- M. Egyéni úton tanulok zenélni számítógép segítségével
- N. Magántanárhoz járok énekelni/hangszeren játszani
- O. Koncertekre járok/hangversenyeket látogatok

A gyerekek többsége egyéni úton tanul zenélni számítógép segítségével. Őket követi, akik Zeneiskolába járnak, illetve akik koncert és hangverseny látogatók. Nagyon kevesen járnak Rock suliba. Magántanárhoz senki se jár. Ennek valószínűleg anyagi és szociális okai is lehetnek. Ez a korosztály szeret egy csoportba járni, egy közösséghez tartozni.

20.kérdés: Hetente hány ének –zene órák van?

- A. Heti 1
- B. Heti 2
- C. Hetente több (min.3)

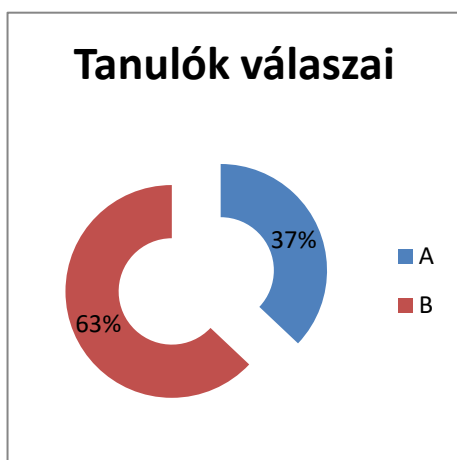
A tanulóknak csak heti egy ének-zene órájuk van. Azok akik a kettőt jelölték meg belevették az egyházi éneket is, mivel egyházi iskolába járnak. Heti több órája természetesen senkinek sincs. Jól tudjuk, hogy csak a zene tagozatos iskolákban van mindennapos ének óra.

Sajnos a többi helyen a heti kettőt is lecsökkentették egy órára. Ezen változtatni kellene, minimum heti kettőre lenne szükség.

21.kérdés: Változott-e a zenéről alkotott véleményed az ének óra hatására?

E. Igen

F. Nem

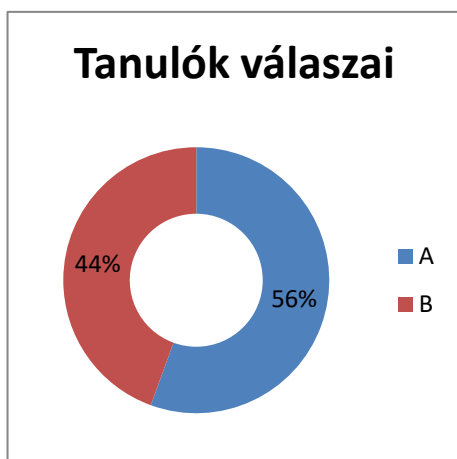

A tanulók 63%-nak nem változott a véleménye a zenéről az ének óra hatására. 37%-nak viszont megváltozott a véleménye. A következő kérdésben kiderül, hogy milyen irányban. Itt a pedagógus személye, módszerei meghatározóak lehetnek. Ezen kívül döntő szerepet játszik, hogy milyen zenei előképzettséggel, zenei tapasztalatokkal érkezik a diák. Voltak-e kisgyermekkorában zenei élményei?(szülők szerepe)

22.kérdés: Milyen irányba?

A. Jó

B. Rossz

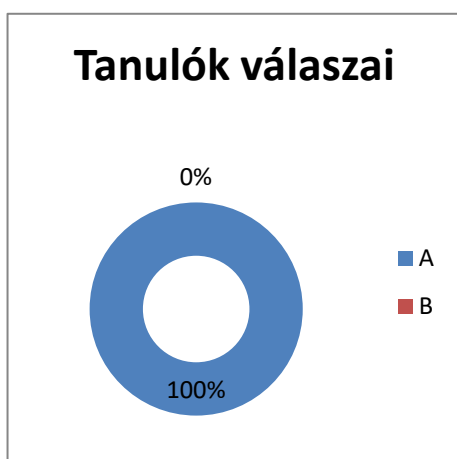
A tanulók többségének jó irányban változott a véleményük a zenéről, ami pozitívum. Ennek ellenére soknak érzem a 44%-ot, akiknek negatív irányba változott a véleményük az óra hatására. Nagy kérdés, hogy akiknek negatív irányba változott a véleményük vajon miért? A Miért? kérdést sajnos kihagytam, utólag már bánom. Vannak dolgok amikre csak utólag jön rá az

ember.

23.kérdés: Van külön ének-zene terem az iskolában?

A. Igen

B. Nem

Ebben az iskolában szerencsére van külön ének szaktanterem. Ez sajnos nagyon sok más iskolában hiányzik. Ez nagyon fontos lenne. Ez a terem nagyon jól felszerelt, ahol pianínó zongora, digitális tábla, hangjegyes tábla, hi-fi torony is van. Így minden rendelkezésre áll, már csak a tanár személyisége és szaktudása kell. Nem szabad elfelejteni, hogy a tanulókat meg kellene jobban mozgatni, hogy aktív résztvevők, ne pedig passzív szemlélők legyenek.

24-25. kérdés nem támasztható alá diagramokkal, mivel ezek kifejtős kérdések

A kifejtős kérdések összesített eredményét később fogom közölni dolgozatomban.

Kifejtős kérdések eredményeit osztályonként felsorolva közlöm.

4.Z osztály

4.kérdés:

a. pop, rock, népzene, könnyűzene, mulatós, sláger, klasszikus, XX. századi

b. Kodály Zoltán, Tóth Péter, Horváth Tamás, Mozart, Justin Bieber, Kis Grófó

c. Mennyország Tourist, Hány János, Hullanak a falevelek, A nézését meg a járását, Alos

5. kérdés: koncertre vinnélek, megnézném és meghallgattatnám veled.

6.kérdés:Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Mozart, Bts Jimin, Junguk, Ariana Grande, Selena Gomez, Katty Perry, Halász Judit, Bruno Mars

7.kérdés: nagyon tehetségesek, szép a hangjuk

8.kérdés: How to train your dragon? Into you, Bartók: Magyar képek, Varázsfuvola, Dark nose, Szom dei,

9.kérdés: Bartók Béla: Magyar képek, opera, klasszikus, jazz, barokk

24.kérdés: együtténeklés

25.kérdés: több mai zene, interaktív táblahasználat, hetente X faktor rendezése, számítógép

6.Z osztály

4.kérdés:

a. pop, rock, rap, klasszikus, barokk, romantika

b. Király Viktor, Vivaldi Michael Jakson, ACDC, Bass Boosters, Halott pénz, Unlike Pluto,

c. Kraisler: Prelúdium and Allegro, Élnük kellett volna, Scream, Man int he Mirror, Meditation, Sacra, Mortal Combat, A kobold, Everything black, Humble

5.kérdés: beszélnék róla, zenehallgatás, hangszeren eljátszom, koncertre vinném.

6.kérdés: Mozart, Bereczki Zoltán, Caramel Bon Jovi, Paganini, Andy, Szabó Balázs, , BGH,BTS, Majka,

7. kérdés: tisztelem, tetszik a stílusa és a hangja, kitartó, szorgalmas, jó zenéket ír.

8. kérdés: It's my life, Tree days, Will you be there, Repleti Sunt, Alone, Animals, Worst in me, Rakpart, Hatodik emelet

9. kérdés: opera, country, rock, magyar zene, lassú zene

24.kérdés: zenehallgatás, beszélgetés, csoportos ének, kórusmunka, kottaolvasás

25.kérdés: több népzene, modern zene, beszélgetés, zenehallgatás, vicces, lazább órák

5.B osztály

4.kérdés:

- a. pop, rock, elektornikus zene, klasszikus
- b. Imagine Dragons,M and M, ACDC, TNT, Lady Gaga, Greenday, Arianna Grande, Shawn Mendes
- c. Believer, First kiss, Thunderstruck, Love Gama,Alejandro, Poker Face, No tears,Left to cry, Mercy,Varázsszavak, Focus, Side to side,Solo, Like it, Friends,

5.kérdés: meghallgattatnám veled

6.kérdés: Selena Gomez, Marcus and Martinus, Pink, Mars Malow, Zara Larsson, AK 26, Kárpátia, Chad Kroeger

7.kérdés: jó zenéik vannak

8.kérdés: Shape of you, Working man, Havanna, Like it, Believer, These days,

Holligans Királylány, Perfect

9. kérdés: klasszikus, opera, jazz

24. kérdés: zenehallgatás

25. kérdés: közös éneklés, nincs számonkérés, népi játék

5.D osztály

4.kérdés:

- a. pop, rap, hip-hop,
- b. Majka, Duo Lipa, Drake, BTS, Rudimental, Stray Kids
- c. Belehalok, Mindenki táncol, Hopp Juliska, Dessert, Closer, Friends, Labirinth, Like

5. kérdés: többszöri zenehallgatás

6. kérdés: Kodály Zoltán., néptánc tanár, Ed Sheeran, TLT, Lil Rump, Jean Junghood, Timmy Trumpet

7. kérdés: szépen énekel, ő a legjobb DJ.

8.kérdés: Elvitted a szívemet, Spen Eyes, We don't talk anymore, népzene, Hosszú álom Friends alone

9. kérdés: Rock, magyar zenék, opera ACDC

24. kérdés: Zeneszerzők élete, őskori zenék, többszólamúság

25.kérdés: Mai zene, játék, filmnézés, élő hangszerbemutató, nincs dolgozat, önálló hangszerjáték diákoktól, csoportmunka

III: A téma elméleti és gyakorlati részének összegzése

Dolgozatomban az ideális zenei fejlesztés folyamatát vizsgáltam kisgyermekkorától 14 éves korig. Úgy gondolom, hogy hatalmas területet érint ez a téma, melyet a zenei attitűd szempontjából próbáltam kördiagramon szemléltetve bemutatni. Kiindulásom alapja a Kodály koncepció volt, mivel Kodály útmutatásai és életműve példaértékű és örökérvényű kell, hogy legyen. Diagramjaim alapján viszont jól látható, hogy a mai valóság szembemenően mást mutat. Szeretném bemutatni, hogy a Kodály koncepció pedagógiai elvei hogyan valósulnak meg ma a gyakorlatban. Számomra a zenei fejlesztés célja, hogy a gyermekek fejlődését önmagukhoz képest értékeljük és differenciált módszerekkel, sajátos adottságaikat, egyéni képességeiket és készségeiket figyelembe véve segítsük, illetve élményeket nyújtsunk számukra. Az ideális zenei fejlesztést érdemes kisgyermekkorban elkezdni és intenzív zenei neveléssel segíteni.

1.A zene, mint az embernevelés, magyarrá nevelés eszköze. Sajnos a gyerekek még nem tudnak különbséget tenni, jó és rossz zene között, ahogy gyakran jó és rossz között sem. A jó zene nevelne erkölcsivé, de ezt sajnos kevesen választják. Sok gyermek a rossz zenén szocializálódik, így számára teljes mértékben az a zene az elfogadott, a jó. Alapvetően a szülő zenehallgatási attitűdje nagy mértékben befolyásolja a gyermekét és a pedagógus az egyetlen, aki ez ellen harcolni próbál. Kiskorban még könnyebb ez a feladat, mert a gyermek minden nap találkozik játékos, mozgásos formában a zenével, de később már lényegesen nehezebb. Diagramjaimon egyértelműen látható, hogy a pop zene áll az első

helyen a gyerekek életében. Az a zene, amit a rádióban hallgatnak. Ez a zene egyfajta háttérzeneként élettevékenységeikben jelen van. A magyarrá nevelés szempontjából az identitás az azonosságtudat, a nemzeti hagyományok ápolása lenne a fontos. Szerencsére a zene tagozatos osztályokban ez általában megvalósul, de a nyelv tagozatosoknál inkább az idegen kultúrák felé tolódik el a hangsúly. Ma lényegesen fontosabb a szülő egyik csoportja számára, hogy a gyermeke idegen nyelvet beszéljen, mint hogy zenét tanuljon. Ekkor már el is dől az identitás kérdése, mert egy angol tagozatos osztályban, inkább angol dalokat fognak tanulni, illetve annak az országnak a kultúráját tanulmányozzák behatóbban.

2. A zenei nevelést minél korábban el kell kezdeni

Ez hála a mai korafejlesztés szükségességére irányuló cikkeknek egyre több szülő figyelmét felkelti, így van egy igényes réteg, aki Ringató foglalkozásra, Zenebölcsődébe hordja a gyermekét, vagy otthon saját maga énekel neki. De azért itt sem beszélhetünk tömegekről. A legnagyobb gond azokkal a gyakran alulszocializált családokkal van, akik egyáltalán nem énekelnek a gyereknek, sőt gyakran nem beszélnek hozzá, így a gyermek nem fejlődik. A másik véglet a magas társadalmi státuszú családokban figyelhető meg, akik már a babakocsiba tabletet tesznek és a gyermek csak ezen keresztül hallgat zenét, néz meséket.

3.Énekközpontúság, vokális, énekes indíttatás

Ez többnyire az ének-zene tagozatos iskolákban megvalósul, de normál tagozaton gyakran ütközik a tanár a diákok passzív ellenállásába. Klasszikus és népzenei műveket nem minden osztály szeret énekelni. Ezek az osztályok általában a könnyűzenén nőnek fel és azt részesítik előnyben. Illetve sajnos vannak olyan osztályok is, akik egyáltalán nem szeretnek énekelni. Ennek több oka lehet, rossz korábbi tapasztalat, félelem saját hangjától, társai visszajelzésétől stb.

4.A zenei nevelés anyaga: a folklór=népzene

Ez az a pont, ahol én egyetértek Kodálllyal, de nagyon sokan nem. Nagyon sok gyerek és szülő gondolja, hogy nyitni kellene a mai világ felé és több modern zenét tanulni. Hozzáteszem, hogy ehhez egy sor ének könyvet át kellene írni és a XX. század zenéje után korunk zenéjéből a legszebb mostani részleteket beválogatni. Szerintem nagyon fontos, hogy a gyerekek tanuljanak népdalokat,

mivel otthon nem igazán találkoznak vele. Ma már nem él együtt több generáció, hogy szájról-szájra továbbadják egymásnak ezeket a népi kincseket. Mindenképp fontos lenne az élményszerűség növelése szempontjából táncmozdulatokat kapcsolni ehhez és lehetne ezt játékos formában is tenni, csak nagyobb terem kenne hozzá. Ugyanakkor tudni kell, hogy a gyerekek igényei megváltoztak és ha mi nem változunk egy kicsit, még nagyobb ellenállásba fogunk ütközni. A népzene anyagára épít a klasszikus zene, amit szintén egyáltalán nem hallgatnak a gyerekek saját otthonukban.

5.A zenei írás-olvasás, relatív szolmizáció

Az emberek többsége nem tanul meg szolmizálni egész életében, sőt sokakat nem is érdekel, hogy nem tudnak. Nagyon nagy felelőssége minden ének tanárnak, hogy ezt jól megtanítsa, mert így lesz képes a gyerek a zene birodalmába bejutni. Az a bizonyos kulcs, amit Kodály említ csak ezáltal szerezhető meg. Azok, akik tudnak szolmizálni, felismerik a dallam hangjait a meghallgatott zeneműben, ami jobban leköti a figyelmüket, felkelti az érdeklődésüket, mint azoké a társukét, akik nem tudnak. Nagyon fontos feladatommak tartom ezt, de próbálom úgy megvalósítani, hogy ne gyötrelmem és szenvedés legyen ez, inkább játék. A népdalokat ne erre használjuk fel, mert így a lényeg a zene varázsa tűnik el.

Szeretnék köszönetet mondani tanárnőmnek a sok szakmai segítségnyújtásért és a fejlesztőpedagógia tanáraimnak azért, mert már tudom, hogy egy csomó mindent játékos formában, nem feladatként is meg lehet tanítani. Például a szolmizálást is.

MELLÉKLETEK

4.1 Kérdőívek nyomtatvány

KÉRDŐÍV

Tisztelt Felnőttek!

Glevitzkyné Mudri Szilvia ének-zene szakos tanár vagyok és szeretném kikérni az őszinte véleményeteket az alábbi kérdőív név nélküli kitöltésével.

Válaszaitokat fejlesztőpedagógia szakom megszerzéséhez szükséges szakdolgozatomban használok fel és a benne szereplő információkat bizalmasan kezelem. Értelemszerűen vannak felelet választós kérdések, ahol karikázni kell a megfelelő betűjelet, illetve kipontozott részek, amelyeket egyénileg kell kitölteni saját véleményetekkel. Segítségeteket előre is köszönöm!

Debrecen, 2018.08.20

1. Miért ezt a bölcsődét/óvodát választotta?
 - a. közelben van (körzetes)
 - b. jó híre van
 - c. ismerősök ajánlották
2. Szokott énekelni vagy mondókázni gyermekének?
 - a. igen
 - b. nem
3. Milyen gyakran énekel /mondókázik gyermekének otthon?
 - a. naponta 1-szer
 - b. naponta 2-szer
 - c. naponta többször
 - d. hetente 1-szer
4. Amennyiben igen, milyen dalokat énekel/mondókákat mond neki szívesen?
 - a. különféle napszakhoz, napi tevékenységhez kapcsolódó mondókákat
 - b. gyermekdalokat
 - c. népdalokat
 - d. külföldi gyermekdalokat
 - e. egyéb
5. Amennyiben nem, milyen dalokat hallgatnak szívesen?
 - a. gyermekdalok
 - b. népdalok
 - c. külföldi gyermekdalok
 - d. komoly zene
 - e. könnyű zene
6. Milyen együttesek zenéjét hallgatják szívesen?

- a. magyar
például:.....
 - b. külföldi
például:.....
7. Van-e lehetősége gyermekének zenebölcsődei/zeneóvodai foglalkozáson részt venni?
- a. igen
 - b. nem
8. Amennyiben igen, milyen időközönként vesz részt a foglalkozáson?
- a. heti 1-szer
 - b. heti 2-szer
 - c. havi 1-szer
 - d. alkalmanként
9. Amennyiben nem, milyen egyéb zenei foglalkozásokra viszi el gyermekét?
- a. Ringató foglalkozás (zenés, mozgásos játék a legkisebbeknek)
 - b. Vojtina Bábszínház báb előadása (nagyobbaknak-óvodások)
 - c. koncert
 - d. hangverseny
10. Vannak-e otthonában zenei képesség fejlesztő eszközök?
- a. igen
 - b. nem
11. Milyen ritmusfejlesztő hangszereket és játékokat használnak otthon?
- a. dob
 - b. cintányér
 - c. rumbatök
 - d. egyéb hangszer-megnevezni:
 - e. természetben talált terményeket (dió, makk, ágak)
12. Milyen hallásfejlesztő eszközöket használnak otthon?
- a. IKT eszközök (számítógép, laptop, tablet, magnó, cd/dvd lejátszó)
 - b. zongora
 - c. xilofon
 - d. metalofon
 - e. furulya
 - f. hegedű
 - g. más hangszer

13. Van kedvenc hangszere gyermekének?
- igen
 - nem
14. Általában mennyi időt játszik egy nap gyermeke az adott hangszeren?
- napi 5 percet
 - napi 10 percet
 - napi 15 percet
15. Mit tesz gyermeke éneklési készségének fejlesztése érdekében?
- gyakran énekelek neki
 - inkább zenét hallgatunk
 - koncertekre járunk
 - zenebölcsődébe, zeneóvodába járunk
16. Mennyire találja fogékonynak gyermekét a zene iránt?
- nagyon muzikális
 - alkalmanként érdekli
 - egyáltalán nem érdekli
17. Amennyiben igen, milyen jelei vannak zenei fogékonyságának?
- zenére táncol
 - zene hallatán boldog, örül, mosolyog
 - ismerős dallamot felismeri
 - egy –két dalt vagy dalrészletet magától visszaénekel (hangicsál, dúdol)
 - hangszereken örömmel játszik
 - egyszerű ritmusokat hangszereken hangoztat
 - szívesen tapsol, dobban lábával
 - érdeklik a környezet hangjai és zörejei egyaránt (falevél susogása, szél hangja, tenger morajlása, eső csöpögése, munkagépek (traktor) hangja vagy éppen a forgalom zaja
 - egyéb:.....
18. Ön szerint, milyen hatással van a zene gyermeke személyiségfejlődésére?
- pozitív hatással
 - nem tudom
 - negatív hatással
19. Amennyiben pozitív hatással, ez miben nyilvánul meg?
- megnyugszik a gyermek tőle
 - feloldódnak a gyermek gátlásai
 - örömet vált ki belőle

- d. mozgásra ösztönzi
 - e. egyéb.....
20. Amennyiben tehetségesnek találja/találják gyermekét tervezi-e további fejlesztését a jövőben?
- a. igen
 - b. nem
21. Milyen intézménybe küldené gyermekét tehetségfejlesztésre?
- a. Zeneóvodába
 - b. Zeneiskolába
 - c. Rock suliba
 - d. magán tanárhoz
 - e. Muzsikáló Egészség Alapítványhoz
 - f. Alapfokú Művészetoktatási Intézményben

Kedves Gyerekek!

Glevitzkyné Mudri Szilvia ének-zene szakos tanár vagyok és szeretném kikérni az őszinte véleményeket az alábbi kérdőív név nélküli kitöltésével. Válaszaitokat fejlesztőpedagógia szakom megszerzéséhez szükséges szakdolgozatomban használok fel és a benne szereplő információkat bizalmasan kezelem. Értelemszerűen vannak felelet választós kérdések, ahol karikázni kell a megfelelő betűjelet, illetve kipontozott részek, amelyeket egyénileg kell kitölteni saját véleményetekkel. Segítségeteket előre is köszönöm!

Debrecen, 2018. június 8.

KÉRDŐÍV

Iskola neve:

Osztály:

Tagozat: alsó/felső /normál tagozat/zenetagozat

1. Kik befolyásoltak abban, hogy ezt az iskolát választottad?
 - A. szüleim
 - B. tanárain

- C. ismerősök
 - D. barátok
2. Milyen szerepet tölt be a zene az életedben?
 - A. hobbi
 - B. aktívan zenélek
 3. Mennyi időt töltesz általában zenehallgatással?
 - A. napi 1 órát
 - B. napi több órát
 - C. hetente 1-szer,2-szer
 4. Milyen zene áll hozzád közel?
 - a. stílus:
 - b. zeneszerző:.....
 - c. konkrét zenemű:
 5. Hogyan tudnád ezt a zenét velem is megszerettetni?

.....

.....
 6. Ki a zenei példaképed? (kedvenc zeneszerző, zenész)

.....

.....
 7. Miért őt választottad?

.....

.....
 8. Nevez meg egy kedvenc zeneművet, amit mindig szívesen hallgatsz az előbbi példaképedtől?

.....

.....
 9. Mi az, amit teljesen elutasítasz? Miért?

.....

.....
 10. Milyen rendszeresen veszel részt zenei rendezvényeken? (hangverseny, koncert)
 - A. hetente 1-szer
 - B. havonta 2-szer
 - C. fél évente 3-szor
 - D. évente 4-szer
 1. A zenehallgatás mely részét szereted a legjobban?

- A. élő zene (koncertélmény, hangverseny látogatás)
 - B. aktív zenehallgatás tanórán
 - C. passzív zenehallgatás otthon
2. Otthon milyen zenét szoktál szívesen hallgatni?
- A. népzene
 - B. klasszikus zene
 - C. rockzene
 - D. pop
 - E. zene
 - F. musical
 - G. egyéb: (house/techno/rap/jazz/ diszkó/country/filmzene, rádió slágerek...)
3. Milyennek tartod általában véve az ének órát?
- A. élményszerző
 - B. unalmas
 - C. pihentető
 - D. mozgalmas
4. Melyik ének-zene órai tevékenységet szereted a legjobban?
- A. egyéni éneklés
 - B. közös éneklés
 - C. zenehallgatás
 - D. ritmusjáték (ritmustaps/hangszerek)
 - E. hallásfejlesztés (dalrészlet felismerése)
 - F. szolmizálás /ABC-s hangok
 - G. kottázás
 - H. hangszerbemutató
5. Milyen eszközöket használ az ének tanár az óráton?
- A. táblaképet(szemléltetésként)
 - B. hangjegyes táblát(kottázáshoz)
 - C. hangszereket (élményszerzéshez, kíséretként)
 - D. IKT eszközöket: magnó/CD lejátszó/DVD lejátszó/kivetítő/HIFI torony/Digitális tábla (zenehallgatáshoz, zenefelismeréshez, zenetörténethez)
6. Mennyire tartod hatékonynak és változatosnak az ének-zene órán használt módszereket?
- A. Nagyon hatékony és változatos

- B. eléggé hatékony, de nem túl változatos
 - C. megfelelően hatékony, de nem változatos
 - D. nem elég változatos és hatékony
7. Van-e lehetőség az iskolában énekkarban énekelni vagy hangszeren tanulni?
- A. Igen
 - B. Nem
8. Milyen hangszer áll hozzád közel?
- A. zongora
 - B. hegedű
 - C. gitár
 - D. dob
 - E. egyéb:.....
9. Milyen iskolán kívüli zenetanulást választottál/választanál?
- A. Zeneiskolába járok
 - B. Rock suliba megyek
 - C. Egyéni úton tanulok zenélni számítógép segítségével
 - D. Magántanárhoz járok énekelni/hangszeren játszani
 - E. Koncertekre járok/hangversenyeket látogatok
10. Hetente hány ének-zene órák van?
- A. Heti 1
 - B. Heti 2
 - C. Hetente több(min.3)
11. Változott-e a zenéről alkotott véleményed az ének óra hatására?
- A. Igen
 - B. Nem
12. Milyen irányba?
- A. Jó
 - B. Rossz
13. Van külön ének-zene terem az iskolában?
- A. Igen
 - B. Nem
14. Milyen új ismeret/órai tevékenység/zenemű/zenei irányzat keltette fel az érdeklődésedet? Miért?
-
-

15. Ha te lennél az ének tanár a jövőben, milyen ének órát tartanál? Milyen új szemléltető eszközöket használnál? Milyen új módszereket vezetnél be?.....

4.2. Kitöltött kérdőívek (a dolgozatban az eredeti példányok)

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Hivatkozások jegyzéke:

Hovánszki Jánosné dr. (2013): Az ének-zenei műveltség alapjai, Debreceni Egyetemi Kiadó

Howard Gardner (1983): Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences Az értelem határai: A többszörös intelligencia elmélete. In: Kristen Nicholson-Nelson (szerk.: 2007): A többszörös intelligencia. Scholastic Inc.-Szabad Iskoláért Alapítvány, Budapest 11p

Howard Gardner (1983): Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences Az értelem határai: A többszörös intelligencia elmélete.

I1: <https://hu.wikipedia.org/wiki/kompetencia> letöltés dátuma: 2019.04.03

I2: <https://ofi.hu/tudastar/kompetencia/eloszo> letöltés dátuma: 2019.04.03

I3: <http://ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/egesz-eleten-at-tarto>

I4: <http://www.parlando.hu/2017/2017-3/DohanyGabriella.pdf>

Iskolai énektanításunk jelenéről és jövőjéről(vita), in: Muzsika, 1980

3.sz Eősze, Lukin, Trencsényi, Vargyas

8.sz. Pogány, Németh

Józsa Péter (1995), Zeneszociológiai kutatások 170p

Kristen Nicholson-Nelson (szerk.: 2007): A többszörös intelligencia. Scholastic Inc.-Szabad Iskoláért Alapítvány, Budapest 13p Keresztidézet: H. Gardner

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest. 306p

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.246p

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.117p

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.304p

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.127p

Kodály Zoltán (1982): Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.40p

Kodály Zoltán (1969) Utam a zenéhez. Zeneműkiadó, Budapest.66p.

Kodály Zoltán (1984): Magyarság a zenében, Magvető Kiadó, Budapest.45p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.300-301p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.50p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.106p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.94p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.113p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.111p

Kodály Zoltán: (1982) Visszatekintés I. Harmadik kiadás. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.40p

Magyar Nagylexikon (2004) Magyar Nagylexikon Kiadó, Bp.

Perlai Rezsőné (szerk.:2002): Mindig tudod, hogyan érez gyermeked? Gondolatok a gyermeki érzelmek alakulásáról: Fabula Bt., Miskolc.38p. Keresztidézett Péter Schellenbaum

Perlai Rezsőné(szerk.:2002): Mindig tudod hogyan érez a gyermeked? Gondolatok a gyermeki érzelmek alakulásáról: Fabula Bt, Miskolc.37p. Keresztidézet T. Gordon

Szabó Helga (1980): Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában In: Hogyan tovább Kodály módszer

Csikszentmihályi (1997): The Flow

Szabó Helga(szerk.:1980): Torzulások a kodályi zenei nevelés általános iskolai alkalmazásában, in Muzsika 2.sz 1-6.o Keresztidézet Kodály Zoltán

Szabolcsi Bence (1972): Úton Kodályhoz. Zeneműkiadó, Budapest.33p

A szerzőről

„Glevitzkyné Mudri Szilvia vagyok. Debrecenben születtem 1982-ben. Szüleim zeneszerető emberek, akik hamar észrevették zene iránti fogékonyságomat. A Bányai Júlia általános iskola ének-zene tagozata sok életre szóló élményt nyújtott számomra. Mindig örömmel vártam a kórus próbákat, hogy milyen új műveket fogunk megtanulni. Később a Svetits Katolikus Gimnáziumba jártam, ahol sokszor küzdöttem a hatalmas tananyag mennyiség elsajátításával. Szerencsére ott is volt kórus, ahol mindig feltöltődtem, illetve a hittan órák sok nehézségen átsegítettek. Ezután a Nyíregyházi Főiskola ének-zene-hittanár szakára jártam, amit nagyon szerettem! Hála és köszönet tanáraink odaadó munkájáért.

Diplomám megszerzése után több általános és középiskolában tanítottam énekzenét. Mindenütt az volt a célom, hogy az értékes zenét, ami sokak számára sajnos a családból nem ismert, megszerettessem a gyerekekkel! Nincs is szebb, mint a magyar népdalok világa és a zenetörténet gyöngyszemei. Kamarakórusokat is vezettem az iskolákban, melyekről szintén szép emlékeim és felvételeim vannak. Volt olyan ikerpár, akik nálam érettségiztek ének-zenéből és jelenleg is éneket tanítanak!

Jelenleg hittantanárként dolgozom, de nincs olyan óra, ahol ne énekelnék és furulyáznék. A zene a lelket gyógyítja, fogékonyabbá tesz a szépre, a jóra. Én a munkámat hivatásnak tekintem és próbálok minden tanítványomat szeretettel a szépre-jóra nevelni. Nagyon szeretik az óráimat. Igyekszem sok játékot kitalálni hogy minden óra élmény legyen számukra és ne unalom. Sokszor mondják, hogy elrepült az időnk, mivel olyan jól éreztük magunkat.

Sok továbbképzésen is részt vettem. Angolból felsőfokú, német nyelvből alapfokú nyelvvizsgát szerettem. A legfontosabb számomra a férjem és két fiam. Nagy siker számomra, hogy mindkét fiamat megtanítottam énekelni és azóta kedves hangjukkal bearanyozzák mindennapjaikat!

Szakdolgozatommal is az volt a célom, hogy rávilágítsak az óvodáskorú és az iskoláskorú gyerekek ideális zenei fejlesztése közti különbségekre. Nagy kutatómunkámból kiderül a szomorú tény, hogy a mai gyerekek többsége a könnyűzenét választja a komolyzene helyett. Szerintem nincs azzal gond, hogy szereti a könnyű zenét is, de ne utasítsa el a komolyzenét, amit nem is ismer!”